

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

İŞÇİ SINIFINA
1 MAYIS
KUTLU OLSUN

1 Mayıs 1984'de Amerika Birleşik Devletleri'nde çok sayıda işçi arkaadığı greve gitti. Bayrağı işçilerin 8 saatlik çalışmaları olmak üzere çeşitli hakları için mücadele ediyorlardı. Büyük şehirlerde mitingler yapıldı. Devletin baskıcı kuvvetleri bu mitingleri baskı bir şekilde ezmek istedi. Ama mücadele durmadı, devam etti.

3 Mayıs'ta güleriyi yapan işçi arkadaşlar, devletin polis ateş açtı. Bir işçi arkadaş öldürüldü. İşçiler yeni yeni işçi grevlerinin de başlamasıyla bu ateşin protestosunu için 4 Mayıs'ta daha büyük bir güleriyi düzenlediler. Polis engel olmak istedi. Bir bomba ile yirmi kişi yaralı düştü. Darhal 8 saatlik grev ve işçi hakları teklifi edildi.

İşçiler 21 Haziran'da mahkemeye varıldı. 4 işçi idam edildi.

1989'da II. Enternasyonal'in 5. Kongresi'nde 1 milyar dünya işçilerinin dayanışması ve birliği gündem edildi. 1 Mayıs'tan itibaren işçi sınıfının gücü Türkiye işçi sınıfı da bütün baskı ve baskıya rağmen huzur, barış ve huzurda kalacak.

İşçi sınıfı ve sosyalizm uğrunda olan bütün haklar alın. Daha da olacak. Ama her türlü baskı, tehdit, zor ve finansal-kapitalist bank ayırmaları rağmen Türkiye işçi sınıfının, dünya işçilerinin ve bütün tüm dünya halklarının birlikteliği gerektirecek ve sosyalizm dünya çapında başarılanacaktır.

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

**ANT İÇİN İSTENEN
CEZA 770 YILI BULDU**

baykar holding
ve koç'un holdingler planı

türkiye'de karşı - devrimci
örgütlenme ve eylemler

**"reform ve huzur"
planı'nın içyüzü**

dünyada ve türkiye'de
karşı - propaganda

filistin devrimi ve
eylül dersleri

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

«Reform ve Huzur Planı»nın İçyüzü ...	2
Vehbi Koç'un «holdingleşme» planı ve bürokrasinin «baykarholding» girişimi ...	4
Radikal subayların tasfiyesi ve «sanayici-subay kompleksi»nin iktidarı	6
ANT'a istenen ceza 770 yılı buldu	15
Baskı ve ihanete rağmen zafer halklarımızın olacaktır	20
Bengal halkının mücadelesi de zafere ulaşacaktır	24
Dr. Şefik Hüsnü'yü Anyoruz	27
Türkiye'de karşı-devrimci örgütlenmeler (Çetin Özek)	28
Dünyada ve Türkiye'de Karşı-Propaganda (Doğan Özgüden)	48
Filistin Devrimi Sorunları Ve Eylül Dersleri	77
Dr. Şefik Hüsnü'nün Aydınlık Dergisi'ndeki Yazıları Hakkında Bibliyografik Notlar (A. Cerrahoğlu)	83

Aylık Sosyalist Teori ve Eylem Dergisi ★ S: 186/13 ★ Sahibi ve Genel Yönetmeni: **DOĞAN ÖZGÜDEN** Sorumlu Yönetmeni: **İNCİ ÖZGÜDEN** ★ Teknik Sekreter **İNCİ ÖZGÜDEN** ★ Yönetim Yeri: Çağa loğlu Başmühasip Sokak, Tan Apt. 10/2 - İstanbul ★ P.K. 934 - Sirkeci - İstanbul ★ Tel.: 27 81 09 ★ Dizgi: Yüksel MATBAASI ★ Baskı: Osmanbey MATBAASI ★ Kapak Baskı: ALPAY MATBAASI ★ Abone Şartları: Yıllık 40, altı aylık 20, üç aylık 10 Lira ★ Yurt dışı abone: Avrupa 70, Amerika 100 Lira ★ İlan Tarifesi: Tam sayfa 1000, yarım sayfa 500. çeyrek sayfa 250 Lira.

baskı ve
ihanete rağmen
zafer
halklarımızın
olacaktır

“reform ve huzur”

TÜRKİYE halkları bugün, tarihinin en büyük aldatmacası ve ihanetiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Uluslararası finans-kapital'in görevlisi olarak, «huzur» adına faşist baskıları artırmak ve «reform» adı altında büyük sermayenin karşısındaki tüm engelleri ortadan kaldırmak üzere muhtıra ile başa getirilmiş bir iktidar, yıllardanberi «sosyalist» kisvesi altında kalem atraksiyonu yapan yazarlar ve «devrimci» tanınan kuruluşlar da dahil, kitlelere etkin bütün unsurlar tarafından alkışlanmakta, bu iktidarın içyüzünü açığa çıkartıp faşizan gidişe karşı halkı uyarılar «bozgunculuk»la suçlanmaktadır.

Dünya tarihinde, özellikle kaba faşizmin yükseliş dönemlerinde benzeri çok görülmüş bu ihanet cephesinden hangi suçlama ve karalama gelirse gelsin, ANT, yıllardan beri gelişimini adım adım açıkladığı bu «finans-kapital iktidarı» planının son perdesini de, bütün ayrıntılarıyla Türkiye halklarına açıklamaktan çekinmeyecek, maskeleri düşürerek «huzur» ve «reform» aldatmacalarının içyüzünü bir kez daha açığa çıkaracaktır.

Bugün Türkiye'de ABD-Ortak Pazar tamamlanmasının ve onun yerli işbirlikçilerinin iktidarı kurulmuştur. O ABD ki, yeryüzünde ilk olarak 1970'te milyarlı sayıların sınırını aşarak, 1 trilyon Dolar'lık ulusal gelir düzeyine erişmiştir. O ABD ki, bütün korporasyonlarıyla fransız sanayiinin yüzde 13'ünü, alman sanayiinin yüzde 33'ünü, ingiliz sanayiinin yüzde 50'sini ele geçirmiş; dinamik sanayi kollarında ise ABD sermayesinin kontrolü yüzde 60'a ulaşmıştır. Ve o Ortak Pazar ki, NATO çerçevesinde ABD'nin askeri ve politik uyduluğunu sürdürürken, ekonomik alanda da tamamen ABD emperyalizmine boyun eğmiştir. Üye ülkeler şirketlerinin kendi aralarında birleşerek daha büyük, daha prodüktif ve rantabl ekonomik birikimler meydana getirmesi amacıyla kurulan Ortak Pazar bu amacına hiçbir şekilde ulaşamamış, üye ülkelerin şirketleri, yukarıdaki rakamlarda da belirtildiği gibi, ABD şirketleriyle birleşmişlerdir.

İşte Türkiye, Ortak Pazar'a girmek suretiyle, «üçüncü dev» diye nitelendirilen «ABD dışındaki ABD yatırımları»na teslim o-

planı'nın içyüzü

larak şimdiye kadar direkt kontrolü altında bulunduğu ABD emperyalizmine dolaylı yoldan daha fazla bağımlı hale gelmektedir.

1950'den sonra Türkiye'de dışa bağımlı olarak geliştirilen sanayi, 1970'te Ortak Pazar'a girdikten sonra, artık eski sosyal ve siyasal yapının kendisine dar gelen kalıplarını da zorlamaya başlamıştır. Bu zorlamadaki istekler ise, Ortak Pazar, dolayısıyla ABD emperyalizmi tarafından empoze edilmektedir. Artık, büyük emlak sahiplerinin, aracı ve tefecinin, bir kısım ticaret burjuvazinin yerini tarımı, ulaştırmayı, ticareti, bankacılığı, enerji kesimini kendi kontrolünde işletecek, planlayacak büyük sanayi burjuvazisi olacaktır.

Bunun ilk adımları AP iktidarı tarafından Finansman Kanunu, devalüasyon, teşvik tedbirleriyle atılmıştır. Nitekim 1970'in ilk yarısında belediyelerce verilen inşaat ruhsatları metrekaresi olarak yüzde 37,9'luk bir artış rekoru kırmışken, Finansman Kanunu'nun çıkmasını izleyen dört ayda inşaat talebi yüzde 19,4 oranına düşmüştür. Buna karşılık, özel imalat sanayiinin ciroları bir önceki yıla göre yüzde 18 artmıştır. Sigortalı işçi sayısı yüzde 17,6'lık bir yükselmeye 1 milyon 483 bin kişiye ulaşmıştır. Yasal olanaklar sağlanmadan dahi tahvil piyasası, tefeciliğe ve bankacılığa büyük darbeler vurarak 1968'de 103 milyon iken 1970'te 311 milyon liralık bir ihraç seviyesine varmıştır. 1970'te yurt içi gelirin yüzde 19,3'ünü, yani beşte birini sağlar hale gelen sanayi burjuvazisi, bu ekonomik gelişime paralel olarak, devleti de bütün kurum, kadro ve mekanizmalarıyla yeniden düzenlemek, karşısındaki bütün engelleri yıkmak istemektedir.

Ancak mevcut düzen, bütün ara tedbirlere rağmen, iki açıdan sanayi burjuvazisinin, dolayısıyla uluslararası finans-kapitalin isteklerini karşılayamamaktadır.

a) Herşeyden önce, 27 Mayıs Hareketi'nden sonra uygulanan planlama, sanayide gelişmeyi yeterince teşvik edememiş, geçen yıl uygulanan devalüasyon ise, fiyatların kontrolü sağlamadığı ve kamu kesiminde gerekli düzenlemeler yapılamadığı için, sanayi burjuvazisinin beklediği sonuçları vermekten uzak kalmıştır.

b) Mevcut parlamenter yapı içerisinde, AP gibi özünde büyük burjuvaziyi temsil etmekle birlikte, oy hesapları nedeniyle toplumun çeşitli sınıf ve tabakalarının da isteklerine bir ölçüde cevap vermek zorunda olan partiler de, finans-kapitalin isteklerini tanı anlamıyla karşılayamamaktadırlar. Nitekim, büyük burjuvazinin isteklerine cevap vermek üzere geçen yıl alınan kısmi tedbirler dahi, AP içinde Anadolu burjuvazisini, aracı-tefeciyi, toprak sa-

hiplerini temsil eden unsurların Demirel'e derhal cephe almasına, hatta partiden koparak yeni bir parti kurmalarına yol açmıştır.

vehbi koç'un «holdingleşme» planı ve bürokrasinin «baykar-holding» girişimi

Oysa, işbirlikçi büyük sanayi burjuvazisi, AP'nin çapının çok ötesinde şeyler istemektedir. Nitekim 19. yüzyıla kadar ekonomik ve sosyal yapısı Türkiye ile büyük benzerlik gösteren, ancak 20. yüzyılda dünyanın sayılı sanayici ülkelerinden biri haline gelen Japonya'ya yaptığı seyahatten sonra başkapitalist Vehbi Koç, nasıl bir devlet mekanizması kurulması istediğini Koç Holding'in 15 Nisan 1970 tarihli dergisinde özetle şöyle açıklamıştır:

- 1) Siyasi istikrar sağlanmalı, dış politika, aşırı sağ ve sol hareketler, işçi-işveren münasebetleri, eğitim ve gençlik davalarında bütün partiler ortak politika uygulamalıdır.
- 2) Dış ticaret, Ortak Pazar, yabancı sermaye v.b. konularında takip edilecek politika açıklığa kavuşturulmalı, çözümleri planlanmalı ve bu planlar aynen tatbik edilmelidir.
- 3) Karma ekonomi düzeni korunmalıdır.
- 4) İktisadi devlet teşekkülleri, «kamu hizmeti yapan» ve «ticari hizmet gören» kuruluşlar olmak üzere iki holdingte toplanmalı, holdingler bu kuruluşların genel iş politikalarını takip etmelidir.

- 5) Sermaye piyasası ve halka açık şirketler kurulmalıdır.
 - 6) İşadamları ve meslek kuruluşları, kısa vadeli menfaatlar yerine, uzun vadeli memleket menfaatlerinin savunucusu olmalıdır.
- Geçen bir yıl içinde bu isteklerden bir kısmının gerçekleştirilmesi için bazı girişimler olmuştur. Ortak Pazar'a resmen girilmesi, holdingleşme yolundaki girişimler bunlardan bazılarıdır.

Koç'un önemle üzerinde durduğu ve kamu sektöründe uygulanmasını istediği «holdingleşme», bilindiği gibi, Ordu Yardımlaşma Kurumu vasıtasıyla ordu kesiminde, subayları da bizzat ticaretin ve yabancı sermaye ile işbirliğinin içine sokarak, büyük ölçüde gerçekleştirilmiştir. Bununla da yetinilmemiş, sivil bürokrasi de «holding» kışacına alınmağa başlanmıştır.

Bu «holdingleşme» girişimlerinden biri «Memur Yardımlaşma Kurumu»dur. Ancak OYAK gibi, MYK'nın da şimdilik kamu sektöründe faaliyeti söz konusu değildir; bunların asıl işlevi sivil ve askeri bürokrasiyi kapitalizmin sömürüşüne ortak etmek, böylece finans-kapitale tamamlanmaktadır.

Ancak bunlardan daha çüretkar bir «holdingleşme» girişimi, bayındırlık ve karayolları kesimindedir ki, Koç'un talimatına da tıpatıp uymaktadır.

Bayındırlık Bakanlığı'nın 30.12.1970 tarih ve 21 sayılı bülteninde aynen şu haber yer almaktadır:

«Bakanlığımız mensuplarının iştiraki ile kurulması tasarlanan BAYKAR HOLDING A.Ş., 22.12.1970 günü yapılan toplantıda ana mukavelenin kurucular tarafından imzalanmasıyla kurulmuş bulunmaktadır. Şu anda kuruluşun resmi formalitelerinin tamamlanmasına çalışılmaktadır. Yılbaşından sonraki ilk hafta içinde bu formalitelerin biteceği ümit edilmektedir.

«Şirketin kurucuları, bayındırlık Bakanlığı ve Karayollarında eskiden görev almış ve sonradan iş hayatında temayüz etmiş aşagıda sayacağımız büyüklerimiz ve meslektaşlarımızdır:

«Muammer Çavuşoğlu, Vecdi Diker, Daniş Koper, Zafer Pamir, Orhan Mersinli, Fevzi Ataç, Fahri İlker, Bülent Doğan, Muzaffer Tuğal, Muhsin Ganioglu, Yücel Erdem, Bulut Göle, Ba-

hattın Ecevit, Emrullah Altay, Necati Akçağlılar, İbrahim Bulutoglu, Oğuz Altan, Ahmet Sakıp Gürbüz, Erdoğan Yaramanoğlu, Halit Mısırlıoğlu, Muzaffer Gazioğlu, Necdet Ülger, Cahit Özgen, Hayati Baygan, Dündar Kalabalık.

«Kuruluş toplantısında ayrıca, Vecdi Diker, Daniş Koper, Zafer Pamir, Fahri İlker, Bulut Göle, Dündar Kalabalık, Bahattin Ecevit idare meclisi üyeliklerine ve Yücel Erdem, Oğuz Altan da murakıplıklara seçilmişlerdir.»

Holdingte bugün resmi görevde bulunanların isimlerine rastlanmamakta ise de, holdingin hazırlıkları, Kaaryolları'nda, çalışma saatleri içinde üç kez yapılan müdürler toplantısında kararlaştırılmıştır. Kurucular için nama yazılı A serisi, isimleri açıklanmak istenmeyen bugünkü resmi müdür ve memurlar için hamiline yazılı B serisi hisse senetleri çıkartılmaktadır. Üstelik, «Baykar Holding Anonim Şirketi» adına yayınlanan matbu bildiriye, «BAYKAR HOLDİNG, istisnasız her memura, her işçiye, her serbest meslek erbabına, Bayındırlık ve Karayolları camiasına dahil olsun, olmasın, herkese, velhasıl tam manasıyla halka açık bir kuruluştur. (...) BAYKAR HOLDİNG'e girebilme şartları kısıtlayıcı, tekeldi karakterde değildir. Daima iyi ve güzel eserlerle muvaffakiyet göstermiş olan yeni ve eski Karayolcularının bu yeni teşebbüsü, kendi camia mensuplarına olduğu gibi isteyen her vatan-daşa da açıktır.» denilmektedir.

BAYKAR HOLDİNG'in kuruluşunda en büyük rolü, Orhan Alp'in Bayındırlık Bakanı olduğu sırada solcu listeler getiren ve atılmalarını sağlayan Müsteşar Orhan Gönçüoğlu oynamıştır. İşin esasına vakıf olmayan ve şirkete girmemek için parasızlığını ileri süren müdürlere, katacakları sermayenin kârdan temin edilebileceği ve sembolik anlamda ayda bir miktar taksit yatırımlarının yeteceği söylenmiş ve teşvik edilmişlerdir. Öyle ki, bunlar arasında ayda ancak 50 TL. vermek suretiyle ortaklığa kabul edilenler çıkmıştır. Ayrıca, karayollarında çalışan işçilerin bağlı bulunduğu Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu da kurucular arasına alınarak sendika da sermaye ile tamamlanmaktadır.

Bürokrasiyi finans-kapitale tamamlama çabalarının yanında, BAYKAR HOLDİNG'in bir önemli amacı da, Koç'un istediği gibi bayındırlık ve karayolları konularındaki devlet işlerinin bu holding tarafından yapılmasıdır. Nitekim «BAYKAR HOLDİNG ANONİM ŞİRKETİ ESAS MUKAVELESİ»nin 4. maddesinin (h) fıkrasında, «karma ekonominin planlaştığı yeni bir devreye giren özel sektöre düşen ve ondan beklenen vazifelere, gerek kendisi, gerek temsil ettiği topluluk yönünden memlekete ve millete daha yararlı olacak şekilde kaulmak» denilmekte; 5. maddenin (d) fıkrasında da faaliyet alanı şöyle belirtilmektedir: «Holding, mali imkanlarını kullanmak suretiyle memleket için faydalı ve rantabl yeni yatırım mevzuları araştırmak ve ticari, sınai, mali ve maden işletmesi gibi bünyesine uygun gördüğü, sermaye piyasasının da iltihamını sağlayacak ve kendi imkanları veya hissedarı olduğu şirketlerin mali imkanlarını da birleştirerek yeni şirketler kurmak ve böylece memlekete hacim ve şirket yönünden faydalı yeni yatırımların tahakkuku ve idamesini ve inkişafını sağlamak.» Bu faaliyet alanlarına kamu sektörü ve özellikle, Bayındırlık Bakanlığı ve Karayolları'na ait alanlar da girmektedir.

BAYKAR HOLDİNG, bütün bu işleri yaparken «yabancı sermaye ile işbirliğine gideceğini» de, 5. maddenin (i) fıkrasında açıklamıştır: «Yabancı sermaye ile müştereken ekonomiyne faydalı şirketler kurmak, yabancı sermayenin celbini teşvike medar olacak ve icabında kendilerine her türlü emniyet tedbirlerinin verilmesini sağlayacak teşebbüslere delalet ve iştiraklerde bulunmak, yabancı ve yerli HOLDİNG'lerle veya diğer şirketlerle işbirliği ve iştirakler kurmak ve mali mesuliyet tevziine dayanan anlaşmalar yapmak.»

Bütün bunlar özet olarak şu anlamlara gelmektedir:

1) Bayındırlık Bakanlığı'nın ve Karayolları'nın eski ve yeni mensupları, bir holding kurarak yerli ve yabancı sermayelerle işbir-

liğine giderek, finans-kapitalle tamamlanmaktadır. Böylece bürokrasinin bir kesimi daha işbirlikçi hale getirilmektedir.

2) Bayındırlık Bakanlığı ve Karayolları'nda çalışan işçileri temsil eden sendika da baştan satın alınmaktadır.

3) Bu holding sayesinde, devletin maaşı müdürleri ve memurları, kendi alanlarındaki kamu işlerini, tıpkı birer kapitalist gibi ayrıca kâr sağlayarak kendi «holding»leri aracılığıyla sürdürüp, devletin sırtından katmerli gelir sağlayacaklardır. Ayrıca, Koç Holding, OYAK Holding gibi holdinglerle de menfaat ortaklığı kurulacaktır.

Ve Koç'un bir yıl önce açıkladığı plana göre, bütün kamu kuruluşları, aynı şekilde «holding»leştirilecek, bütün asker-sivil bürokratlar finans-kapitalin iş ve menfaat ortağı haline getirilecektir.

radikal subayların tasfiyesi ve «sanayici-subay kompleksi»nin iktidarı

İşte 12 Mart muhtırası sonrası gelişmeler, bu holdingleşmenin ilk kurbanı olan «ordu»nun da desteğiyle, Koç'un, dolayısıyla onun ardındaki uluslararası finans-kapitalin çıkarları doğrultusunda olmuştur. Ünlü deyiimiyle, «sanayici-subay kompleksi»nin eseridir.

Ordunun finans-kapitalle bağlarının sadece OYAK aracılığıyla olmadığı da bilinmektedir. Örneğin, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı «Donanma Cemiyeti» aracılığıyla, Hava Kuvvetleri Komutanlığı da «Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı» aracılığıyla büyük burjuvaziyle işbirliği kurmuştur. Bu işbirliği, ordu içinde zaman zaman tepki yaratacak düzeylere ulaşmış, örneğin, aynı zamanda Donanma Cemiyeti Başkanı olan Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Celal Eyicioğlu'nun hiç gereği yokken aynı cemiyetin kurucularından armatör Hayri İpar'a 500 bin liralık bir havuz yaptırması, deniz subayları arasında bildiri yayınlamaya kadar varan tepkilere yolaçmıştır. Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhsin Batur ise, Koç gibi büyük kapitalistlerin de dahil bulunduğu «Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı»nı kurduktan sonra sık sık savaş sanayiinden sözetmeğe başlamış, tıpkı Hitler'in yükseliş döneminde olduğu gibi, yeni kurulacak bir savaş sanayiinden elde edilecek tatlı kârların hayali şimdiden büyük burjuvazinin ağzını sulandırmıştır.

OYAK'ın tabii yöneticilerinden olan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Memduh Tağmaç, ideolojik ve politik olarak finans-kapitalin çizgisinde bulunduğunu, sık sık yaptığı konuşmalar ve orduya yayınladığı emirnamelerde anti-emperyalist ve anti-faşist devrimcilere çatarak ispatlamıştır.

Bu ortam içerisinde radikal subayların giriştikleri «sola açık» müdahale teşebbüsü ise, büyük burjuvaziyle aynı çizgide bulunan yüksek komutanların ve kaşarlanmış politika esnafının usulca manevralarıyla kısa zamanda bertaraf edilmiştir. Bu konuda en önemli rolü ise, 1962'den beri ordu içinde bütün ilerici çıkışlara başlangıçta taraftar görünüp sonra karşı çıkan Korgeneral Atif Erçikan oynamıştır.

Erçikan bu defa da radikal subayların başında görünmüş, hatta «sola açık» müdahale halinde kurulacak kabinenin listesini Muhsin Batur ve Faruk Gürler'e dahi kabul ettirip imzalatmıştır. Bu listede, halen kabinede yer alan 9 «partiler dışı» bakanın da bulunduğu söylenmektedir. Yine söylentiye göre, radikal kabine

listesinde Fakir Baykurt, Doğan Avcıoğlu, Sezai Orkunt, Mümtaz Soysal, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu ile daha birçok profesör ve doçent bulunuyordu.

Ne var ki, Korgeneral Atif Erçikan, yapılması planlanan müdahaleden bir gece önce Cumhurbaşkanı Sunay'a bir liste vermiştir. İddiaya göre, bu liste radikal subayların gerçek kabine listesi olmayıp, bazı «aşırı solcu» tanınan kişilerin de kasıtlı olarak içine yerleştirildiği düzmece bir listedir. Bu düzmece liste karşısında Çankaya büyük tepki göstermiş; Ankara'da ve İstanbul'da birçok birliklerin kontrollünü elinde tutan radikal subayları bir çatışmaya meydan vermeden tasfiye etmek üzere, tıpkı 22 Şubat'ta olduğu gibi bir şaşırtma planı uygulanmıştır. Sunay ve Tağmaç, radikal subayları destekliyor gibi görünmüşler ve «sola açık» müdahaleyi kamuoyuna kabul ettirebilmek için, önceden parlamentoya ve hükümete daha ılımlı bir muhtıra vermeyi kabul ettirmişlerdir. Oysa radikal subayların 8 Mart tarihli muhtıra taslağı Sunay'ın da çekilmesini öngörmekteydi. Radikal subayların Sunay'ı ve Tağmaç'ı da saflarına aldıklarını sanarak yeni planı kabul etmeleri üzerine 12 Mart'ta söz konusu muhtıra verilmiş, ancak aynı anda bütün birlikler «tepeden inme» alarmına geçirilmiş tir.

Ve Muhafız Alayı ile 28. Tümen baştan sona kadar Çankaya'nın mutlak kontrolü altında bulunduğu, Etimesut'taki zırhlı birliğin komutanı Turhan Olcayto ise başta radikallerle beraber olduğu halde sonradan yüksek komutanların saflarına çekildiği için 15 Mart'ta radikal subayların tasfiyesi hiç de zor olmamıştır.

Radikal subaylar ne istiyorlardı?

8 Mart'ta hazırlandığı söylenen, fakat tasfiye hareketinden çok sonra «Türkiye Devrimci Ordusu»nun bir başka bildirisine ek olarak halka dağıtılan ultimatomda şu istekler yerliyordu:

«1. Taraflı olduğu kesinlikle kanıtlanmış bulunan Cumhurbaşkanı çekilmelidir.

«2. Yoksul halkımızın sırtına yük olmaktan başka işe yaramayan Parlamento dağıtılarak işçi, köylü ve devrimcilerden bir Halk Konseyi kurulmalıdır.

«3. Düşük hükümet üyeleri ile parlamenterler ve suçlulukları bilinen yöneticiler yargılanmalı, suçları kesinleşenlerin tüm mallarına el konulmalıdır.

«4. Bankalar, dış ticaret, sigortalar, ağır sanayi, petrol ve madenler ile tüm yabancı sermaye devletleştirilmelidir.

«5. Ağaların elinde bulunan topraklar alınarak kurulacak toprak komitelerince topraksız köylülere parasız dağıtılmalıdır.

«6. Ülkemizin bağımsızlığına gölge düşüren amerikan üsleri derhal millileştirilmelidir.

«7. Atatürkçü aydınlarla yapılan baskı ve işkenceler derhal durdurulmalıdır.

«8. Öldürülen gençlerin katilleri bulunarak yargılanmalıdır.

«9. Atatürkçü anti-emperyalist dış politikaya dönülmelidir.

«10. Ülkemiz NATO'nun ucuz asker deposu olmaktan çıkarılarak NATO ve CENTO andlaşmaları gözden geçirilmelidir.

«11. Ceza kanununda gerekli değişiklikler yapılarak tutuklu bulunan aydınlar ve devrimciler derhal serbest bırakılmalıdır.

«12. Köklü dönüşümleri gerçekleştirecek bir devrim hükümeti kurulmalıdır.»

Radikallerin tasfiyesinde rol oynayan ve sonradan öğrenilen en önemli olay, 7-8-9 Mart günleri amerikan ve ingiliz ataşelerinin iştirakiyle ABD Büyükelçiliği'nde yapıldığı söylenen gizli toplantılardır. Bu toplantılara Korgeneral Erçikan'ın ve büyük bir ihtimalle Cumhurbaşkanı'nın oğlu Atilla Sunay'ın da katıldığı söylenmektedir. Ve yine söylentilere göre, Erçikan bu toplantıları, «dış ilişkileri görüşüyorum» şeklinde izah etmişse de, radikallerin tasfiyesinin ve «partiler üstü hükümet» planının CIA'nın etkisi altında bu toplantılarda hazırlanmış olması ihtimali son derece kuvvetlidir. Ayrıca, Ankara'daki ABD Büyükelçiliği'nden

bir görevlinin olaylardan önce İstanbul'a gelerek Milli Emniyet İstanbul sorumlularından bazıları ile Amerikan Konsolosu'nun Bebek'teki evinde görüşmelerde bulunması da dikkati çekmiştir.

erim hükümeti, programı ile, beyinleri ile, koç'un direktiflerinin uygulayıcısıdır.

İşte, kamuoyuna «radikal ve reformcu» hükümet olarak sunulan ve devrimci çevrelerce de alkışlanıp desteklenen Erim Hükümeti, yukarıda sıraladığımız gelişmelerin ve kombinezonların ürünü olan, sanayici-subay kompleksini temsil eden bir hükümettir. Radikalliğine ise içinde yeralan bazı «partiler dışı» isimlerden dolayı hükmedilmektedir.

Kimlerdir bu kendilerine büyük umutlar bağlanan radikaller?

Yıllar yılı Milli Emniyet ile irtibatı bulunduğu bilinen Şadi Koçuş (Başbakan Yardımcısı)

Uluslararası en büyük finans-kapital örgütü Dünya Bankası'nın iktisat uzmanı ve OECD Bilimsel İşler Direktörü Atilla Karaosmanoğlu (Başbakan Yardımcısı).

NATO Genel Sekreterliği Birinci Siyasi Yardımcısı Osman Olcay (Dışişleri Bakanı).

Dünya Bankası sanayi iktisadı uzmanı, faşist Portekiz Hükümetinin planlama işlerinde defalarca görev almış bulunan Ayhan Çilingiroğlu (Sanayi ve Ticaret Bakanı).

Washington NATO Daimi Grubu Türk Temsilcisi Şinasi Orel (Milli Eğitim Bakanı).

Yapı ve Kredi Bankası İdare Meclisi Üyesi Said Naci Ergin (Maliye Bakanı).

Ziraat Bankası Başmüfettişi Doğan Kitaplı (Devlet Bakanı).

OYAK-Renault Yönetim Kurulu Başkanı Özer Derbil (Dış Ekonomik İlişkiler Bakanı)...

Yeni hükümetin radikalliğine örnek olarak gösterilen «ataturkçülük» anlayışı ise, yeni dışişleri bakanı Olcay'ın yurda ayak basar basmaz verdiği demecinde ifadesini bulmuştur: «Atatürk'ten bu yana, hatta Atatürk'ten önce, Türkiye, Batı'ya dönük bir yön gösterdiğine göre, Türkiye'nin Ortak Pazar'la ilişkilerinin siyasi yönünden önemli olduğuna inanıyorum.»

Hükümet kurulurken, NATO'ya, CENTO'ya, Ortak Pazar'a karşı çıkmamasına öylesine dikkat edilmiştir ki, NATO'ya karşı olmak şöyle dursun, NATO içinde biraz daha kişilik sahibi davranılmasını öneren bir Sezai Orkunt bile, kendisine bakanlık teklif edildiği halde, son anda Çankaya'nın müdahalesiyle kabineden çıkartılmış, tam yetkiyle kabine kuracağını çalılımla açıklayan Erim ise, kendi seçtiği bakanın kendisi dışından engellenmesine karşı sesini dahi çıkartmamıştır.

Nitekim, hükümetin rekor sayılacak bir çoğunlukla, 321 oyla güven alan programı, kelimenin tam anlamıyla, emperyalizme ekonomik, politik, ideolojik ve askeri yönden bağımlılığın ve faşist baskı hazırlıklarının bir belgesidir.

NATO'ya, CENTO'ya, Ortak Pazar'a bağlılık, dış politikanın ana çizgisini meydana getirirken, «ortam bu şekli aldıktan sonra artık eylem yapıyoruz, devrimciyiz, şeriatçıyız, mukaddesatçıyız gibi sözlerle devlet düzenine karşı zorlama davranışları sürdürenler, devleti bütün heybeti ile karşılarında bulacaklarından ve kanunların perçesine verileceklerinden bir an bile şüphe ederlerse, çok yanlış olacaklardır,» tehdidi programın parlamenterler tarafından en çok alkışlanan cümlesini teşkil ediyordu. Ekonomik alanda programın öngördüğü reformlardan en fazla memnuluk duyan ise, hiç şüphesiz, bir numaralı işbirlikçi Vehbi Koç'tu.

Anadol bayilerine yaptığı konuşmada Koç şöyle diyordu: «Yeni hükümet programında, memleketin büyük meselelerine ger-

çekçi teşhisler konmuş ve bunların halli için reform hareketlerine geçileceği ifade olunmuştur. Memleketin politik ve ekonomik istikrar içinde hızla gelişmesini yürekten isteyen herkesin, Erim Hükümeti'nin reform programından büyük ümit duyması icap eder.»

Koç memnundur; çünkü:

— Bir yıl önce verdiği direktif nihayet hükümet programında resmen yer almış, kamu hizmetlerinin «holdingleştirileceği» açıklanmıştır.

— Ortak Pazar'la bir an önce tamamlanmayı sağlamak için Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığı kurulmuş, başına da OYAK holding'in adamı getirilmiştir.

— Vergi reformunun Koç gibi büyük burjuvalara dokunacak tarafı yoktur. Koç'un söylediğine göre, «halen uygulanan sistemle esasen şirketlerden alınan vergiler yüzde 71'e çıkabilmektedir. Kurumlar Vergisi'nin en büyük kısmını takriben beşyüz firma ödemektedir.» Şu halde vergi reformu, vergi nisbetleri yükseltilerek değil, tarım gelirleri gibi gelirler vergilendirilerek ve vergi kaçakları önlenerek sağlanacaktır.

— Eğitim reformu da, yine Koç'a göre, «gençliğin, öğrenime aksamadan devam etmesini ve memleketin (tabii büyük sermayenin) siddetle ihtiyacı olan teknik ve idari elemanların en iyi şekilde yetişmesini» sağlayacak şekilde olacaktır.

Hükümet programında yer alan ve «ilerici» çevrelerde heyecan uyandıran «toprak reformu»nun ise büyük burjuvazi nazarında anlamı şudur: «Geri kalan tarımda üretim düzeninin modernleştirilmesi ve verimliliğin artırılması, yeni dönemin iki büyük kriteri olacaktır. Bu anlamdaki bir toprak reformu ve sanayide de büyük fonlar sağlayan bir tarım vergisi sistemi, tarımsal rasyonelleşmenin bütünüleyici halkalarıdır.» Bu bakımdan büyük burjuvazi, toprak reformundan da memnundur.

Program, Devlet Yatırım Bankası'nın gerçek bir kalkınma bankasına dönüştürülmesinden söz etmektedir. Bu tasarı gerçekleşebilir, kamu kesimi de holdingleştirilebilirse, rasyonelleşmek için özel büyük sanayi ile çeşitli nedenlerle bu gelişimin dışında bırakılan kamu sanayii arasındaki uyumsuzluk ortadan kaldırılabilir ve ekonomide iç bütünlüğe, dolayısıyla Ortak Pazar'a tamamlanma hızlandırılmış olacaktır.

Programda yeralan ve yine «ilerici» çevrelerde büyük yankı yaratan «devletleştirme» önerilerine gelince, Türkiye İşverenler Konfederasyonu Başkanı Halil Kaya, onun da büyük burjuvazi açısından yorumunu yapmıştır: «Genel olarak programı müsbet karşıladık. Devletleştirme, özel sektörü rahatsız edecek mahiyette değil. Dar bir alanı kapsıyor.» Esasen İstanbul Sanayi Odası'nın 1970 Kasım'ında yapılan kongresine sunulan raporda, Dış Ticaret Bakanlığı kurulması isteği belirtildiği gibi, «münferit ihracatçı firmaların tarafından yapılan ihracatın başarısız ve verimsiz olduğunu, ekonomik prensipleri içinde ve tatbikatta açıkça görmek kabildir. İhracatın tek elden idaresinde büyük faydalar görmekeyiz,» denilerek bu yolda çoktan direktif verilmiş bulunuyordu.

Türkiye Ticaret, Sanayi Odaları ile Borsalar Birliği Genel Sekreteri Behzat Tanır da, «anayasanın öngördüğü reformları demokratik anlayış içinde ve Atatürk ilkelerinin ışığı altında gerçekleştirecek hükümete yardımcı olmayı özel sektörümüz bir yurt hizmeti telakki etmektedir,» demiştir.

finans-kapitalin «beyin takımı»nın abd emperyalizmi de bütün gücüyle destekliyor

Sanayici-subay kompleksinin asker kanadından Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur ile Deniz Kuvvetleri Komutanı Celal Eyicioğlu, Bengal halkının kan ve zulümle ezildiği günlerde Pakistan'ı ziyaret ederek Yahya Han ile görüşükten sonra yurda dönüşlerinde yeni hükümetin programını «muhtıranın metnine uygundur» diyerek tasvip ettiklerini açıklamışlardır.

Yüksek komutanların ve büyük burjuvazinin hükümeti, uluslararası finans-kapital tarafından da memnuniyetle karşılanmıştır. ABD Dışişleri Bakanı Rogers, yeni hükümetin kurulmasından sonra Kongre'ye sunduğu raporda, Nixon yönetiminin Avrupa Ortak Pazar'ından yana olduğunu ve bu birliğin ileride siyasi bir entegrasyona zemin hazırlayacağı kanaatinde bulunduğunu belirttikten sonra Türkiye'nin Amerika için önemini şöyle tesbit etmiştir:

«Türkiye gerek NATO'nun güneydoğu kanadının korunması, gerekse güneydoğu Akdeniz'in istikrarı için gerekli bir güçtür. Akdeniz'deki Sovyet donanması, NATO güneydoğu kanadı ile birlikte, Türkiye'nin de önemini artırmıştır. Türkiye yöneticileri, NATO'yu Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının temeli olarak kabul etmektedirler.»

ABD Büyükelçisi William Handley'in, Başbakan Yardımcısı Karaosmanoğlu'nu makamında ziyaret etmesinden birkaç gün sonra da, ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi Parker Hart, Türkiye'nin temel askeri ihtiyaçlarının uzun vadeli bir program içinde karşılanabilmesi için Amerika ve müttefiklerini ortaklaşa çaba harcamaya çağırıştır. Türkiye'ye yapılacak yardımın Amerika için en iyi yatırım olacağını belirten Hart, tıpkı Koç gibi, yeni hükümeti yabancı sermaye yatırımlarını daha geniş miktarda teşvik etmeğe çağırması, özel ve resmi sektörler arasında bir denge kurulması gerekliliğini ileri sürmüştür.

Ve bu flört havası içerisinde, Altıncı Filo gemileri İzmir limanını ziyaret ederken, dört amerikan destroyeri, nisan ayı ortalarında altı gün süre ile Karadeniz'e çıkarak dostu düşmana gösteri yapmışlardır!

Sınıfsal niteliği böylesine açıkseçik ortada olan bir hükümete, «ilerici» çevrelerin bel bağlamasının bir nedeni de, «laiklik uygulaması» aldatmacasında yatmaktadır. Hükümet programında laiklik ilkelerinin hassasiyetle uygulanacağı belirtilirken, başta Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagur ile DPT Müsteşarı Korkut Özal, TPAO Genel Müdürü Turgut Özal başta olmak üzere devlet aygıtından «ümmetçi»lerin temizlenmeğe başlaması, MNP'nin ise «kapatılma» talebiyle Anayasa Mahkemesi'nde yargılanmakta olması, «ilerici»leri sevindirmiştir.

Oysa, büyük burjuvaziyi temsil eden bir hükümetin «laik» davranmasından daha doğal bir şey düşünülemez. Sanayii bütün olarak geliştirmek isteyen gelişimin başlıca köstekleri, aracı-tefecî, büyük mülk ve geniş toprak sahipleri ile orta ticaret burjuvazisidir, ki bu zümreye genellikle Anadolu burjuvazisi denilmektedir. Gittikçe tarih sahnesinden silinen bu eski egemen güçlerin son direnme noktasını ise, geniş kitlelere hakim bulunan ümmet ideolojisi teşkil etmektedir. Ekonomik alanda tasfiye etmekte olduğu çağdışı güçleri ideolojik planda da mağlup etmek, büyük burjuvazi için zorunlu hale gelmiştir. Ne var ki, ümmet ideolojisine karşı alınan tavır kadar, hatta ondan da şiddetli şekilde işçi sınıfı ideolojisine karşı tavır alındığını, küçük burjuva «devrimci»leri ya görememekte, yada görmek işlerine gelmemektedir; çünkü öзде onlar da işçi sınıfı ideolojisine düşmandırlar.

Bu takım, Erim'in «ben, ihtilal yapacağım diye hareket edenlere devletin boynunu uzattırmam. Seni öadıreceğim diyenin kendisini ben öldürürüm.» şeklindeki tehditleri karşısında dahi, Atatürkçülük adına, laiklik adına, suspus oturmuştur.

Sadece, programı parlamentodan geçirtirken Erim'in AP'ye karşı tavizci bir tutum takınması, «çoğunluk partisinin başı olarak Sayın Demirel'e söyledim: Sen bir kere gel, ben sana yirmi kere gelirim, dedim... Konuşalım, danışalım, dedim. Böyle olacak...» şeklinde konuşması, Kandıra'lı bir dinadamına ezanın türkçe okutulmayacağına dair teminat vermesi, burjuva kuyrukçusu «devrimci»ler arasında kısmi bir sinirlilik ve hoşnutsuzluk yaratmışsa da, çok geçmeden başbakan yardımcısı Karaosmanoğlu'nun

AP'yi yerden yere çalan bir konuşma yapması bu takımın neşesini yerine getirmiştir. Karaosmanoğlu'nun konuşması, bu çevrelerde, kabinenin radikaller-tutucular diye ikiye bölündüğü, radikallerin kuvvetli olduğu, böyle bir durumda hükümete taktik olarak saldırılmaması aksine radikal tutumların desteklenmesi gerektiği şeklinde değerlendirmelere yol açmış, pasifizm ve teslimiyetçiliğin dozu daha da artırılmıştır.

Oysa, Karaosmanoğlu'nun «2359 yıl sonra Ortak Pazar ülkeleri seviyesine ulaşabileceğimiz» yolundaki şoke edici kehanetinin ondan önce İzmir Ticaret Borsası'nın bülteninde de belirtildiğini, AP hakkındaki suçlamalarının ise, günlerce önce Vehbi Koç'un Anadolu bayilerine yaptığı konuşmada da yer aldığını büyük burjuvazi-hükümet ilişkilerini dikkatle izleyenler bilmektedirler.

Esasen Karaosmanoğlu'nun konuşması, özel sektörcü kalkınma felsefesine bir karşı çıkış değil, aksine bu felsefenin AP tarafından büyük burjuvaziye tatmin edecek şekilde uygulanamamış olmasına gösterilen bir tepkiydi, ki sanayici-subay kompleksi de, AP'yi bu yüzden iktidardan düşürmüş ve karma ekonomiyi finans-kapitali tatmin edecek şekilde düzenlemekle Erim Hükümeti'ni görevlendirmişti.

Ancak, sanayici-subay kompleksinin, devlet mekanizmasının yeni kadrolaştırılmasında Erim Hükümeti'ne dahi tam güveni yoktur. Örneğin Attila Sönmez'in DPT Müsteşarlığı'na, Necat Erder'in de DPT İktisadi Planlama Dairesi Başkanlığı'na atnamalarıyla ilgili kararnamele karşısında Çankaya, tıpkı Orkunt örneğinde olduğu gibi, güçlükler çıkartmıştır.

...ve kuyrukçular kitleleri pasifize ederken
erim «sol»a karşı cihad açıyor

Birçok burjuva kuyrukçusunun devlet kapısında yer kapmak için «atatürkçülük» adına tüm devrimci kadroları pasifize etmeye çalıştıkları bir sırada, 23 Nisan dolayısıyla Başbakan Nihat Erim'in yayınladığı mesaj, bu kuyrukçuların ihanetini tam anlamıyla açığa çıkartmıştır. Kabinenin MIT ile yaptığı gizli toplantıdan, Erim'in parti liderleriyle görüşmelerinden, Başbakan Yardımcısı Koç'ın İnönü ile, İnönü'nün de Vehbi Koç ve Bayar ile görüşmesinden sonra yayınlanan mesajında Nihat Erim, «asayiş sağlamak» gerekçesi altında sosyalistlere karşı cihad ilan etmiştir.

Banka soygunu, çocuk kaçırma olaylarını bahane ederek Erim sosyalistlere şöyle saldırmıştır: «Bunların gazeteleri, dergileri ve çeşitli yerlerde sözcüleri vardır. Düşüncelerini serbestçe yayıyorlar. Türkiye'yi nereye götürmek istediklerini artık gizlemek lüzumunu bile duymuyorlar. Bunların bayrağı Atatürk değildir. Bunlar, yabancı ülkelerden adamları Atatürk'ün yerine örnek ve önder seçmişlerdir.»

Bundan sonra olağanüstü tedbirler alınacağını, hükümetin olağanüstü yetkilerle donatılması için anayasa değişikliği yapılacağını da açıklayan Erim, polise ve askeri kuvvetlere harekete geçme direktifi vermekle kalmamış, halkı da sosyalistler aleyhine kışkırtarak, «alınacak tedbirler bal-yoz gibi kafalarına hemen inecektir,» tehdidini savurmuştur.

Bu «Anti-sosyalist» cihada, İnönü de halkı kışkırtarak katılmış; AP içindeki kumpasları ve çalışma bakanlığına istedikleri kişinin getirilmemesi nedeniyle başlangıçta Erim Hükümeti'ne karşı çıkar görünen Türk İş'in Genel Sekreteri de, bu defa «a-

narşinin ezilmesi»nde hükümetle beraber olduklarını açıklayarak ihanet saflarında yerini pekiştirmiştir.

Hükümetin «kanun kuvvetinde kararname çıkartma» yetkisi 12 Mart'ın hemen ertesinde söz konusu olmuş, Demirel de bu yoldaki anayasa değişikliğini destekleyeceğini açıklamıştı. Mussolini yada Hitler'in iktidara gelir gelmez kanun yapma yetkisini kendi ellerinde toplamalarından farksız bu cüretkarlık, şüphesiz, Erim'in kendi kişisel gücünden değil, sanayici-subay kompleksinin eğilimlerinden ve isteklerinden doğmaktadır.

Yüksek komutanların ve Çankaya'nın burjuvaziyle ilişkileri 12 Mart'tan sonra daha sıkıfıkı olmuş, örneğin İstanbul'da iki kapitalist, emniyet müdürü ve savcı ile birlikte üç generale Bebek Gazinosu'nda ziyafet verebilme cüretini kendinde bulurken, Cumhurbaşkanı Sunay da, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'na aykırı hareketten 14 ay hapse ve 9 milyon 842 bin 069 lira para cezasına mahkum Mustafa Ekrem Teksin adındaki bir kapitalistin cezasını affetmek alicenaplığını göstermiştir.

Özellikle radikal subayların tasfiyesinden sonra, ordu yüksek kademelerinde sosyalistlere karşı tavır daha belirgin hale gelmiştir. Genelkurmay Başkanı Tağmaç yayınladığı genelge ile 5 general ve 10 subayın ordu ile ilişkisinin kesildiğini açıklayarak bütün subayları disipline davet ederken, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Korgeneral Fikret Elbizim imzasıyla 20 Mart 1971 tarihinde bir gizli tamim yayınlanarak Dev-Genç'e saldırılmıştır. Gizli tamimde, «1. Komutanlar muhtırasının verilmesini takip eden ve Türk kamuoyu ile Türk silahlı kuvvetlerinin yurt çıkarlarını en iyi şekilde halli için intizar halinde bulunduğu bu kritik devrede, DEV-GENÇ'in kaleme aldığı ve yayınladığı bildiri ilişiktir. 2. İçindeki fikirler itibarıyla Türkiye'ye kökünden yıkacak görüntüler taşıyan bu bildirinin Daire Başkanlığı tarafından topluca bütün subay ve astsubaylara okunarak DEV-GENÇ teşekkülünün dünyaca bilinen hangi unsur, fikir, akım ve eylemler içinde olduğunun açıklanmasını rica ederim,» denilmektedir.

Tamimin altındaki imza gerçekten ilgi çekicidir. Zira, Bakanlık Müsteşarı Korgeneral Fikret Elbizim, halen Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun İdare Meclisi Başkanı'dır ve yıllardan beri de bu görevde finans-kapitalin asli bir unsuru haline gelmiştir!

8 Mart radikal subaylar muhtırasının da ekli bulunduğu «Türkiye Devrimci Ordusu» imzalı bir bildirinin dağıtılması, Korgeneral Atif Erçikan'ın evine patlayıcı madde atılması olaylarından sonra Orgeneral Tağmaç ve diğer komutanlar, disiplini sağlamak üzere Birinci Ordu bölgesinde bir teftiş yapmışlar, birlikleri ve Harp Akademileri'ni dolaşmışlardır. Ancak bu disiplin gezisi sırasında basına akseden ilginç bir olay, bizzat Tağmaç'ın oğlu Deniz Teğmeni Mehmet Tağmaç'ın disiplinsizlikten dolayı askeri mahkemece üç gün göz hapsine mahkum edilmesi olmuştur.

Yüksek komutanların gezilerinden sonra, tam Erim'in sosyalistlere meydan okuduğu gün, basına, Sıkıyönetim Kanunu'nun değiştirilmesi için meclise bir tasarı sevkedileceği de açıklanmıştır. Anlaşıldığına göre, olağanüstü tedbirlerin bir kısmı sıkıyönetim düzeni içinde uygulanacaktır. Yüksek komutanların 15-16 Haziran tecrübesinden sonra sıkıyönetim kanununu yeter-siz buldukları bilindiğinden, alelacele yapılacak bu değişiklik, sıkıyönetimin gündeme girdiğini göstermektedir. Son zamanlarda parlamentonun askeri baskı altında olduğu, hatta gizli parlamento oturumlarının dahi dinleme cihazlarıyla Çankaya'dan dinlenebildiği ısrarla söylenildiğine göre, sanayici-subay kompleksinin istediği tedbirler ve kanun değişiklikleriyle, hükümete kanun yapma yetkisi veren tasarıların parlamentodan geçeceğine muhakkak nazarıyla bakılabilir.

Esasen bu tedbir tasarıları parlamentodan geçmeden de, ordunun kendi insiyatifiyle bazı asayiş uygulamalarına geçtiği görülmüştür. İstanbul'da Birinci Ordu Komutanlığı Kurmay Başkanı Tümgeneral Fikret Gökner, MIT'ten bağımsız ve doğ-

rudan doğruya Çankaya'ya bağlı olarak güvenliği sağlamakla görevlendirilmiştir. Gökner'a bağlı kuvvetler, geçen ay bazı öğrencilerin gözaltına alınmasında doğrudan doğruya rol oynamışlardır. Bu kuvvetlerin gelecek günlerde daha etkin faaliyette bulunacakları ve bazı tutuklamalar yapacağı söylenmektedir. Ayrıca 30 Ağustos'ta ordunun alt kademelerinde büyük ölçüde genç subay tasfiyesi beklenmektedir.

Bu arada General Fuat Doğu'nun MİT Başkanlığı'ndan alınması ihtimali kuvvetlidir. Yerine Korgeneral Atif Erçikan, Baha Vefa Karatay veya 28. Tümen Komutanı Abdurrahman Ergeç'in isimleri söz konusudur.

Göstermelik parlamenter hükümetin de sanayici-subay kompleksini tatmin edememesi halinde parlamento feshedilerek tamamen askeri yönetime geçmek üzere Çankaya'da bir yeni anayasa hazırlandığı, bu çalışmalarda özellikle Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Cihad Alpan ile Korgeneral Atif Erçikan'ın büyük rol oynadıkları da söylenmektedir.

Ne var ki, «Yahya Han formülünün uygulanması» demek olan böyle bir kararı verip vermemekte ordunun yüksek komutanları hayli tereddütlüdürler. Zira, Ortak Pazar, kendisini parlamenter mekanizmanın işlediği «demokratik ülkeler bloku» saymaktadır ve göstermelik de olsa bir parlamentonun varlığını bütün üyelerine şart koşmaktadır. Bu nedenledir ki, askeri cunta'nın hakim bulunduğu Yunanistan ile Ortak Pazar arasındaki anlaşma askıya alınmış, İspanya'ya da serbest seçimleri gerçekleştirmedikçe Ortak Pazar'a katılamayacağı bildirilmiştir. Ortak Pazar Komisyonu Dış İlişkiler sorumlusu Prof. Dahrendorf da, 12 Mart muhtırasını izleyen günlerde bu konuda Türkiye kanadına uyarmalarda bulunmuştur. Ortak Pazar ilişkilerinin askıda kalması, ne sanayi burjuvazisinin, ne de OYAK, cemiyet ve vakıf yoluyla finans-kapitalle tamamlanmış yüksek komuta heyetinin işine gelmediğinden, «Yahya Han Formülü»nü açıkça uygulanmasından, şimdiki göstermelik parlamenter yapının sürdürülmesi ve bu yapı içinde yukarıda değinilen terör uygulamalarına gidilmesi ihtimali daha da kuvvetlidir.

devrimcilere karşı zulüm ve terör
erim'in iktidar döneminde şiddetlenmiştir

Esasen Erim Hükümeti'nin kuruluşundan beri, bir öğrenci, bir öğretmen ve evvelce yaralanmış bir işçinin «devrim şehitleri» kafilesine katıldığı bir ay içinde uygulanan terör, Demirel döneminin hiç de gerisinde kalmamıştır.

Menteşeoğlu'nun zulüm makineleri olan İstanbul Emniyet Müdürü Muzaffer Çağlar ile Birinci Şube Müdürü Ilgız Aykutlu hâlâ koltuklarını muhafaza ederek gençlere karşı şiddeti sürdürürlerken, bir yandan da gazetelere tekipler yollayarak fotoğrafla saptanmış suçlarını büyük bir pişkinlikle inkar edebilmekte, üstelik karşı suçlamalara geçebilmektedirler.

Komandoların ve polislerin öğretim kurumlarına ve yurtlarına baskınları, Erim döneminde de, birbirini kovalamış, İstanbul'da bir devrimci genç daha gerici kurşunlarıyla şehit edilmiştir. 15 Ülkü Ocaklı'nın Sultanahmet'teki Balıkesir Öğrenci Yurdu'nu basarak kurşunla karaciğerini parçaladıkları Malatya'lı Niyazi Tekin, on gün komada kaldıktan sonra ölmüştür. İstanbul Valisi Vefa Poyraz, devrimci gencin katillerini yakalatacağına, polise, mahkeme kararı olmasa da her öğrenci yurduna girmesini emretmiştir. Komandoların üslendiği Edirnekapi Yurdu'na dokunulmazken, devrimci öğrencilerin barındığı Balıkesir Yurdu kapatılmış, ayrıca 8 devrimci öğrenci ile 3 müstahdem gözaltına alınmıştır.

Komandolar ayrıca İstanbul Aksaray'da Kastamonu Yüksek Tahsil Talebe Cemiyeti Lokali'ni, Fen ve Edebiyat Fakültelerini, Şehzadebaşı'nda Sivas Öğrenci Yurdu'nun silahlı olarak basmışlardır. Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrenci Yurdu'nda, Bursa Eğitim Enstitüsü'nde, Diyarbakır Eğitim Enstitüsü'nde, Ankara Ziraat Fakültesi'nde, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde, Ankara Keçiören Lisesi'nde, Kurtuluş Lisesi önünde, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde, Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü'nde, İzmir'de Yakındoğu Eczacılık ve Diş Hekimliği yüksek okullarında, İstanbul Üniversitesi'nin arkasındaki Vezneciler'de, Edirnekapi Öğrenci Yurdu'nda, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Yıldız'daki İstanbul Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nde, Özel Galatasaray Mühendislik, Mimarlık, Eczacılık ve Kimya Okulu'nda, İstanbul Site Öğrenci Yurdu'nda, Sinop Kız Öğretmen Okulu'nda, sağcı komandolar devrimci gençlere saldırarak olay çıkartmışlar, birçok gencin yaralanmasına sebep olmuşlardır. Ayrıca Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde bomba patlatmışlardır.

Polis, komando baskınlarını önlemediği gibi, geçen ay içinde Site, Sivas, Aydın, Diyarbakır öğrenci yurtlarını, İstanbul Eğitim Enstitüsü'nü, İstanbul Teknik Üniversitesi'ni, Robert Kolej'i basarak arama yapmış, birçok devrimci genci gözaltına almış, bu arada binlerce devrimci kitaba, yasak olmadığı halde «yaşak» diye elkoymuş, açıkça bu kitapları hiçbir zabıt tutmadı gaspetmiştir. Polis, ayrıca, bütün yurt düzeyinde Dev-Genç'li ve Dev-Lis'li avına çıkmış, Bolu'da, Eskişehir'de, Batman'da, Ankara'da, İstanbul'da birçok genç, sudan sebeplerle nezarete alınmış, liseli olanlara disiplin cezaları uygulanmıştır.

Polisin zulmü ve sağcı komandoların saldırıları yeni hükümetin de müsamahası altında sürüp giderken, Cumhurbaşkanı Sunay'ın direktifi ile, «huzur ve sükun sağlanuncaya kadar» gerekçesiyle geçen ay öğretim kurumlarının hemen hepsinde öğretim durdurulmuş, kapılar kapatılmış, onbinlerce genç okulsuz, yuysuz sokakta bırakılarak yeni bir baskı yöntemi uygulanmıştır. Amaç, öğrencilerin gözünü yıldırarak, önümüzdeki günlerde devrimci gençliğe karşı ve öğretim üyelerine karşı parlamentodan geçirilecek terör tedbirlerinin itirazsız kabul edilmesini sağlamaktır. Bu konuda üniversitelerin ve yüksek okulların yöneticileri de Sunay'ın planının uygulanmasına yardımcı olmuşlardır. İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, ODTÜ, Ege ve Karadeniz üniversiteleri tamamen, Ankara Üniversitesi kısmen; ayrıca Elazığ DMMA, Bursa Eğitim Enstitüsü, Balıkesir Eğitim Enstitüsü, Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü, İstanbul Robert Kolej, İstanbul Eğitim Enstitüsü, Sinop Kız Öğretmen Okulu, Diyarbakır Eğitim Enstitüsü kapatılmıştır.

Finans-kapital iktidarının baskısı sadece devrimci öğrencilere karşı değil, Türkiye'nin dört bir yanında işçi, köylü, küçük burjuva, herkese karşı sürdürülmektedir. Erim Hükümeti'nin işçi sınıfına ilk armağanı, Makina Kimya Endüstrisi Kurumu işyerlerinde başlatılan grevin hükümet kararıyla ertelenmesi olmuştur.

25 Mart'ta ise, Gislaved Fabrikası'nda devrimci Lastik İş Sendikası'na bağlı işçileri bölmek üzere patron-sarı sendika-polis üçlüsü harekete geçirilmiş, sarı Kauçuk İş'e bağlı fedailer, işçilerin üzerine saldırarak kan dökmüşlerdir. Bununla da yetinmemiş, aynı gece Lastik İş'in Eyüp'teki eğitim lokali herkesin gözü önünde kundaklamışlar, «devrimcilerin, komünistlerin, sosyalistlerin sonu budur işte!» diye bağırıp çağırmışlar, havaya ve çevre evlerinin pencerelerine kurşun sıkarak semti terörize etmişlerdir. Polis, zorbalara hiçbir müdahalede bulunmamıştır. Daha önce Gislaved fabrikasında işçi-polis çatışmasında yaralanmış bulunan işçi Hasan Kırık'ın, kurtulamayarak, «şehit işçiler» kafilesine katıldığı sırada meydana gelen bu olay, Gislaved işçilerinin azmini daha pekiştirmiştir.

Samsun'da tütünün değer fiyatın verilmemesi üzerine Karadeniz Tütün Üreticileri Sendikası'nın giriştiği direniş hareketi sonunda dört köylü ve kendilerine destek olan dört öğretmen tu-

tuklanmış, böylece Erim iktidarı da, köylünün isteklerine kaba kuvvetle karşılık vermek kararında olduğunu daha ilk günden ispatlamıştır. Batman'da da Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın şube binası, gerici zorbalardan dinamitle tahrip edilmiş, evrakı yakılmış, para mabuzları çalınmıştır.

TÖS ve İLK-SEN yöneticilerinin Erim Hükümeti'nden çok şey beklemelerine karşılık, Anadolu'da öğretmenlere ve ilerici yöneticilere karşı zulüm devam etmektedir; hatta öğretmen ordusu, yeni dönemde bir şehit de vermiştir.

Nusaybin'de merkeze bağlı Gerencik köyü'nde öğretmen Mehmet Çelik, traktörle ilçeye gelirken kendisine düman zorbalardan tarafından maverle vurularak öldürülmüştür. Aynı zamanda İTİA öğrencisi olan 19 yaşındaki öğretmen Çelik, öğretmen ordusunun son yıllarda verdiği ilk şehit olmuştur.

İstanbul Dr. Tevfik Sağlam İlkokulu Öğretmeni Osman İçten, Lüleburgaz'da Kepirtepe İlköğretmen Okulu öğretmeni Kadir Erbil, Manisa'nın Turgutlu İlçesi'nde Kemal Dağcı, Kemal Karataş ve Salih Yüksel adındaki öğretmenler gerici zorbalardan tarafından dövülmüşlerdir. Öte yandan Sakarya'nın Akyazı İlçesi'nin devrimci müftüsü Mahfuz Aksu'ya kuran kursu öğrencileri saldırmışlardır. Samsun'da Vezirköprü Lisesi Müdürü Enver Gülçaldı'nın evi kurşun yağmuruna tutulmuştur.

Öte yandan Tokat'ın Almus İlçesi'nde savcı Selahattin Erinc'in evi dinamitlenirken, Siirt'in Beşiri İlçesi'nde de AP Başkanı Ahmet Karabulut ile MGP İl Genel Meclisi Üyesi Emin Kumetin başında bulunduğu bir zorba grubu, kaymakamlık binasını basarak kendilerine silah ruhsatı vermesi için kaymakamı tehdit etmişlerdir.

Öğretmen tevkifatı da sürdürülmektedir. Orhaneli'nin Çibili Köyü'nde görevli Hammet Hotlar adındaki öğretmen, üzerinde Dev Genç'e ait bildiriler bulunduğu için tutuklanmış, Konya Barbaros İlkokulu Öğretmeni Melih Sevinçhan da, Deniz Gezmiş hakkında gerçekçi sözler söylediği için açığa alınmıştır.

TÖS'ün 16 Aralık 1969'da başlattığı dört günlük boykota katılmış olan öğretmenler hakkındaki soruşturma da sonuçlandırılmış ve 3111 öğretmene verilen çeşitli cezaların uygulanması bütün ilçelere tebliğ edilmiştir.

Böyle bir ortamda öğretmen kuruluşları, Erim Hükümeti'nden devrimci kararlar bekler ve işbirlikçiliği malum Şinasi Örel'i «devrimci bakan» olarak nitelerken, bu yanılgılara en doğru cevabı, Engin Tonguç, 17 Nisan'ın yıldönümü dolayısıyla yazdığı bir yazıda, Köy enstitülerinin açılmasının yeni iktardan da asla beklenemeyeceğini, çünkü bu iktidarın devrimci bir iktidar olmadığını açıklayarak vermiştir.

Devrimci gençliğin anti-amerikan mücadelesini «anarşistlik» olarak niteleyen Erim iktidarı, Sinop'ta Emniyet Müdürü Mehmet Aydın'ın, Amerikan Radar Üssü Komutan Vekili Yarbay James Fleming tarafından kovulmasını büyük bir rahatlıkla hazmetmiş, herhangi bir tepki göstermemek suretiyle, devrimciliğinin seviyesini ortaya koymuştur.

savcılar arka arkaya soruşturma açarken
anti'a istenen cezalar 770 yılı buldu

Erim iktidarının karşı-devrimci tutumu, en somut olarak, devrimci yayınlara karşı savcıların seferber edilmesiyle belgelenmiştir. Erim'in basın özgürlüğünden, Adalet Bakanı İsmail Arar'ın «cumhuriyet savcılarının görevlerini tarafsızlık ve eşitlik ilkeleri içinde yerine getirmesi»nden söz etmesine rağmen, geçen ay için sadece ANT'nin iki sayısı birden toplatılmış, ANT hakkında arka arkaya soruşturma açılarak ANT yöneticileri ve yazarları için istenen hapis cezaları toplam olarak 770 yıla yükseltilmiştir.

Yine Türkiye'de ilk defa olarak, bir doçent ile bir asistanı hakkında, ANT'ta yayınlanan görüşlerinden dolayı 142. maddeden soruşturma açılmıştır.

Dr. İsmail Beşikçi'nin «Doğu Anadolu'da Geri Bırakılmışlığın Oluşumu» başlıklı yazısından dolayı dergimizin 10. sayısını toplattıran savcılık, Beşikçi ile dergimiz genel yönetmeni Doğan Özgüden hakkında TCK'nun 142/3. maddesinden soruşturma açmıştır. Beşikçi'nin yazısı üzerine İhsan Aksoy'un yazdığı «Doğu Anadolu'da Geri Bırakılmışlığın Oluşumu Üzerine» başlıklı yazıdan dolayı da ANT'nın 11. sayısı toplatılmış ve bu yazıdan dolayı da İhsan Aksoy ile o sayıdaki sorumlu müdürümüz İnci Özgüden hakkında 142/3. maddeden soruşturma açılmıştır.

Yine ANT'nın 11. sayısında yayınlanan «Ortadoğu Halkları Yenecektir» başlıklı yazısından dolayı Faruk Pekin ile İnci Özgüden hakkında TCK'nun 142/1-3. maddesinden, aynı sayıda yer alan «Paşaların Tehditleri Düzeni Kurtaramaz» başlıklı yorumdan dolayı İnci Özgüden hakkında yine TCK'nun 142. ve 159. maddelerinden savcılıkça soruşturma açılmıştır.

Yeni açılan soruşturmalarda Doğan Özgüden hakkında açılan 31 dava ve soruşturmada istenen hapis cezası toplam 149,5 yılı, istenen para cezası ise 250.000 lirayı bulmuştur. Özgüden, şimdiye kadar 1 yıl hapis, altı ay sürgüne ve 4800 lira para cezasına mahkum olmuş, 42 yıllık ceza talebinden ise beraat etmiştir. Para cezaları infaz edilmiş olup, hapis ve sürgün cezaları Yargıtay'dadır.

İnci Özgüden hakkında şimdiye kadar açılan 8 dava ve soruşturmada ise 82 yıla kadar, Faruk Pekin hakkında da iki davada 30 yıla kadar hapis istenmektedir.

Arkadaşımız Çetin Özek hakkında geçen ay açılan soruşturmalarda, Türkiye'de ilk defa bir ceza hukuku doçentinin «ceza kanununu ihlal ettiği» iddiasıyla cezalandırılması söz konusu olmaktadır.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Doçenti olan Özek'in Aralık 1970'te ANT tarafından yayınlanan «Faşizm ve Devrimci Halk Cephesi» isimli kitabında TCK'nun 142/1 ve 312. maddelerine muhalefet edildiği ileri sürülmektedir.

Özek, şimdiye kadar çeşitli basın davalarında savcılık ve mahkemeler tarafından «bilirkişi» tayin edilmiş, mütalaaları birçok mahkemelerin, hatta Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kararlarında ilmi içtihad olarak esas alınmıştır. Ceza hukuku konusunda çeşitli bilimsel incelemeleri yayınlanmış bulunan Özek, 141 ve 142. maddelerin anayasaya aykırılığını ispatlayan bir kitap da yazmış, ayrıca «laiklik» konusundaki incelemesi TRT'nin 1970 Yarışması'nda ödül almıştır.

Özek hakkında, ayrıca, Londra'da yaptığı bir konuşmada da TCK'nun 142/4. maddesini ihlal ettiği iddiasıyla savcılıkça açılan soruşturmanın dosyası sorgu hakimliğine verilmiş; geçen yıl İktisat Fakültesi'nde verdiği bir konferansta da anti-faşist sözlerinden dolayı TCK'nun 312. maddesini ihlal ettiği iddiasıyla savcılığın müracaatı üzerine rektörlükçe soruşturmaya girilmişti. Açılan soruşturmalarda Çetin Özek'e isnad edilen suçların Ceza Kanunu'ndaki karşılığı toplam olarak 21 yıla kadar hapis-tir.

Böylece şimdiye kadar ANT'ta yöneticilik yapan yada yazı yazan 25 kişi hakkında açılan 126 soruşturma ve davada toplam olarak 770 yıl hapis, 300 bin lira para cezası talep edilmektedir. Bu davalardan şimdiye kadar toplam olarak 3 yıl hapis, altı ay sürgün, ayrıca 12.506 lira maddi tazminat cezası verilmiş, 155 yıllık ceza talebi ise beraatla sonuçlanmıştır. Halen 602,5 yıllık ceza ve 300.000 liralık tazminat talebi devam etmektedir. Halklarında yüksek ceza talep edilenler, eski sorumlu müdürlerimizden Osman S. Arolat (18 davada 142,5 yıl), Alpaz Kabacalı (23 davada 97 yıl), Yaşar Uçar (15 davada 68,5 yıl)dır.

Öte yandan geçen ay Habora Yayınevi tarafından yayınlanan Troçki'nin «Sürekli Devrim Çağı» ve Ceyhun Can'ın «Umut

Devrimci Savasta» isimli kitaplarıyla, Köz Yayınları'nın yayınladığı Karl Marx'ın «Fransa'da İçsavaş» isimli kitabı toplatılmış, ayrıca Habora'nın yayınladığı Nazım Hikmet'in «Son Şiirleri»nden dolayı «komünizmi övme» iddiasıyla dava açılmıştır.

Yargıtay ise devrimci yazarlar ve yayıncılar aleyhindeki kararlarını sürdürmektedir. Geçen ay da, Lenin'in «Devlet ve İhtilal» adlı eserinden dolayı Bilim ve Sosyalizm Yayınları Yöneticisi Süleyman Ege hakkında ağır ceza mahkemesince verilen beraat kararı Yargıtay'ca bozulmuştur.

TRT'de de devrimci programcılara baskılar sürdürülmektedir. Ankara Radyosu'nda yayınlanan «Keloğlan Alkaşçıbaşı» programı hakkında savcılık soruşturma açarak oyunun yazarı Ahmet Tümel ile TRT program prodüktörü Oya Savaşçı'yı sorguya çekmiştir.

TRT Programcılar Sendikası da, bir bildiri yayınlayarak TRT'deki devrimci personelin işine son verilmeğe başladığını, Melih Arık adındaki programcının «Dev-Genç'in bir yürüyüşüne katıldığı» gerekçesiyle işine son verildiğini açıklamıştır. TRT'nin çeşitli ünitelerinde çalışan 200 kadar eleman da, Genel Müdür Adnan Öztrak'ın istifası için gösteri yapmışlardır.

Türkiye Gazeteciler Sendikası Büyük Kongresi'nden sonra yayınlanan bildiri de, «sermaye çevrelerinin, egemen çevrelerin kendi çıkarları açısından basın sanayinin her dalına ve her kuruluşuna el atıkları, kontrol altına aldıkları, finans-kapitalin emrinde olmaya zorlanan basının kamuoyunu aydınlatmak ve uyararak görevini yapmak yerine, belirli egemen çevrelerin isteklerine ve çıkarlarına uygun yayında bulunmak zorunda bırakıldığı» açıklanmış, ayrıca, çalışanlara temsil hakkı tanınmayan Basın İlan Kurumu işgal edilmiştir. Finans-kapitalin temsilcisi olan Erim Hükümeti zamanında, basının büyük sermayenin çıkarlarına daha fazla tabi olacağı ve kitlelerin daha yoğun şekilde şartlandırılacağı muhakkaktır.

devrimci örgütler ve «sol» yazarlar
pasifizm ve teslimiyetçiliğin pençesinde

Kitleleri devrimci istikamete yönlendirmek sorumluluğu taşıyan devrimci örgütler ve yazarların, 12 Mart muhtırasının hemen sonrasında, ne olup bittiğini anlamadan derhal destek bildirmeleri bir ölçüye kadar «iyimserlik»le izah edilse bile, finans-kapital hesabına böylesine ağır bir baskı ve şartlandırma ortamı belirdikten, en sorumlu şahıslar «sol»u Hitler ve Mussolini metodlarıyla tehdide başladıktan sonra, hâlâ kuyrukçuluk ve pasifizmde diretilmesi, korkaklık, ve halka ihanetten başka bir şeyle izah edilemez.

Türkiye İşçi Partisi, kendi yöneticileri hakkında dava üstüne dava açıldığı, il merkezi basıldığı halde, hâlâ pasifist ve parlamentarist politikasını sürdürmekte, birdirışel mücadele ile finans-kapitalin faşist yönetimine sadece «erken seçim» talebiyle karşı çıkabilmektedir. Üstelik faşist tertiplere karşı yekvücut olunması gereken bir dönemde, parti içinde en sağlam militanların tasfiyesini sürdürmektedir. Son olarak İstanbul'da Beyoğlu İlçesi'nden Mehmet Salmanoğlu, Eminönü İlçesi'nden Şefik Çağlarer, Cahit Tülis, Atalay Akıncı, Leon Gülşen, Halil Kural, Nurseli Varlı, Agaş Uyanık, Vahit Tülis, Gülay Varlı, Seref Yıldız, Sıtkı Coşkun, Mehmet Sarısözen, Veysi Sarısözen, Güray Tekinöz, Fatih İlçesi'nden Nabi Yağcı, Kadıköy İlçesi'nden Erdoğan Şahin haysiyet divanına verilmişlerdir.

TİP'li üyelere çengel atarak yeni bir «bağımsız sosyalist» parti için nabız yoklayan İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Aybar, Erim'in faşist programına kabul oyu vererek, daha sonra kendisini ziyaret edip bağlılığını bildirerek ihanetini bir kez daha tescil etmiştir.

Akşam'ın Türk İş'e geçmesinden sonra durumunu garanti-lemek için her türlü saptırma ve kaypaklığı misli görülmemiş bir pişkinlikle yürüten bir yazar, Tophane kabadayı ağzıyla «Erim Hükümeti'ni desteklemenin devrimcilik» olduğuna dair ders vermeğe kalkışmıştır; yeni patronu Seyfi Demirsoy, yeni hükümeti «teknokratlar diktatoryası» olarak niteleyip saldırınca, tekrar kemküm etmeğe başlamıştır. Diğer günlük «sol» yazarların ve bazı «sol» dergilerin, Erim Hükümeti karşısındaki tavrı da, ondan pek farklı olmamıştır.

DİSK, TÖS, Teksen, Türk Sağ-Kur, ÜNAS sendikalarıyla Elektrik, İnşaat, Orman, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odaları'nın, arkadaşlarımız Çetin Özek ve Doğan Özgüden'in de katıldığı çalışmaları sonunda, hükümete verdikleri muhtıra, «Türkiye'de bugüne değin 'anarşi' olarak isimlendirilen ve devrimci güçleri ezme için gerekçe olarak kullanılmak istenen durumun, aslında, emperyalizmin ve işbirlikçi hakim sınıfların, devrimci sınıf, tabaka ve zümreler üzerinde uyguladığı sömürü ve terörün objektif ve doğal bir sonucu olduğu» belirtilmiş, işçi sınıfı ve yoksul köylüler başta olmak üzere bütün devrimci sınıf, tabaka ve zümrelerin, emperyalizmin egemenliğine son verinceye, faşizmi bütün araç ve yöntemleriyle yokedinceye kadar mücadelesini sürdüreceği açıklanmış, devrimciler tarafından desteklenebilecek ileri atılımlar somut olarak belirtildikten sonra, şu uyarı-mada bulunulmuştur:

«İşçi sınıfının anti-kapitalist mücadelesini ve onun önderliğinde kitlelere anti-emperyalist ve anti-faşist bilinç götürmek yolundaki çalışmaları 'anarşiyi önlemek' bahanesiyle ezmeğe yönelmek her türlü anayasa dışı tutuma karşı mücadeleye kararlı olduğumuzu açıklarız.»

Ne var ki, daha sonra yayınlanan hükümet programı, muhtıradaki somut isteklerin hiçbirine cevap vermediği, aksine, emperyalizme bağımlılık ve faşist uygulamalar sürdürüldüğü halde, devrimci örgütlerden bugüne kadar herhangi bir tepkinin gelmemiş olması, üstelik bu harekete katılan örgütlerden bazılarının tek başına hükümetle diyaloga girmesi, onu destekleyici davranışlarda bulunması, Türkiye'de devrimci mücadeleyi yönlendirmesi, belki de dağınık kadroları bir araya getirmesi şansı bulunan bu «devrimci güçbirliği» hareketini baştan zaafa uğratmaktadır.

İşçi sınıfı ve müttefiklerinin mücadelesi hiç yılmadan güçlenerek gelişiyor

Bugün bütün tehditlerine ve baskılarına rağmen, finans-kapital hükümeti, yine de kuvvetli değildir, kitlelerin gücü karşısında zayıftır, Devrimci İşçi-Köylü İktidarı'na yönelen hareketler karşısında yenilmeğe mahkumdur. Çünkü, bütün heybetli görünüşüne rağmen, kapitalizmin çelişkileri nedeniyle zaafı büyüktür; Ortak Pazar'a tamamlanma ve finans-kapitali tatmin için alınacak olağanüstü tedbirler kitlelerin tepkisini şiddetlendirecektir. Üstelik örgütlerin ve «sol» yazarların kuyrukçuluk ve pasifizmine karşılık, Türkiye'nin dört bir yanında yüzlerce devrimci nüve, anti-emperyalist ve anti-faşist mücadelenin bayrağını dalgalandırmakta, mücadeleyi hiçbir yılmaya ve sapmaya sürüklenmeden sürdürmektedir.

Gerçek devrimci sınıf, işçi sınıfının yeni hükümet döneminde ekonomik mücadelesi, şiddetlenerek devam etmiştir. Bir ay içinde Profilo fabrikasının 1300 işçisi, Bakırköy Emboy Yün İpliği Fabrikası'nın 1000 işçisi, Yedikule Meray Uçal Karton Fabrikası'nın 57 işçisi, Boğaz Köprüsü İnşaatında çalışan 380 işçi, İbrahim Etem İlaç Fabrikası'nda 450 işçi, Gazi'deki Madeni Eşya Şirketi'nin 173 işçisi, Tuzla Porselen Fabrikası'nın 1000 işçisi, Avcılar Türk Piston Fabrikası'nın 85 işçisi, İstanbul ve İzmir-

deki altı hastanenin tüm personeli, Ankara Telefon Müdürlüğü'nün işçileri, Bakırköy-Kartaltepe Miha işçileri, Orman Genel Müdürlüğü'nün Bolu Tamirhanesi işçileri Bandırma Asit Sülfirik Fabrikası montaj işçileri geçen ay grev yada direnişe gitmişlerdir. Uniroyal'da 630 işçinin üç aydır süren direnişi zaferle sonuçlanırken, Petrix ve Grundig'te işçilerin direnişi daha da bilinçlenerek geçen ay da sürmüş, bu arada fabrikanın hissedarlarından İzak Goldberg'in evinde bomba patlamıştır. Denizyollarının bütün işletmelerinin 18.000 işçisi ile Devlet Hava Meydanları'nın 2.000'den fazla işçisinin, ayrıca Pirelli'de 650 işçinin de greve gideceği açıklanmıştır.

Türkiye İşverenler Konfederasyonu'nun 274 ve 275 sayılı kanunların devrimci sendikalar aleyhinde değiştirilmesi için Erim Hükümeti'ne yaptığı baskıların, patron-sarı sendika ittifakı lehine sonuçlanması halinde, işçi sınıfı eylemleri, sıkıyönetim de ilan edilse, olağanüstü tedbirler de alınsa, en çarpıcı düzeylere ulaşacaktır. Esasen, Erim Hükümeti'nin iş başına geçer geçmez dar gelirli olan aleyhine aldığı fiyat yükseltme kararları ve 1970'de iş ve işçi Bulma Kurumu'nun işe yerleştiremediği işçi sayısının 226.000'e yükselmesi, tasfiyelerin ve işçilere baskıların devam etmesi, sendikaların bütün uzlaşıcı tutumlarına rağmen, işçi kitlelerinde devrimci gerilimi son derece artırmıştır.

Toprak Reformu'nun hükümet programında yer almasından sonra, birçok yerde yoksul köylüler topraklara fiilen elkoymağa başlamışlardır. Nazilli'nin Esenköy'ünde 6 bin dönümlük arazi, İstanbul Londra Asfaltı'ndaki Mahmutbey Köyü'nde binlerce dönümlük arazi yoksul köylüler tarafından işgal edilmiş, Ceyhan İlçesi'ne bağlı Sarıbahçe köylüleri, «toprak reformu» yürüyüşü yapmış, Çorum'un Sazak, Osmaniye, Sarıoğlu, Kumbaba, Tuzcu ve Küçükpolat köylerinden 262 yoksul köylü ailesi 24202 dönümlük hazine arazisinin kenidlerine verilmesini istemiş, aksi halde araziye işgal edeceklerini bildirmişlerdir. Bir kere toprak reformu gündeme girdikten sonra milyonlarca yoksul köylü, Erim Hükümeti'nin tapu kadastro işleriyle, ve ağalarla pazarlıkla vakit kaybetmesini beklemeyecek, çoğu yerde toprağa bizzat elkoymaktadır.

Öte yandan, tütüne yine değer fiyatının verilmemesi yüzünden Karadeniz tütün piyasasında ekiciler Tekel'e tütün satmayarak direnişte bulunmuşlar, Tekel Genel Müdürlüğü'nün kendilerini kandırma çabalarını da, «demagoji yapma, biz rüşvet ve avanta değil, alınterimizin hakkını istiyoruz» diye protesto etmişlerdir. Alaşehir Bağcılar Birliği de, üzüm ihracatının devletleştirilmesini isteyen bir karar almıştır. Balıkesir Kazdağ'ında 5.000 orman köylüsü bir sendika kurarak kesim mevsiminde direnişe geçeceklerini açıklamışlardır.

Ortak Pazar'a girdikten sonra köylü direnişleri daha sarsıcı boyutlara ulaşacaktır. Zira, Amerika'da nüfusun yüzde 4'ünden ibaret olan çiftçi ve tarım işçisi grubu, Ortak Pazar'da yüzde 7-25 arasında değişirken, Türkiye'de nüfusun çoğunluğunu teşkil etmektedir ve finans-kapitalin çıkarları, tarımda kapitalistleşmenin hızlandırılmasından yanadır. Bu kapitalistleşme yoksul köylü kitlelerini tam anlamıyla ezerek gerçekleştirileceğinden, mülksüzleşerek proleterleşen bu kitleler işçi sınıfının devrimci mücadelesi saflarına katılacaklardır.

Ayrıca, Erim Hükümeti'nin iş başına geçer geçmez imzaladığı ilk kararname, gümrük giriş tarife cedvellerinden yeralan soyayağının tamamen gümrük resminden muaf tutulmasıdır. Oysa Türkiye'de nebati yağ elde edilebilecek zeytin, ayçiçeği ve pamuk çekirdeği büyük miktarlarda üretilmektedir. Margarin sanayiinin ihtiyacını karşılamak üzere, zeytinciliğe yardım edecek yerde soyayağı, ithalatına imtiyaz tanınması yanında, hükümet programında da açıklandığı gibi, ABD'nin isteklerine uygun olarak haşhaş ekimi de daha fazla kısıtlanmış, tamamen yasak-

lanması için harekete geçilmiştir. Bunların tepkileri yakında Anadolu'da yer yer görülecektir.

Öte yandan, Ortak Pazar'a erken geçişin, yerli burjuvazinin alt katmanlarında, özellikle Anadolu kesiminde yarattığı tepkiler de, finans-kapital iktidarı için büyük ayakbağı olacaktır. Zira, Türkiye Ortak Pazar'a üye olmakla, «az gelişmiş» değil, «gelişmekte olan ülkeler» kategorisinde sayıldığından, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD)'nın «az gelişmiş» ülkelere sağladığı ihracat kolaylıklarından yararlanamamaktadır. Bu durum, Eskişehir ve Adana sanayi odalarının çıkışlarında ifade edildiği gibi, Anadolu burjuvazisinin sert tepkisine yolaçmıştır. İstanbul ve İzmir'in işbirlikçi büyük burjuvazisi Ortak Pazar içinde daha palazlanırken, Anadolu'da güçbela ayakta durabilen sanayiler ise UNCTAD'ın ihracat kolaylıklarından da yoksun kalacakları için ya büyük sanayi burjuvazisine teslim olacaklar, yada yıkılıp gideceklerdir. Burjuvazinin kendi bünyesindeki bu çelişmeler de, finans-kapital iktidarına karşı mücadelede, devrimcilerin dikkatle değerlendirmeleri ve yararlanmaları gereken bir somut durumdur.

Öyle görünmektedir ki, Erim Hükümeti'nin kuruluşu sırasında, hangi sebepten olursa olsun, ordu kontrolündeki yönetime karşı çıkarak CHP Genel Sekreterliği'nden çekilen Ecevit'in «ortanın solu» hareketi, orta ve küçük burjuvazinin Ortak Pazar ve büyük sanayi burjuvazisi karşısında göstereceği tepkilerin temsilcisi olmağa adaydır. Bu niteliğiyle, mülksüzleşen orta ve yoksul köylüleri, esnaf ve zanaatkarları, küçük burjuvazinin diğer katmanlarını işçi sınıfı ittifakına yönlendirebildiği oranda, «ortanın solu» hareketi, ilerici ve olumlu bir rol oynayabilecektir. Bu tepkilere, finans-kapitalin desteğini kaybeden AP, yada ümmetçi ideolojiden aldıkları destekle MNP ve DP gibi kadrolar sahip çıkarsa, işçi sınıfının bu mülksüzleşen kitleleri ittifakına alması, daha büyük çabaları gerektirecektir.

Devrimci mücadelenin vazgeçilmez unsuru devrimci gençlik, yeni hükümet döneminde de en ağır baskılara ve komplo-lara maruz kaldığı halde, üniversitesinden lisesine, hatta ortaokuluna kadar yer yer en gözüpek kavgaları vermiştir.

Dev-Genç Ankara'da, TÖS, Türkiye Yüksek Okul Öğrencileri Federasyonu ve mühendisler odalarıyla birlikte ortak bir miting düzenleyerek yeni iktidarın işbirlikçi niteliğini ortaya koymuş, ayrıca bütün özel okulların, para verip okul patronlarını zenginleştirmeden, devletleştirilmesi için yurt ölçüsünde kampanya açmıştır. Şişli'deki Galatasaray Özel Yüksek Okulu, öğrenciler tarafından «devletleştirme» isteğiyle işgal edilmiştir. Aynı şekilde Maçka Mimarlık Fakültesi de, özel okul öğrencileri tarafından sembolik olarak işgal edilmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesi Gece Bölümü öğrencileri, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ermenek, Elbistan, Tarsus Cengiz Topel ve Giresun liseleri öğrencileri ile Türkiye'de ilk defa olarak Ankara Şafaktepe Ortaokulu öğrencileri, işgal, boykot ve yürüyüş eylemlerinde bulunmuşlardır.

Yeni Hükümetin, NATO'cu dışı bakanı Osman Olcay aracılığıyla adada emperyalist egemenliğini öngören «çifte enosis» pazarlıklarına girişmesi de, Kıbrıs'lı ve Türkiye'li devrimci gençlerin tepkisiyle karşılanmış, bu arada Ankara'ya gelen işbirlikçi Rauf Denktaş Kıbrıs'lı öğrenciler tarafından protesto edilmiştir.

baskılara ve ihanetlere rağmen
zafer ergeç halklarımızın olacaktır.

Kitle eylemlerinin böylesine yaygın olduğu bir dönemde sorumlu makamlar tarafından tamamı «Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'na mal edilen eylemler de, finans-kapitalin dikta teşebbüsü karşısında devrimci uyanıklığı daha da artırmış, devrimci örgütlerin ve «sol» yazarların

ettikleri pasifizm ve teslimiyet tohumlarının kitleler içinde yeşermesini önlemiştir.

Has ailesinden Mete Has ile Talip Aksoy'un, Dr. Rahmi Duman'ın oğlu Hakan Duman'ın kaçırılarak toplam 650.000 lira fidye alınması, İstanbul'da Gaziosmanpaşa İş Bankası Şubesi'nden 23.630 lira, Ankara'da Osmanlı Bankası Kavaklıdere Şubesi'nden 34.000 lira soyulması, «huzur ve asayiş sağlama» iddiasıyla iş başına gelen iktidarı tam bir acze düşürmüştür.

Bunun yanı sıra, «THKO savaşçıları»ndan Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, İbrahim Seven, Kor Koçalak, Necmettin Baca ve Mehmet Nakipoğlu'nun hapishanedeyken dahi halk arasında isimlerinin dilden düşmemesi, birçok yerlere Deniz Gezmiş'in resimlerinin asılması yeni iktidarı telaşa düşürmüş, hepsi Kayseri Cezaevi'ne sevk edilmiştir. Üstelik 1965 tarih ve 647 sayılı İnfaz Kanunu «hücre cezası»nı tamamen kaldırdığı halde, Gezmiş ve arkadaşları hücrelere konulmuş, yaralı olan Yusuf Aslan yatağında zincire vurulmuştur.

Kendilerine «adi suçlu» muamelesi yapılmak istenmesine rağmen, gerek Hüseyin İnan'ın Kayseri'de yakalandıktan sonra Vali'nin «ne yaptığınız farkında mısınız?» sorusuna «biz ne yaptığımızın farkındayız. Bizler inandığımız dava için ölümü de göze alarak memlekete hizmet ediyoruz. Ya sizler, emperyalistlere usaklık yaptığınızın farkında mısınız?» şeklinde verdiği cevap, gerekse Deniz Gezmiş'in Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nde daha önceki bir suç isnadından «idam talebi»yle yargılanırken mesleğini soran yargıca «devrimciyim» diye cevap vermesi, 1969 yılında Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nde amerikan emperyalizmine karşı çarpıştığını açıklayarak «ben Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun bir savaşçısıyım» demesi, «THKO» davasını şimdiden kitlelere bir «siyasi dava» olarak benimsettirmiştir.

Birbirini izleyen eylemlerin kitlelerde etkin bir «silahlı propaganda» sağlaması, yakınları kaçırılan ailelerin polise itimad etmeyerek istenen fidyeleri vermeleri, üstelik soygunu yapanların meziyetlerini gazetelere demeçler vererek övmeleri yüzünden polisin tam bir acze düşmesi karşısında telaşa kapılan iktidar, «THKO» meselesine orduyu karıştırmak hesabına sürüklenmiştir.

Yukarıda da sözünü ettiğimiz gibi, MIT'ten de bağımsız olarak doğrudan doğruya Çankaya'ya bağlı faaliyet gösteren askeri güvenlik kuvvetleri, Mete Has'ın kaçırılması ve Ankara'da Korgeneral Erçikan'ın evine patlayıcı madde atılması üzerine geniş bir arama ve baskın kampanyasına girişmiştir. Bu kampanya sonunda 14 kişi Selimiye Kışlası'nda gözaltına alınmış, ayrıca «THKO»nun yöneticilerinden olduğu öne sürülen emekli bir albayın peşine düşülmüştür.

Ayrıca Ankara Tıp Fakültesi'nde yapılan Üniversiteler birlikte çeşitli eylemlere katıldığı, 180 ve 330 kişilik iki subay tasfiye listesi hazırlandığı, çok sayıda assubayın «THKO» hareketine katıldığı, özellikle teknik yetenek isteyen işlerde görevlendirildiği MIT'in bir araştırması kaynak gösterilerek basına yansıtılmıştır.

Bu sırada gerilla eğitimi görmek üzere iki yıl önce Ürdün'e giden iki eski subay ile iki sivilin Kral Hüseyin tarafından iade edilerek sınırda MIT tarafından teslim alınması da, basında, yurtdaki haberleri doğrular şekilde yayınlanmıştır.

Korgeneral Erçikan'ın evine patlayıcı madde atılması üzerine, Dev-Genç eski sekreteri Ruhi Koç ile geçen yıl devrimci tutumundan dolayı ordudan çıkartılan ve daha sonra Dev-Genç'in çalışmalarına katılan Emekli Teğmen Sarp Kuray yakalanarak, Dev-Genç de işi niçine karıştırılmak istenmiştir. Fakat gerek Koç ve Kuray, gerekse Dev-Genç, iddiayı reddetmişlerdir.

Kuray'ın tutuklanması olayı, bir gerçeği de meydana çıkarmıştır. Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklamasında da belirtildiği gibi, geçen yıl ordudan çıkartılan Teğmen Sarp Kuray'ın emeklilik işlemi Danıştay'ca iptal edilmişse de, Kuray keyfi olarak orduya kabul edilmemektedir. Nitekim-kadrosuzluk nede-

niyle geçen ağustosta emekliye sevk edilen hava korgenerali Süleyman Tuncel hakkındaki karar da Danıştay'ca iptal edilmiş, ancak henüz Tuncel'e hakkı iade edilmemiştir.

12 Mart muhtırasından sonra emekliye sevk edilen 5 general ile 10 albay da, Danıştay'a başvurmuşlardır. Ancak yüksek komutanlar, bu davaların geç ele alınması için Danıştay'a baskı yapmaktadırlar, zira Danıştay'da 12 Mart ve sonrasında icyüzünün açıklanmasından endişe edilmektedir. Emekliye sevk edilen general ve subaylar, «bizim işlediğimiz suçun cezası idamdır. Bizi neden mahkemeye vermiyorsunuz. Bütün deliller elimizde, açık duruşma istiyoruz» demektedirler. Buna rağmen, yüksek komutanlar kendilerini mahkemeye sevk ettirememektedirler; ordunun alt kademelerinin bu açıklamalar karşısında göstereceği tepkiden çekinmektedirler. Bu endişe yüzünden, emekliye ayrılan subayların açacakları davaların Danıştay yerine Askeri Yargıtay'da görülmesini sağlayacak bir kanun değişikliği hazırlanmaktadır.

Finans-kapital iktidarının böylesine açmazlar karşısında bulunduğu ve işçi sınıfı ile müttefiklerinin devrimci mücadelesinin bütün baskılara rağmen daha büyük boyutlara ulaştığı bir dönemde, Türkiye proleter sosyalistleri büyük sorumlulukla karşı karşıyadır.

Emperyalizm ve işbirlikçilerinin sanayici-subay kompleksine dayanan iktidarı ne kadar güçlü ve tehditleri ne kadar ağır olursa olsun, arada mevzii yenilgilere uğrasak da, son tahlilde kazanacak olan halklardır.

Proleter sosyalistler, yeni kombinezonlar ve tehditler karşısında asla telaş ve korkuya kapılmadan, teslimiyetçiliğe, kuyrukçuluğa ve pasifizme sürüklenmeden, finans-kapitalin yeni «huzur ve reform» planlarının icyüzünü kitleler önünde bütün ajitasyon ve propaganda yöntemleriyle açığa çıkartmalı, acil görevimizin örgütlenme olduğunu bir an bile hatırdan çıkarmadan ve sert mücadeleler içinde proletarya partisinin daha sağlam ve sarsılmaz biçimde oluşturulacağını bilerek bütün çabalarını bu amaca yöneltmelidirler.

Zor günlerde ancak militan bir öncü partinin işçi sınıfını ve müttefiklerini büyük kitleler halinde devrimci savaşa sokabileceğini ve Devrimci Halk Cephesi'ni kurabileceğini bilerek bütün örgütleriyle, miliyanlarıyla, araçlarıyla ajitasyon ve propaganda çalışmalarını bu amaca yöneltmelidirler.

Emperyalizmin ve işbirlikçilerinin en kahredici bas-kıları dahi, uyanmış, örgütlenmiş ve inanmış halkların karşısında yenilmeğe, yıkılmağa mahkumdur.

YASAŞIN TÜRKİYE HALKLARININ, DEVRİM-Cİ İŞÇİ-KÖYLÜ İKTİDARINA İLERLEYEN YIGİT MÜCADELESİ!

FİLİSTİN GERİLLALARI VE ARAP FEDERASYONU

Filistin'deki gerillalar bu ay içinde aldıkları bir karar ile Amman'ı boşaltarak dağlara çıktılar. Bilindiği gibi Filistin ihtilalinin kitlelerin katılımıyla güçlenmesi üzerine, emperyalizmin işbirlikçisi Ürdün Kralı Hüseyin derhal gerillaların üzerine kuvvet göndermişti. Geçen Haziran ayında yapılan çarpışmalarda kesin bir sonuç alınamamış, fakat arap kitleleri için, emperyalizmin maşası siyonizme karşı savaşırken, aynı zamanda Ürdün'deki gericilere karşı da savaş verilmesi gerçeği açıkça göz-

ler önüne serilmişti.

Haziran'daki çarpışmaları, Eylül ayındaki çarpışmalar izledi. Eylül çarpışması daha çok bir iç savaş niteliğini taşıyordu. Emperyalizmin modern silahları ile teçhiz edilmiş olan arap bedevileri, devrimcilere karşı geniş bir katliama girişmişlerdi. Filistin gerillaları bu çarpışmalarda yok yere bazı güçlerini kaybettiler. Ama Eylül çarpışmaları da devrimcilere gerici arap düzenleri hakkındaki gerçekleri yeniden hatırlattı. (Bu konuda Nayif Havatme'nin ilginç yorumları dergimizin öteki sayfalarında.)

Emperyalizmin jandarması ABD, kral Hüseyin'e yaptığı askeri yardımı en az % 50 artırırken, Filistin gerillaları Kahire'de yaptıkları bir toplantıda birleşmenin yollarını araştırdılar. Masa başlarında devrimci birlikle kurlamayacağı gerçeği bir kez daha doğrulandı.

Bugün gerillalar şehirlerden çekildiler. Ama bu onların yenilgisi anlamına gelmeyecektir. Gerillaların en fazla dikkat edecekleri mesele, kırlık kesimde de, şehirlerde sürdürdükleri mücadeleye devam etmeleri ve kırlık kesimde gerici ordu güçlerinin pusularına düşmemeleri olacaktır. Gerillalar bu geri çekilmeyi elbette devrimci amaçlarla kullanacaklar ve daha geniş halk kitlelerini eğitmeye ve mücadelenin içine sokmaya çalışacaklardır.

Filistin'de gerillalar gerçekten çok zor günler geçirirlerken, küçük burjuva radikallerinin egemen olduğu Libya, Mısır, Suriye ve Sudan kendi aralarında bir birlik kurma denemesine girişmişlerdir. Bu federasyon denemesinden Sudan bir müddet için ayrılmış, ancak yıl sonunda federasyona katılacağını belirtmiştir. Sudan yöneticileri şu anda ülkede yeni bir anayasanın hazırlanması ve tek parti sisteminin kurulması için çalışmakta, aynı zamanda bir zamanlar Ortadoğu'nun en kuvvetli komünist partilerinden olan Sudan Komünist Partisi'ni yıkmak için çeşitli tertiplere girişmektedirler.

Suriye, Libya ve Mısır, arap federasyonu üzerinde prensip anlaşmasına varmışlardır. Şimdi bunu halklarının oylarına sunacaklardır. Yayınladıkları bildiri-de, federasyonun siyonistlere karşı bir güç olacağını ve gerillaları destekleyeceğini belirtmektedirler. Gerçekten de bu federasyonun en somut yanı emperyalistlere, siyonistlere ve gerici arap düzenlerine karşı ortaya koyacağı tutum olacaktır.

Arap devrimcileri dağlara çekilirken İran'da ise yeni gerilla gurupları Savak'ın büyük baskısına rağmen harekete geçmişlerdir. Gilan ve Mazandaran yörelerinde çok sayıda devrimci tutuklanmış, bunlardan 13 tanesi idam edilmiştir. Ama buna rağmen İran'da mücadele genişlemektedir. Daha geçenlerde devrimciler İran Askeri Mahkemesi reisi orgeneral Ziyaettin Farisi'yi vurmuşlardır. General birkaç gün sonra ölmüştür. Bütün bu mücadeleler yoluyla emperyalizm Ortadoğu'da her geçen gün biraz daha zorlanmaktadır. Bu gerçeği çok iyi izleyen emperyalizm, bütün karşı tedbirleri almaya, işbirlikçi iktidarlar yoluyla bunları uygulamaya geçirmek istemektedir.

BENGAL HALKININ MÜCADELESİ ZAFERE ULAŞACAKTIR.

Geçtiğimiz aylar içinde Doğu Pakistan'da yer alan olaylar bütün devrimcileri düşündüren bir mesele oldu. Baskı ve sömürüye karşı savaşa girişen Bengal halkı emperyalizmin modern silahları ile hunharca öldürüldü. Geniş çapta katliam yapıldı, Bengal halkı çok zor günler geçirdi. Bütün bunlara rağmen Bengal halkı resmen Bengaldeş Cumhuriyeti'ni kurduğunu açıkladı. Doğu Pakistan'da mücadele devam ediyor. Bengal halkı yeni bir devrimci deney geçiriyor.

Batı Pakistan 700 000 km² genişliğindedir ve 55 milyon nüfusludur. Halkı çok karmaşık bir yapı gösterir. Pencaplılar, patanlar, baluclar, sindiler gibi etnik guruplara ayrılmıştır. Hepsinin de kendine öz dilleri, kültürleri vardır.

Doğu Pakistan, 132 000 km² genişliğindedir, yani yaklaşık olarak Batı'nın altıda birine yakındır, fakat 70 milyon nüfusludur. Doğu'da aynı dile ve kültüre sahip Bengal halkı yaşamaktadır. Bengal halkının büyük çoğunluğu müslüman, % 18 kadarı da hindudur. Batının karmaşıklığına karşı Doğu daha bütünsel bir görünümündedir.

İki bölge birbirinden 1700 km uzaklıktadır. Bu iki bölgeyi birleştiren tek unsur din olmaktadır. Egemen sınıfların yıllardır uyguladıkları politikanın sonucu olarak bu iki ülke arasında birleştirici hiçbir unsur kalmamıştır. Bugün Doğu, Pakistan bütçesi gelirlerinin % 90'ını karşılarken, giderlerin ancak % 20'sine konu olabilmektedir. Batı ilerlemiş, Doğu ise geri bırakılmıştır. Bu durum yirmi yılı aşkın bir zamandan beri sürdürülen sömürgeci bir politikanın sonucudur.

Pakistan kurulduğunda Doğu, Batı'dan çok ileri idi. Jüt ve piring üretimi sayesinde Doğu halkı geçimini sürdürüyordu. Ama yönetimi Batılılar ve Batılıların işbirlikçisi durumundaki Doğu'lular ele geçirince, Doğu planlı olarak geri bırakıldı. Sömürgeci bir vergi düzeni ile Doğu'da biriken sermaye Batı'ya aktarılarak sermaye hareketinde bir dengesizlik yaratıldı. Batı'ya yatırım yapan sanayicilere olağanüstü vergi kolaylıkları tanındı ve böylece Doğu'da elde edilen sermaye Batı'ya aktarıldı. Batı sanayileştirildi, Doğu ise geri bir tarım ülkesi olarak kendi haline bırakıldı.

Pakistan'ın ihracatını oluşturan balık, piring ve jütü üreten Doğu, sürekli olarak Batı'lı egemen sınıfları, emperyalistleri zenginleştirdi. Doğu, Batı'ya borçlandırıldı. Dış yardımlar, Çin Halk Cumhuriyeti'nin yardımları dahil, hep Batı'ya yapıldı, Doğu'yu ilgilendiren bütün kararlar Batı'da alındı.

Doğu bu günlere kadar Batı'lı egemen sınıflarla yönetilmiştir. Ülkedeki 23 aile, tüm Pakistan'ın ekonomisinin dörtte üçünü elinde tutmaktadır. Doğu için ingilizler

gitmiş, Batı'lı sömürgeci gelmiştir. Doğu'da yaşayan Bengal Halkı bugün Doğu'lu feodaller ve cılız Doğu burjuvazisinin yanısıra, Batı'lı sömürgeci tarafından sömürülmektedir.

ordunun güdümlü demokrasisi

Pakistan halkları yıllardır, büyük masraflarla beslenen bir ordunun demir pençesi ile, asker-hanlar ile yönetilmektedir. 1950'lerden sonra gerici sınıflar ülkeyi yönetmeyince Eyüp Han'ı başa getirmişlerdi. Eyüp Han, «güdümlü demokrasi», adı altında, sınırlı ve kademeli bir seçim sistemi ve partiler üstü devlet anlayışı ile Pakistan'ı yıllarca yönetti. Pakistan'ın CENTO ve SEATO ile tamamlanması perçinlendi, demokratik haklar kısıtlandı.

Eyüp Han da ülkeyi istenilen biçimde yönetemeyip çok yıpranınca, gerici sınıflar, Yahya Han'ı başa getirdiler.

Pakistan'da ordunun özel bir yeri vardır. Pakistan ordusunun komutanları görünüşte fazla maaş almasalar bile, kendilerine tanınan çeşitli sosyal yardımlarla son derece rahat bir hayat yaşamaktadırlar. Ülke bütçesinden yüklü bir para ordu için ayrılmaktadır. Orduya da yine Batı'lı kişiler hakimdir.

Yahya Han büyük gösterişlerle seçime gitti ve seçimlerde Doğu'nun oylarının % 99'unu alan Avami Birliği Partisi 313 üyeli mecliste, 167 koltuk kazanarak çoğunluğu ele geçirdi. Seçim sonuçları, olayların başlaması için yeterli nedenleri ortaya çıkardı.

Avami Birliği Partisi ve onun önderi Mucibur Rahman seçimlere 6 maddelik bir program ile katıldı: Doğu'nun sermayesinin Batı'ya akışının önlenmesi; Doğu ve Batı için ayrı bir döviz hesabının yapılması; vergilerin federal eyalet yönetimlerinde toplanması ve merkezi hükümete belli bir miktarının gönderilmesi; Doğu'nun savunmasının kendine yeter bir duruma getirilmesi; merkezi hükümetin federal eyalet yönetimlerine savunma ve dış ilişkiler dışında hiçbir müdahalede bulunmaması.

Mucibur Rahman bu program ile Meclis'te çoğunluk kazandı. Mucibur Rahman'ın başkanlığı kesinleşmiş idi. Program Doğu için otonomi istiyordu. Bu durumda Batı'da çalışma yapan ve «islam sosyalizmi» öneren Halk Partisi lideri Zülfikar Ali Butto arasında anlaşmazlık çıkması doğaldı. Butto, Mucibur Rahman'ın başkan olmasından ve programındakilerini gerçekleştirmesinden korkuyordu. Müzakere çıkmaza girdi. Yahya Han da bu durumdan faydalanıp, Meclis'i tatil edince Doğu halkı derhal direnişe geçti.

Doğu Pakistan'da Avami Birliği Partisi'nden başka, Çin Halk Cumhuriyeti taraftarı olarak bilinen Mevlana Başani'nin Ulusal Avami Partisi ile çok sayıda devrimci gurup vardır. Birbirlerini moskovacı, troçkist, maocu olarak suçlayan bu gurupların son mücadele içinde takındıkları tavırları öğrenmek henüz mümkün olmadı.

Doğu Pakistan'da halkın direnişe geçmesinden bu yana sürekli kanlı çatışmalar oldu. Bu çatışmalarda Bengal halkının silah ve savaşma yöntemleri açısından hazır-

lıklı olmaması, halkın silahsız olarak tankın karşısında kalması çok sayıda Bengal'inin ölmesine yol açtı.

doğu pakistan'da
kan ve zulüm

Bengal'de «zalimlerin zalimi» Tikka Han'ın emrindeki birlikler çok sayıda silahsız insanı öldürdü. Bir batılı gözlemci şunları anlatıyor:

«Ravalpindi ordusunun tanklarıyla girdiği kent ve kasabalarda katliam en canıyane kılığına bürünüyor. Sokaklarda kan olukları. Duvarlar kana boyanmış, sanki atar damarlar çatlamış. Dakka'da devlet binaları çıra gibi yanıyor, homurdanan kalabalık kentin sokaklarını dolaşılıyor. Zırhlı birliklerle yüzyüze onbinlerce gösterici, tüm bir ezilen halk, şu sloganı, şu haykırışı yüceltiyor: 'JOY BANGLA' (Yaşasın Bengal).

«Tanklar durmadan ilerliyor. Elele tutuşmuş göstericiler durmadan haykırıyorlar: 'JOY BANGLA'. Tanklar ezdikleri, çiğnedikleri insanların ölümlerinden yol döşüyorlar, ama set kuran kalabalığı dağıtmayı başaramıyorlar. Görünmez oluyorlar insan okyanusunun içinde. Az sonra da Tikka Han'ın askerlerinin makineli kan kummaya başlıyor.

«Sol, nihayet kendisini gösteriyor...

«Köylülerle, onların şimdiye değin hiç duymadığı bir dille konuşurlar: 'Biz, marksist-leninistiz. Bağımsız olmak istiyoruz. Batılı efendilerin bizi zorladıkları köleliğe son vermek istiyoruz. Yaşasın Bengal.' Köylüler anlıyorlar, benimsiyorlar. Hem en her yerde kızıl bayrak yükseliyor.»

bengal halkının savaşı,
haklı bir savaştır

Bengal'deki mücadele işçi sınıfının ideolojik, politik, örgütsel ve askeri önderliğinde girilen bir devrim hareketi değildir. Ezilen bir bölge halkının kendini ezenlere karşı başkaldırmasıdır. Henüz gerçek bir halk savaşı düzeyine ulaşamamıştır. Bengal'de işçi sınıfı güçsüzdür. Devrimciler birlikten ve merkezi yönetimden yoksundurlar. Doğu'daki mücadelenin önderliğini ellerine geçirememişlerdir. Doğu'daki hareketi, Batı Pakistan'lılarla ve Çin Halk Cumhuriyeti ile düşmanlığı olan Hindistan desteklemektedir. Hindistan'daki devrimciler Bengal'e gidip orada savaşılmaya başlamışlardır. Çeşitli devletler olayı yatıştırmak için diplomatik temaslar yapmaktadırlar. İç işlerine karışma, karışmama tartışmaları yapılmaktadır. CENTO ile emperyalizmin kuyruğuna takılan Türkiye'nin işbirlikçi yöneticileri Yahya'nın yardımına koşmuşlardır. Bütün bunlar objektif bir durumdur. Böyle bir durumda sosyalistlerin görevi, Doğu'daki hareketi ileride ortaya çıkabilecek bütün olumsuz yanları da göz önüne alarak desteklemektir.

Bengal halkının savaşı haklı bir savaştır. Baskıya, sömürüye karşı yapılan bir savaştır. Ve mücadele halkçı karakterini sürdürdüğü sürece, ister istemez, sosyalistlerin yönetimine geçecek-

dir. Bu savaşın bugün burjuva milliyetçilerinin önderliğinde yürütülmesi Bengal halkının mücadelesini reddetmek için yeterli bir neden değildir. Bengal halkı, Batılı sömürgecilere bugün geçici olarak yenilse bile, yakın bir zamanda yeniden başkaldıracaktır. Dünya halklarının kurtuluşunu savunan tüm sosyalistler, Bengal halkının bu haklı savaşını desteklemeli, Doğu Pakistan'daki marksist-leninistlere geniş yardım sağlamalıdır.

Pakistan'ın bölünmesi kimin işine yarar? Bu soru ancak çok açık bütünselliği olan bir ülke için geçerlidir. Fiilen bölünmüş bir ülkenin birliğinden söz etmek gerçeklere aykırı olacaktır. «Birlik»ten söz etmek Doğu'yu yeniden Batı'nın sömürüsüne ve hem de bu kez daha terörist ve daha azgın sömürüsüne terketmek olacaktır. «Emperyalizmin kucağına düşer» hesapları da çok dikkatlice yapılmalıdır.

Avami Birliği Partisi ve Mucibur Rahman, bağımsızlığı elde etse bile ondan sonra Doğu Pakistan'ın gelişimi için dış yardımlara ihtiyacı olacaktır. Bu durumda özellikle büyük sosyalist devletlere görevler düşecektir. Bengaldeş Cumhuriyeti'nin emperyalizmin kucağına düşüp düşmemesi SSCB, ÇHC gibi büyük sosyalist devletlerin takınacağı tavra bağlı olacaktır.

Böyle bir ortamda, Doğu Pakistan'da gerici Yahya Han'ın ordusu yüzbinlerce Bengal'liyi biçerken, Çin Halk Cumhuriyeti yöneticilerinin, Yahya Han'ı desteklediklerini ve Batı Pakistan ordusunu modern silahlarla donatmaya hazır olduklarını bildirmeleri, ÇHC'nin şimdiye kadar sürdürdüğü ideolojik çizgiye aykırı düşmüştür. Halkın gücünün yenilmez olduğunu, emperyalistlere ve gericilere karşı mücadele etmenin gerekli olduğunu, haklı savaşların her yerde desteklenmesi gerektiğini savunan ÇHC yöneticileri, bu görüşlerin pratiğe yansımada Bengal halkına karşı düşmüşlerdir.

Son günlerde, çok eleştirdikleri SSCB benzeri yeni politik açılımlara girilen, özellikle dünya emperyalizminin baş jandarması ve ezilen ülkelerin baş düşmanı olan ABD ile sıcak ilişkilere geçen ÇHC'nin Bengal halkına karşı takındığı tavır, tüm geri kalmış ülkelerin proleter sosyalistlerini yeniden iyice düşündürmektedir. Büyük sosyalist ülkeler ve özellikle ÇHC Bengal'deki katliam karşısında bir daha deneyden geçeceklerdir. Emperyalizme ve gericilere karşı dünyanın her bölgesinde kararlı ve ilkel bir mücadele mi, yoksa emperyalizme ve gericilere karşı teslimiyet mi?

Şefik Hüsnü'yü anıyoruz

Türkiye proleter sosyalist hareketinin en önde gelen bir yiğit savaşçısı Dr. Şefik Hüsnü Deymer, 1959 Nisan'ında sürgünde öldü.

Şefik Hüsnü, I. Dünya Savaşı'ndan ölümüne kadar sürekli olarak işçi sınıfı ve köylüler için savaşmış, devrimci ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışmalarını kararlılıkla sürdürmüş, egemen sınıfların faşist uygulamaları yüzünden uzun yıllar ağır baskılar altında çalışmak zorunda kalmış, 11 yıl hapis yatmış gerçek bir proleter sosyalisttir. Şefik Hüsnü, yiğit bir proleter yurtsever olduğu kadar, dünya halklarının sosyalizm uğrunda ortak devrimci mücadelesini savunan ve eylemleriyle olduğu gibi, III. Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'ne seçilerek de bunu bilfiil ispatlayan gerçek bir proleter enternasyonalisttir.

Şefik Hüsnü, Türkiye devrimci mücadelesinin hem teorik, hem de pratik alanlarda gelişmesini sağlamış, bugünkü mücadelemizin temellerini kurmuştur.

Şefik Hüsnü'nün yiğit ve kararlı mücadelesini, proleter sosyalistler daima saygıyla anacaktır.

A N T

kesintisiz devrim'de
örgütlenme sorunları

türkiye'de karşı - devrimci örgütlenmeler

Türkiye proleter sosyalistlerinin «kesintisiz devrim» mücadelesinin başarıyla yürütülebilmesi ve engellerin en kısa zamanda bertaraf edilerek zafere ulaştırılabilmesi, devrimci teori ve dünya devrimci pratiğinin bilinmesi kadar, ülkemizdeki karşı-devrimci örgütlerin ve karşı-propaganda mekanizmasının tanınmasına bağlıdır. Bu amaçla, bu sayıda, Çetin Özek'in «karşı-devrimci örgütlenmeler» üzerine bir incelemesiyle, Doğan Özgüden'in geçen sayıda başladığı «Ajitasyon ve Propaganda» incelemesinin «karşı-propaganda» ile ilgili ikinci bölümünü birlikte sunuyoruz. İki incelemenin, bir bütün olarak, hiç değilse ilk yaklaşım olarak ana çizgileriyle açıklık kazandıracaktır. ANT

çetin özek

GERİ bırakılmış ve emperyalizme bağımlı ülkelerde, emperyalizmin ve egemen işbirlikçi sınıf ve tabakaların temel yönelişinin, mevcut ekonomik ilişki düzenini ve buna dayanan siyasal yapıyı aynen sürdürmek olduğu bilinen bir gerçektir. Geri bırakılmışlık koşullarının da sürdürülmesi anlamına gelen, mevcut ekonomik sistemi ve siyasal yapıyı sürdürme çabaları, bu amaçla, temelde devrimci eylem ve gelişime karşı çıkmak durumundadır. Emperyalizm ve işbirlikçi sınıf ve tabakalar, sömürüyü ve zenginliklerini, vazgeçemeyecekleri çıkarlarını, kendilerinden yana ekonomik sistemin varlığında bulmakta ve bu sistemin sürdürülmesine yönelik siyasal yapının, siyasi iktidar düzeninin gerçekleşmesini zorunlu görmektedirler. Bu açıdandır ki, egemen işbirlikçi sınıf ve tabakalar, sürekli olarak kendi ekonomik çıkarları açısından en güvenlik verici bir siyasal iktidar biçimini ve bunu uygulamanın yolunu aramaktadırlar. Emperyalizmin egemenliğine ve işbirlikçi siyasal iktidar düzenine karşı çıkan devrimci hareketin gelişimi, emperyalizmi ve işbirlikçi sınıfları yeni ve kendi açılarından daha güvenlik veren siyasal modellere itelemektedir. Emperyalizm, bir taraftan sömürgecilik sistemini gerçekleştirmek için geleceksel yapıyı sürdürmek, diğer yandan pazar gereksinmesi nedeniyle de kapitalizm öncesi toplum düzeninin değişmesini sağlamak zorunda bulunduğundan açmaza düşerken, yeni toplumsal ilişkilerde de yolaçmaktadır. Ekonomik kalkınmanın emekçilerden alınan dolaylı vergilere dayanışı, toprak reformu sorununun alt yapıya ilişkin olarak ele alınmaması nedeniyle yoksul köylülerin durumunun düzelmeşi, emekçilerin ve işçi sınıfı dostlarının düzenle çatışmasına sebep olmaktadır.

Geride bırakılmış ülkelerde varlığı ve gittikçe geliştiği görülen devrimci eylem, gücüyle oranlı bir karşı-devrimci tepkiye de yolaçmaktadır. Karşı-devrimci tepki, temelde, «kesintisiz devrim süreci» içinde gerçekleşecek olan «işçi-köylü iktidarına» ve giderek işçi sınıfının mutlak iktidarına engel olma amacına yönelmektedir. Diğer bir deyişle, emperyalizmle halklar arasındaki baş çelişkinin doğal çözümleri dışında, emperyalizmden ve işbirlikçi sınıflardan yana sürdürülmesi, karşı-devrimci yönelişin temel amacı olarak görülmektedir. Bu amaç etrafında, egemen güçler bir mücadele verirken, kendileri açısından daha güvenli gördükleri siyasal yapıları zaman zaman denemekte, model değiştirmektedirler. Uygulanan model ne olursa olsun, belirtilen ana çizgileri içinde, değişmeyen siyasal sistemin faşist niteliğidir. Bu açıdan, devrimci güçlere karşı çıkan, düzeni sürdürmek yönünde gerçekleştirilen bütün mücadele biçimleri, gerici ve faşist bir çizgide oluşacaktır. Faşizm, çağımızda, emperyalizmin geribırakılmış ülkelerde uyguladığı siyasal model olduğuna göre de, bu gerici, faşist tutumlar, iddiaları ve görüntüleri ne olursa olsun, emperyalizme yardımcı ve yardımcı bir yapıyı da içlerinde barındırmaktadırlar.

«gericiler cephesi»

Çıkarları emperyalizmle bağdaşan ve egemen durumda bulunan bütün sınıf ve tabakalar, aralarındaki çelişkiler ne olursa olsun, emperyalizmle çıkar bütünlüğü sürdüğü, düzeni sınıfsal anlamda değiştirici devrimci akım ve eylemlere karşı ortak bir çizgide birleşmekte, «gerici cephe»yi oluşturmaktadırlar.

«Gericilik» kavramı, özellikle Türkiye açısından, yerine oturtulması zorunlu olan bir kavram niteliğini taşımaktadır. Gerçekten, uzun yıllar, biçimsel demokrasi ve devrimcilik kavgası içinde «ilericilik-gericilik» ayrım ölçüsü, «laik olup olmamak» şeklinde konulmuştur. İlericiliğin ayırıcı ölçüsü olarak, «atatürkçülüğün ve laikliğin» kabul edilmesi, Ulusal Bağımsızlık Savaşı'ndan sonra sosyo-ekonomik yapı değişimlerine karşı çıkan, Anadolu ve ticaret burjuvazisiyle tamamlanan, halk iktidarını engellemek yolunda işçi sınıfı düşmanlığına dayanan siyasal sistemleri uygulayan laik burjuvazinin ilerici sayılması yanlışına yolaçmıştır. 1961 Anayasa düzeni içinde ve günümüze değin gelişen proleter sosyalist devrimcilik, gerçek ve tek devrimci çizgiyi temsil ederken, hâlâ devrimciliğin ölçüsünü «laiklik» temeline oturtan küçük burjuva «devrimci»leri belirli tezlerini işleyebilmektedirler. Türkiye'deki son siyasal gelişimler içinde silah gücüyle hükümete oturan Nihat Erim kadrosu, büyük sermayeyi temsil eden çizgisi açısından gerici bir nitelikte iken, «reform» «atatürkçülük», «dinsel tutumlara karşı laikten yana oluş» iddiaları ardında «ilerici» sayılabilmekte ve bu açıdan, devrimci sayılanlarca dahi, savunulmaktadır. Örnek olarak bakabileceğimiz Erim Hükümeti'nin kuruluşunda, baskın nitelik, bu hükümetin işbirlikçi, gelişmeğe yönelik büyük sermayeye dayanması ve ona güvenlik sağlayacak bir siyasal modeli uygulama yolunda oluşudur.

Bu açıdan, «anarşi» diye nitelendirdikleri devrimci gelişime karşı çıkarak, «işçi-köylü iktidarı»nı daha güçlü bir biçimde engellemesi söz konusudur ve bu bakımdan da gerici bir çizgidedir. Bu gerçeğe karşı, hükümetin, laik ve Atatürkçü olduğu iddialarına baskın unsur sayarak, bu açıdan ilerici olarak nitelendirilmesi, Türkiye'nin bu konudaki geleneksel yanlısını barındırmaktadır. Büyük sermayeye dayanan ve ona güvenlik verici yeni bir siyasal biçimi uygulayan N. Erim Hükümeti, «ilerici» niteliği nedeniyle değil, dayandığı egemen sınıfın Anadolu burjuvazisiyle olan çatışımında kullandığı temel unsurlardan biri olarak «laikliği» benimsemekte ve savunmaktadır. Büyük sermaye, kapitalistleşme yolunda prekapitalist yapıya karşı çıkarken, onun üstyapı kurumlarından olan dinsel tutuculuğa da karşı çıkmakta ve «laik» görünmektedir. Büyük sermayeye dayanan Erim Hükümeti de, aynı nedenlerle, temsil ettiği sınıfın görüşlerine uygun olarak «laik» olacaktır ve fakat bu oluşum «ilericiliğin» kanıtı olarak görülemeyecektir.

Devrimci örgütlenme ve mücadele içinde, bu örgütlenme ve mücadelenin başarısı, geniş ölçüde «karşı-devrimci», «gerici» örgütlenme ve mücadelenin tanınmasına bağlıdır. Bu açıdan da, çağımızda, «gericilik» kavramının yerine oturtulması, karşı-devrimci, gerici mücadele yöntemi ve örgütlenmelerini saptayabilmemiz yönünden zorunludur.

Günümüzde artık «gericilik-ilericilik» ayrımı, «işçi-köylü iktidarı»ndan yana olup olmamak noktasına oturmaktadır.

Devrimciliğin ve ilericiliğin ölçüsü, artık biçimsel görünüşler değil, ileri sürülen tezlerin özündeki anlam ve kotarılan eylem olmak gerekir. Bugün artık biçimsel ve soyut ölçülerin yerini «antiemperyalist ve antişafist» bir kavga verip vermemek ve «işçi-köylü iktidarı»nı amaçlayıp amaçlamamak ölçüsü almıştır.

emperyalizmin bütünselliği

Belirtilen amaçlarla «gerici cephe» kurulurken, emperyalizmin Türkiye'deki ekonomik, ideolojik, politik ve askeri egemenliğini gerçekleştirmektedir. Diğer bir deyişle, emperyalizm, ekonomik, ideolojik, politik ve askeri bir bütünsellik gösteren egemenliğini, «gerici cephe»nin karşı-devrimci örgütlenmesine dayanarak sürdürmektedir. Bütün geribırakılmış ülkelerde olduğu gibi, Türkiye de emperyalizmin faşizmini uygulamaya yönelik güçlerle, antiemperyalist-antifaşist güçlerin mücadelesine alan olmaktadır. Karşı-devrimci örgütlenme, bir yandan iktidar yapısı içinde «resmi» nitelik içinde sürdürülürken, diğer yandan değişik nitelikteki kuruluşlar, karşı-devrimci mücadelenin örgütü durumuna girmekte, karşı-devrimci tezleri işlemekte, karşı-devrimci eylemi gerçekleştirmektedir.

Bilindiği gibi, «devlet», sınıflar üstü soyut bir siyasal kavram ve yapı olmayıp, egemen sınıfların çıkarlarından yana biçimlenen ve işleyen siyasi iktidar sistemini ve düzenini ifade etmektedir. Devlet, bir üst yapı kuruluşu olarak, toplumun belirli bir dönemindeki üretim ilişkileri-

nin sonucunda belirli bir biçime ulaşır. Alt ve üst yapı organik bir bütünselliği ifade eder ve üretim ilişkileri içinde egemen olan sınıf belirli bir süreç içinde kendine uygun yapıyı gerçekleştirir. Bu açıdan, egemen sınıfın güvenliğini ve çıkarlarını sağlamağa yönelik bir siyasal iktidar sistemi de gerçekleştirilir. Bu açıdan, sadece «devlet»ten değil, devleti nitelendiren «feodal devlet»ten, «burjuva devleti»nden, «sosyalist devlet»ten söz ederiz. Bu çerçevede içinde de, o toplumun belirli bir dönemindeki üretim biçimini de ifade etmiş oluruz. Siyasi iktidar sistemi nasıl belirli bir süreç içinde, üretim ilişkileri düzenlenişine uygun olarak egemen sınıftan yana biçimlenirse, bütün işleyiş süresince de, bu düzenden yana olmak, egemen sınıfların çıkarlarını sağlayıcı nitelik taşımak zorundadır.

«Devletin, düzenin korunması», temelde, mevcut üretim ilişkileri düzeninin ve egemen sınıfların egemenlik sistemlerinin korunması anlamına gelir. Bu durumda, emperyalizme bağımlı, geri bırakılmış, işbirlikçi sınıf ve tabakaların iktidar düzeni içinde, bütün siyasal yapı, doğal olarak, sınıf düzenini sürdürmekten yana işlerken, karşı-devrimci bir çizgiyi izlemiş olacaktır. Devrimci eylem, mevcut sınıf düzenini ve emperyalizmle olan ilişkileri kırmağa yönelik bir nitelik taşıyınca, mevcut sınıf ve üretim sistemini korumakla görevli bulunan siyasal iktidar sistemi ve ona bağlı güçler, karşı-devrimci bir nitelikte bulunmak zorundadır. Siyasal yapının işleyişinin, devrimci bir nitelik kazanması, ancak, devrimci bir düzenle paralel düşebilir. Ancak o zaman, alt ve üst yapı arasındaki organik bütünlük, devrimci bir noktada birleşmiş olabilir. Aksi halde, emperyalizmin ve «gerici cephe»nin egemen olduğu bir düzende, egemen siyasal güçler ve düzenle devrimci güçler arasında uzlaşmaz, bağdaşmaz bir çelişki doğaldır. Devrimci mücadele, nasıl gerici, karşı-devrimci siyasal yapıya karşı politik bir mücadele veriyorsa, siyasal iktidar ve güçleri de karşı devrimci-gerici bir mücadeleyi verecek, bu mücadelenin en güçlü ve büyük örgütü durumunda olacaktır.

karşı-devrimci mekanizma

Teorik olarak belirtilen bu yaklaşımların, somut olarak doğrularını görmek de zor değildir. İşbirlikçi sınıf ve tabakaların oluşturdukları siyasal yapı, ekonomik, politik, ideolojik ve askeri bir bütünsellik içinde, resmi kuruluş ve işleyişle karşı-devrimci bir biçimleniş içindedir. NATO, CENTO gibi askeri birleşimler, düzenin mevcut yapısının savunulması açısından, emperyalizmin doğrudan etkinliğini ve karşı-devrimci bir biçimlenmeyi ve işleyiş uluslararası planda sağlayan kuruluşlardır.

Ekonomik, kültürel, ideolojik planlama yönünden, her türden bakanlıklarda görev gören emperyalist devletlerin danışmanları ve görevlileri, planlamanın, işbirlikçi sınıflardan ve emperyalist devletlerden yana gelişip, oluşması görevini görmektedirler.

CIA, FBI, MIT ve polis arasındaki işbirliği, devrimci güçlere karşı terörü sürdürme, sindirme ve provokas-

yon görevini gerçekleştirmektedir. Amerikan devlet bütçesinden her yıl ayrılan 3 milyar dolar, CIA eliyle, casusluk ve Amerika'ya bağımlı geri bırakılmış ülkelerde karşı-devrimci eylem için ayrılmaktadır. CIA ve benzeri kuruluşlar, geri bırakılmış ülkelerde demokrasinin «filipin türü»nden öteye gitmemesi için planlama, haber alma, tertipleri düzenleme görevini görmektedir. Bu çerçeve içinde düşünülmesi gereken «barış gönüllüleri» mekanizmasının karşı-devrimci şartlandırma, haber alma, inceleme örgütü olduğu çok açık ortaya çıkmıştır(1). Bu güçlerin, darbeler düzenlemekten, hükümet değiştirmeye, karşı-devrimci terör planlamaktan, devrimci kırımını sağlama kadar değişik görevler gördüğü bilinmektedir. Bu örgütlerin değişik bakanlıklarda «uzman» görüntüsü altında ajanlarının bulunduğu, sorumlu kişilerle işbirliği yaptığı ve temel görevlerinin resmi kuruluş içinde karşı-devrimci eylemi ko-tarmak olduğu bilinmektedir(2). CIA'nın ileri gelenlerinden Komer'in Türkiye'de elçi olabilmesi dahi, CIA ile olan içli dışılığın açık bir kanıtıdır.

Amerikan emperyalizminin siyasal yapının işleyişini karşı-devrimci bir çizgide tutabilmek, işbirlikçi sınıflar iktidarını savunmak açısından yararlandığı bir kaynak da «ikili anlaşmalar»dır. Ekonomik alandaki ikili anlaşmalar, emperyalizmin sömürü biçimlerini düzenleyen bir nitelik taşıırken, politik ve askeri anlaşmalar da, bu sömürü sisteminin korunmasına yönelmektedir. Bu anlaşmalar çerçevesinde, devrimci eylemin geniş ve gelişmiş biçimlerinin «dolaylı saldırı» olarak nitelendirilmesi ve Amerika'nın silahlı saldırıyla, işbirlikçi iktidarlar düzenini savunması olanakları bile tanınmıştır. Bu anlaşmalar çerçevesinde, CIA gibi casusluk örgütleri, resmi ve özgür bir biçimde karşı-devrimci çaba gösterebilmektedir(3).

Burjuva demokratik düzenine özenen ve fakat işbirlikçi sınıfların gizli faşizmini ifade eden siyasal yapı içinde, egemen sınıfları temsil eden partiler de, karşı-devrimci örgütlenmenin en etkin unsurları durumundadırlar. Bu partiler, siyasal yapı içinde belirli bir düzenin sistemleştirilmesi ve sürdürülmesi açısından birleşmektedirler. İşbirlikçi sınıflar dışındaki sınıf partilerine olanak tanınmayan, işçi sınıfı ideolojisinin yayılmasına ve bu ideolojiye uygun eylem karşı çıkılan bir düzenin partileri, «filipin türü demokrasi» sistemi içinde, kendileri dışındaki sınıf ve tabakalara iktidar imkanı bırakmayan bir politikanın uygulayıcılarıdır. Bu politika, halk iktidarına, devrimciliğe ve bu çizgideki eylem karşı oluşu nedeniyle, karşı-devrimci ve gerici nitelikte bulunmak zorundadır ve değişik olgularda bunu kanıtlamışlardır. Aralarındaki çekiş-

(1) Barış gönüllüleri için bk. Özbalkan, M., *Gizli Belgelerle Barış Gönüllüleri*, Ant Yayınları, İstanbul 1970. Barış Gönüllüleri Milli Dayanışma Konseyi'nde, AİD, «Ford Foundation», A.B.D. Ticaret Bakanlığı, Uluslararası Kalkınma Örgütü, FBI gibi kuruluşların temsilcileri yer almaktadır. Türkiye'de 1962-1968 yılları arasında 1135 barış gönüllüsü görev almıştır.

(2) *ANT Haftalık Dergi*, No. 94, s. 10.

(3) İkili anlaşmaların nitelikleri hakkında bk. Tunçkanat, H., *İkili Anlaşmaların İç Yüzü*, Ekim Yayınları, Ankara 1969.

me, egemen sınıflar arası çelişkilerin bir görüntüsü olarak belirirken, siyasal partiler, işçi sınıfı düşmanlığı, emperyalizmle ilişkilerin sürdürülmesi, devrimcilere karşı terör v.b. noktalarda açıkça birleşmektedirler. 1946-1960 yılları arasında, DP-CHP, dış ilişkilerde beraberlik yanında, 141, 142. maddelerin ağırlaştırılması, Türk-İş'in CIA ile yakınlaşması, işçi sınıfı partilerinin kapatılmaları konusunda ortak politika izlemişlerdir. 1961 sonrasında, değişik partileri birleştiren «TİP'e düşmanlık», sol güçleri bölmek, devrimci gençlik eylemlerine terör, 15-16 Haziran hareketini «isyan» olarak nitelendirip suçlamak, işçi sınıfının demokratik haklarının yokedilmesi gibi konular olmuştur.

«reform-terör» stratejisi

Bütün bu mekanizmanın işleyişi içinde, kısaca değindiğimiz bütün unsurlar, bir yandan devrimci eyleme terör uygular, sindirme, «nötralize» etme, bölme, demokratik hakları yoketme metodlarını gerçekleştirirken, diğer yandan yığınları emperyalizmden ve işbirlikçi iktidarlar düzeninden yana şartlandırmayı oluşturmaktadırlar. Yığınların ilkel önyargılarından da yararlanılarak, devrimci cephe ve gelişim suçlanmakta ve halk sömürücü sistemin mantığı içinde biçimlendirilmek istenmektedir. Karşı-devrimci bu yapı içinde değişik unsurların tutumu, değişik görüntüler ardına saklansa dahi, temelde ortak amaçları barındırmaktadır. Siyasal iktidar ve ardındaki emperyalizm, devrimci akımın değişik dönemlerinde değişik karşı-devrimci metodlar uygulayabilmektedir.

Emperyalizmin karşı-devrimci stratejisi yalnız askeri alanla sınırlı değildir. Emperyalizm zamanla değişen stratejisine uygun olarak, çoğunlukla «terör» dönemini «reformist» aldatmacalar izlemektedir. Terör yoluyla bir ölçüde bastırılmasına çalışılan devrimci eylem, daha sonra reform safsataları ardında frenlenmeye çalışılmaktadır. Emperyalizm ve işbirlikçisi iktidarlar, bir süre yığınlarla doğrudan çatışmaktan kaçınmakta ve «reformist» bir politika uygulamaya başlamaktadır. «Reformist» politika, küçük burjuva «devrimci»lerini de, gerici güçlerin etrafında toplamaktadır. Bu şekilde, karşı-devrimci eylem, «temsili demokrasi» reformculuğuyla terörü birlikte barındırmıştır. Bu açıdan «reformizm», terör hareketinin stratejik ve taktik yedeği olmaktadır. Reformizm, doğal olarak ülkelerin sorunlarını çözememektedir ve çözemeyecektir. Fakat, emperyalizmin zaten sorunları çözmek gibi bir endişesi de yoktur. Amaç, halk yığınlarına kapitalist yolu olumlu göstermek, Amerika'nın ülkedeki prestijini ve rolünü güçlendirmektir. Bu çerçeve içinde, «reformist» hareketler, küçük ve orta burjuvaziyi de etrafında toplayabilmekte, proleter sosyalistlerine karşı ise «terör» hareketi küçük burjuvazinin tepkisiyle karşılaşmaksızın sürdürülebilmektedir. Emperyalizmin, «reformizm ve temsili demokrasi» aldatmacasını, bu çerçevede gelişen emperyalizmin esnek karşı-devrimci stratejisinin örneklerini dünyada görmek mümkündür(4).

(4) Bk. Özek, Ç., *Faşizm ve Devrimci Halk Cephesi*, Ant Yayınları, İstanbul 1970, s. 301 ve sonrası.

Türkiye'de büyük iddialarla işbaşına gelen ve parlamentonun ikinci plana itilmesiyle sorunun çözümlenebileceğini sanan küçük burjuva devrimcilerince de desteklenen Erim Hükümeti, Türkiye açısından son bir örnektir. Erim Hükümeti, iki temel teze dayanmaktadır: «reform» ve «asayiş sağlamaktır». Egemen sınıfların «asayişsizlik» olarak isimlendirdikleri devrimci eylem ancak devrimle sonuçlanabileceğine göre, yeni hükümet de, «asayiş sağlamak» amacını, ancak «terör» ile gerçekleştirebilecektir. Bunun yanında, sorunları temelden çözemeyecek, yapay ve yüzeysel kalacak olan reform politikası, yığınları bir süre pasifize edebilecek ve faşist teröre gereken tepkinin gerçekleşmesini engelleyebilecektir. Daha şimdiden, küçük burjuva çevrelerin hükümete destekçi oluşu bunun açık kanıtıdır. Bu «reform-terör» stratejisi oyununu ancak, gelişen işçi sınıfının ve köylülerin devrimci direnişi bozguna uğratabilecektir.

emperyalizmin ekonomik mücadelesi

Emperyalizm, düzeni işbirlikçi sınıfların egemenliğinde tutmak için, devrimci gelişimi ezmek, karşı-devrimci bir politikayı gerçekleştirmek yönelişi içinde, devletin siyasal iktidar düzeninin işleyişi dışında da bir mücadele vermektedir. «Ekonomik», «ideolojik» ve «kültürel» alandaki bu mücadele, çoğunlukla içiçe, ayrılmaz bir bütünlük taşımaktadır. Siyasi yapının bizzat kendisi devrimci eylemlere karşı, gerici siyasi iktidar sistemini savunurken, birçok örgüt ve güç de, bu konuda siyasi iktidara yardımcı olmaktadır. Karşı-devrimci bu destek, ideolojik, kültürel ve ekonomik bir mücadelenin sonucunda sağlanmaktadır.

Emperyalizm, sendikaları satınalmak, sarılaştırmak, işbirlikçi iktidardan yana kadrolar yetiştirmek, sorumlu kişileri satınalmak, işbirlikçi çevreleri mali yönden desteklemek, basın, sinema, tiyatro gibi kitle haberleşme araçlarını etkilemek için belirli harcamalarda bulunmaktadır. Bu şekildeki bir etkileme, hem mevcut düzenden yana bir uygulamayı sağlamağa ve hem de yığınların bu açıdan şartlandırılmasına yarayacak güçler elde etmeğe yöneliktir. Bu amaçla da, emperyalizm belirli bir harcamayı göze alabilmektedir. Bu harcamaların, Türkiye'deki yabancı işletmeler, burslar, vakıflar, AID yoluyla ve CIA'nın elindeki sınırsız mali kaynaklardan geldiği açıktır. Bu harcamaya kaynaklarına, son olarak, «Ortak Pazar»ın katıldığı da görülmektedir. Ekonomik gücü organize eden bu kuruluşlar içinde, yerli sermayenin de katkısı bulunduğu, bu konuda da bir işbirliğinin yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

Türkiye'de sendikaların CIA'ya bağımlılığı ve sarılaştırılması çabası, Türk-İş'in «Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu-ICFTU»ya üye oluşuyla gerçekleştirilmiştir. Bu etkileme, özellikle devrimci işçi hareketinin gelişmesi oranında güçlenmiştir. Amerikan sermayesi, kurduğu fonlarla da sendikaları etkilemekte, satınalmaktadır. CIA sendikalara yardımını genellikle, büyük fonlar aracılığıyla yapmaktadır. Böylece sendikalar sarılaşıp, CIA

ya ajanlık, düzenden yana savunuculuk yapmaktadırlar. Örneğin CIA tarafından beslenen IPFCW, bütün geri bırakılmış ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de örgütlenmiş, Çimse-İş, Petrol-İş, Kristal-İş, Kauçuk-İş v.b. gibi sendikaları bünyesine almıştır(5). Bu örnek, CIA ile bazı sendikalar arasındaki ilişkiyi göstermekte ve doların işçi hareketlerini yozlaştırmak için hizmete koşulduğunu kanıtlamaktadır.

Dolar, bilimsel araştırmalar alanına da akmakta ve yığınları şartlandırıcı bir etkinlik sağlayacak araştırmaların sağlanmasına hizmet etmektedir. 1962 yılında kurulan Türk-Amerikan Araştırma Merkezi, doların cazibesine kapılan birçok ünlü profesörün düzenden yana çalışmalarını finanse eden bir kuruluş olarak belirmiştir. CIA ajanı Bruce tarafından yönetilen bu merkez, görünüşte 16 amerikan üniversitesinin ortak kararıyla kurulmuştur. Merkez emrinde amerikan hükümetince ödenen bir fon vardır ve kuruluş Türkiye üzerine araştırmalar da yaptırarak bunları satınalmakta, dolaylı bir CIA bilgi edinme merkezi de kurulmuş olmaktadır. Bu kuruluşa hizmet eden profesörlerin halen üniversitelerde yönetici olduklarını ve üniversitelerimizi karşı-devrimci çizgiye zorladıklarını hatırlamakta da yarar vardır.

Bu arada, yerli büyük sermayenin, amerikan sermayesi yardımıyla kurduğu «Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti»ni hatırlamak gerekir. Türkiye'de düzenin araştırılması ve egemen sınıflardan yana düzenin reorganizasyonu konusunda bu kuruluşun değişik seminerler düzenlediği bilinmektedir. Bu kuruluş içinde, sermaye, kendi düzeninin planlamasını yapmaktadır. Bu seminerlerde, egemen sınıfların aydın dostları ve OECD, ABD Eğitim Bakanlığı sorumluları, amerikalı profesörler, Uluslararası Eğitim Planlaması Enstitüsü üyeleri, Ford Vakfı yöneticileri, büyük amerikan şirketlerinin sözcüleri görev görmektedirler. Egemen sınıfların, özellikle sanayi sermayesinin, gelişim koşullarını ve insan unsurunu en verimli bir biçimde ve düzene uygun koşullarda kullanma yöntemlerini araştıran «Konferans Heyeti»nin, temelde karşı-devrimci bir çizgide olduğu ve doların bu amaçla aktığı anlaşılmaktadır.

ideolojik ve kültürel mücadele

Emperyalizm, düzeni tutucu, karşı-devrimci mücadelesi içinde aktırdığı dolarları ideolojik ve kültürel bir mücadeleye için kullanmaktadır. Her devrimci akımın «komünizm» olarak nitelendirilmesi, «anti-komünizm» aldatmacası, burjuva dünya görüşüne uygun bir düşünce ve inanç sistemi yaratılması, emperyalizmin ideolojik mücadelesini oluşturmaktadır. Bunun yanında, kültürel alanda, yığınların şartlandırılmasına çalışmakta ve emperyalizmin yararına modeller, yaşayış ve anlayış biçimleri ideal modeller olarak yığınlara sunulmaktadır. Amerikan doları, bir yandan, devrimci eylemi zayıflatmak için satınalma,

(5) Bk. ANT Haftalık Dergi, No. 101, s. 13.

tertipler düzenleme, işçi sınıfının örgütlerini saptırmak v.b. için akarken, diğer yandan ideolojik ve kültürel bir mücadelenin akça kaynağı olmaktadır.

Yığınlar, bir yandan siyasal iktidarın kendi sınıfsal düzeni açısından benimsediği modele uygun insan yaratmak için, resmi eğitim kurumlarınca şartlandırılırken, diğer yandan dolarla beslenen yan kuruluşlar ve güçler de aynı paralelde bir şartlandırmayı gerçekleştirmektedirler. Kurulan değişik nitelikteki örgütler ve kuruluşlarla profesyonel bir karşı-devrimci kadro yetiştirilmeğe ve bunlar yönetimin sorumlu kişileri durumuna getirilmeğe çalışılmaktadır. Bu profesyonel karşı-devrimci işleyiş içinde büyük sermayenin elindeki bütün kitle haberleşme araçları, sinema ve tiyatro gibi sanat işletmeleri, kendilerine düşen karşı-devrimci eğitimi gerçekleştirmektedirler. Yabancı okullar, geriye tepmiş görülen Hacettepe, Ortadoğu, Robert Kolej gibi yüksek eğitim kuruluşları, yukarıda da değindiğimiz «Türk-Amerikan Araştırma Merkezi», «Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti» gibi araştırma merkezleri, «Türk Eğitim Vakfı»(6) gibi, büyük sermayenin elindeki eğitim ve burs müesseseleri, «Field Service» gibi türk gençlerini Amerika'ya götürerek amerikanlaştırmak amacındaki kültür kuruluşları(7), emperyalizmin ve işbirlikçi sınıf ve tabakaların kendi çıkarlarına uygun insan yaratma çabası içinde görev gören kuruluşlara örneklerdir.

Emperyalizm belirli bir ideolojik ve kültürel mücadele verirken, belirli tezleri işlemekte ve bu tezlere karşı güçleri ve tezleri ezme planlarını oluşturmaktadır. Bu amaçla, belirtilen kuruluşlar ve siyasal iktidarın kendi işleyişi yanında belirli örgütlenmelere de gidilmektedir. Bu örgütler değişik görüntü ve biçimlerde oluşurken, işledikleri tezler temelde birleşmektedir. Bu örgütler, belirli görüşlerin savunusunu yapmakta, belirli suçlamaları gerçekleştirmekte, bunun yanında karşı-devrimci milis güçler, faşist saldırgan gruplar oluşturmaktadır. Bu örgütlerin tezlerini sunar, eylemlerini kotarıırken büründükleri görüntü, aldatıcı olmamak gerekir. Zira, işlenen tezin içeriği açısından temelde bir fark görülmemekte, emperyalizmden, düzenden yana şartlandırmanın biçimi değişmektedir. Bu açıdandır ki, örneğin, dinci görüntüdeki «İlim Yayma Cemiyeti» ile laik görüntüdeki «Türkiye Çiftçi Teşekkülleri Federasyonu» arasında, savundukları görüşler yönünden bir başkalık yoktur. Şeriatçı «Bugün» Gazetesi ile, küçük burjuva devrimcisi görünen, devrim hareketlerini kötüleyen ve saptırarak

(6) «Türk Eğitim Vakfı» görünüşte 234 zengin tarafından başlatılmıştır. Açıklanan amaçlara göre, senede 1000 öğrenciye 3.500.000 T.L. tutarında burs verilecektir. «Ford Foundation» da vakfı desteklemektedir. 234 kişi 3.5 milyon lira yatırdığına göre, kişi başına ayda 1246 liralık bir yatırım düşmektedir. Bu cüz'i para ile hem egemen sınıflardan yana bir propaganda yürütülmekte ve hem de bu sınıflardan yana kişiler oluşturulmasına çalışılmaktadır.

(7) «Field Service», Türkiye'deki başarılı öğrencileri bir yıl için Amerika'ya götürüp, okutturan bir sistemi işletmektedir. Büyük sermayenin desteğindeki servis, böylece bir beyin yıkama sistemi uygulamaktadır.

aktaran gazeteler, temelde değişik yerlerde değildir. Görüntüsü ne olursa olsun, devrimci bir ideolojik ve kültürel çaba gösteren kuruluş ve güçleri, şu temel tezler altında birleştirmek mümkündür:

karşı-devrimci temel tezler

1 — *Burjuva dünya görüşünü, hürriyet ve demokrasi anlayışını, bütün sistemler ve düzenler için geçerli ve uyulması zorunlu değerler olarak kabul ettirmek.* Burjuva dünya görüşünün paralelinde, «devlet» kavram ve sistemini yığınlara benimsetmek ve bu açıdan sosyalist düzenleri eleştirerek, bu düzenleri hürriyetten, demokrasiden, ahlak, aile, din değerlerinden yoksun sistemler olarak tanıtmak(8). Her sınıfın kendi dünya görüşünün, devlet, hukuk, hürriyet, demokrasi anlayışının bulunacağı ve o sınıf düzeninin kendi dünya görüşünün mantığı içinde değerlendirilmesi zorunluğu gerçeğini gözlerden saklamak, burjuva devlet ve siyaset sistemini evrensel, değişmez, her düzen için değer ölçüsü olarak kabul eden metafizik bir düşünce sistemini yığınlar kabul ettirmek. Bu şekilde işçi-köylü halkı, kendilerine karşı bir sınıf düzeninin dünya görüşüne uygun bir biçimde şartlandırarak onları kendi sınıflarının ideolojisine düşman yapmak.

2 — *Ekonomik açıdan kapitalist, özel teşebbüsçülüğe dayanan ekonomik sistemi en üst değer olarak benimsetmek.* Karşı-devrimci cephe içinde yer alan bazı sınıf ve tabakalar ve özellikle anadolu burjuvazisi prekapitalist dönemin ekonomik yapısını savunmak, buna karşılık sanayi sermayesi kapitalistleşmeyi tarım alanına da yaymak açısından bir iç çelişki içindeyseler de, «sosyal mülkiyet» sistemine karşı oluş yönünden bu değişik sınıf ve tabakalar birleşmektedirler. Bu sınıf ve tabakalar, «sosyal mülkiyet» sistemini siyasal planda «hürriyetsizlik, gerikalmışlık, işçi haklarının yok edilmesi» anlamında yorumlarken, özel teşebbüs düzenini «demokrasinin, liberalizmin, hürriyetçiliğin» bir ifadesi olarak sunmaktadırlar. Böylece, yukarıda da belirtildiği gibi, burjuvazi kendi dünya görüşünü, kendi sınıfının hürriyet ve demokrasi sistemini, halkın sahip olduğu değerler ve görüşler olarak ortaya koymakta ve şartlandırmaya temel olan bu ideolojik yapının ekonomik temeli olarak da «özel teşebbüs» sistemini, «kapitalist model»i göstermektedir. Bu türden bir şartlandırma içinde, işçi-köylü yığınları dahi, kendilerine karşı bir ekonomik sistemin savunucusu durumuna getirilmekte, bu düzene temel olan ekonomik sistemi ve egemen sınıfların dünya görüşüne karşı devrimci eylemi suçlama yoluna itelenilmektedir.

3 — *Anti-emperyalist ve anti-faşist mücadelenin suç*

(8) Bu fikirler Ordu içinde yayılmak istenmiş ve örneğin Cemal Tural imzasını taşıyan 22 Haziran 1966 tarihli genelge ile askerlere dağıtılan *Komünizmle Mücadele El-Kitabı* isimli broşürde, komünizm, bütün karşı-devrimcilerin görüş açısından tanımlanmakta ve komünizme karşı koyma çaresi olarak da, din ve ahlaka bağlılık gösterilerek, «din ileri hamlelerin esasıdır,» denilmektedir.

lanması. Türkiye'nin, yaşamını Amerika'ya bağımlılıkla ve onun ekonomik desteğiyle sürdürebileceği görüşünün benimsenmesi, giderek, anti-emperyalist eylemin, Türkiye'yi «Moskova veya Pekin'e satmak» anlamına geleceği sonucuna varmaktadır. Amerikan emperyalizmine bağımlılığın alternatifi olarak, bilerek ve istenerek Moskova veya Pekin gibi sosyalist merkezlerle bağımlılık gösterilmektedir. Sosyalist düzenler ve ideoloji açısından yaratılan yanılgılar ve aldatmacalarla da, halkta, anti-emperyalist gelişime ve eyleme karşı bir düşmanlık sağlanmak istenmektedir. Amerikan egemenliğinden ve sömürsünden kurtulma savaşı ve savaşçıları, böylece, sosyalist dünyanın «hürriyetsiz, dinsiz, ahlaksız» sistemine bağlanışın kavgacıları ve kavgası olarak tanıtılmak istenmektedir.

4 — İşçi hareketlerine düşmanlık, özellikle bu devrimci eylem geliştikçe daha artmakta ve genişlemektedir. Türkiye'de eskiden bu yana işlenen tezlere dayanılarak işçinin politik davranışları ağır suçlamalarla engellenmek istenmektedir. İşçilerin, işgal, grev hareketleri suç olarak gösterilmekte, Türkiye'de «işçi sınıfı» ile «burjuvazi» arasında bir «sosyal barışın» varolması zorunluluğu savunulmaktadır. Bu açıdan, işçilerin devrimci eylemi, bu «sosyal barışı ortadan kaldıran» bir hareket olarak görülmektedir. İşçi hareketleri, «kanunsuz hareket ve ihanettir». Bu ihanetin karşılığı, «yeni kanun müeyyideleri, birbirini tamamlayan tedbir manzumeleridir». Bu konuda, «bütün partiler birleşmelidirler, birleşmişlerdir»(9). İşçi sınıfının politik mücadelesine ve devrimci eylemine karşı çıkış, sınıfların varlığını ve sınıf mücadelesinin doğallığını inkar ediş, sermayenin güvenliğini sağlayıcı bir düzen özlemini ve emperyalizme uşaklığın kanıtını dile getirmektedir. Bu konuda, burjuva politikacıları ve sermaye kuruluşları yalnız da değildir. CIA'ya bağımlı Türk-İş de 15-16 Haziran'ı ve DISK'i suçlamağa varan tutumuyla emperyalizmin ve egemen güçlerin yandaşı olduğunu kanıtlamıştır.

5 — Devrimci tez ve eyleme saldırı. Anti-emperyalist ve anti-faşist görüş ve eylemlerin, yukarıda belirtilen şekilde suçlanması ve karşı şartlandırmalara girilmesi yanında, özellikle, bu karşı-devrimci tezlerin içyüzlerinin belirmesi ve etkinliğini kaybetmesi karşısında, devrimci, anti-faşist, anti-emperyalist eyleme karşı fiili karşı tepki düzenlenmekte, bu amaçla örgütlenmelere gidilmektedir. Doların ve büyük yerli sermayenin etkinliğinin inkar edilemeyeceği bu örgütlenme içinde, faşist militanlar yetiştirilmekte, karşı-devrimci kitle hareketleri düzenlenmekte, karşı-devrimci-terör resmi destek bulan kuruluşlarca gerçekleştirilmektedir. TÖS ve TIP örgütlerine saldırılar, devrimci gençliğe karşı Sükan planına uygun olarak sistemleştirilen gerici gençlik eylemleri, Kanlı Pazar, Tunceli ve benzeri olaylar, bu çerçeve içinde ele alınabilir. Değişik kuruluşların destek ve etkinliğindeki bu faşist militanların eylemleri yanında, MİT ve benzeri güçlerce düzenlenen provokasyonları, öğrenci avlarını, yurt basmaları, bu

(9) Bu konuda örnek olarak bak : «Millet Meclisi Kürsüsünden Bir Uyarı», Ankara 1970, Feyzioğlu'nun 14 Nisan 1970 Günü Millet Meclisinde Yaptığı Konuşma.

çevrelerce itelenen kitle hareketlerini de gözönünde bulundurmak gerekir.

Bu fiili karşı-devrimci hareketler, faşist milislerin saldırıları, işçi hareketlerinde de kendisini göstermektedir. Zonguldak, Batman, Kula, İstanbul, Adana gibi yerlerdeki işçi hareketlerinde faşist saldırıya uğrayan işçiler, karşılarında, «jandarma-polis-işveren, sarı sendikacı-bürokrat yönetici» koalisyonunu açık seçik görmüştür. Gerici, karşı-devrimci ideolojik ve kültürel baskı koalisyonu içinde olan egemen sınıf ve tabakalar ve onun kullandığı güçler, fiili faşist saldırılarda ve militan yaratmakta da bu koalisyonlarının varlığını kanıtlamaktadırlar. Bugün, *Bâbüâlde Sabah*, *İttihat* gibi gazeteler, «Endonezya Kıyımı»nın Türkiye'de tekrarlanması için «fetvasını» verirken, egemen çevrelerce yetiştirilip donatılan milis kadrolar da bu fetvanın dar çerçevede uygulamasını gerçekleştirmektedirler. Bu kıyımın ve faşist saldırının, dinci, ırkçı veya laik görüntüler ardında belirmesi, bunların temel niteliklerinde bir değişiklik yaratmayacaktır. Bu açıdandır ki, örneğin Erim Hükümetinin ve onun ardındaki güçlerin «kemalist ve laik» bir çizgide oluşu, proleter sosyalistlere karşı «faşist terör»ün uygulanamayacağı inancına ve yanılgısına yolaçmamalıdır. Devrimciliğe ve halk iktidarına karşı oluş açısından, bu çevreler, hükümetler ve hükümetler ardındaki güçler arasında hiç bir ayırım yapılamaz. Ayırım, sadece biçimde ve faşist terörün sistemleştirilmesinde, yani yüzeysel planda, söz konusu olabilir.

dinci nitelikteki örgütlenmeler

Emperyalizme ve işbirlikçi sınıflar düzenine karşı eylemi engellemek ve karşı-devrimci güçler yaratmak açısından dinin araç olarak kullanıldığı ve bu amaçlara yönelik dinsel nitelikteki örgütlenmenin bütün ülke çapında yaygınlaştırıldığı bilinen gerçektir. *İttihat*, *Bizim Anadolu*, *Bugün*, *Bâbüâlde Sabah* gibi basın organlarının sözcülüğünü yaptığı «şariatçı» tezler, yığınları dinsel açı ve görüntüde, düzenden yana şartlandırırken, aynı tezler etrafında «fiili» ve «hukuki» örgütlenmeler de gerçekleştirilmektedir. Özellikle anadolu burjuvazinin, toprak ağalarının, eşrafın v.b.'nin da, etkinlikleri altındaki köylüleri ve kasabalı halkı, aynı görüntü altında şartlandırdıkları görülmektedir. Bu açıdan, dinci kuruluş ve tezler, genellikle, egemen sınıflar içinde anadolu burjuvazisinin egemenliği altında görülmektedir. Bununla beraber, laik burjuvazinin, sanayi sermayesinin de bu örgütlenme içinde mali desteğinin bulunduğu bilinmektedir. Şariatçı tezlerin sözcüsü yayın organlarının büyük sermayeye de desteklenmesi, örgütlere yapılan yardımlar, bu konuda kanıt olmaktadır.

Türkiye'deki dinci nitelikteki karşı-devrimci örgütlenmenin çekirdeğini «İlim Yayma Cemiyeti» teşkil etmektedir. 1968 yılında 17 şubesi ve 35 milyon liralık bütçesi bulunan İlim Yayma Cemiyeti, değişik devlet kuruluşlarında görevli üyelere sahip bulunmakta ve karşı-devrimci «Yeşilay», «Komünizmle Mücadele Derneği», «MTTB»

gibi kuruluşları ele geçirmekte veya etkilemektedir. Bu Cemiyete bağlı olarak çalışan İslam enstitüleri, imam-hatip okulları, kur'an kursları, şeriatçı görüşleri benimsemiş «faşist milisler» yetiştirmekte, bütün Türkiye çapında karşı devrimci-şeriatçı kadroları oluşturmaktadır. MNP Başkanı Necmettin Erbakan yoluyla politik hayatta temsil edilen cemiyet, kurduğu yurtlar ve sağladığı burslarla yüksek eğitim katına da el atmış ve etkinlik sağlamıştır. Erbakan yoluyla bir süre Odalar Birliği'ne egemen olan cemiyet, buradaki egemenliğini, sonra, mason-laik takıma kaptırmıştır. AP'nin, genel ve baskın tutum olarak sanayi sermayesine dayanan Demirel politikasını benimsemesi, bu parti içinde İlim Yayma Cemiyeti'ne bağlı kadronun, AP'den kopup, DP ve MNP içinde yerleşmesine yol açmıştır. Bozbeyli, Mehmet Turgut, Bilgiç, AP'den, egemen sınıflar içi çelişkinin bir sonucu olarak koparlarken, İlim Yayma Cemiyeti'nin ve dinsel çevresinin de temsilcileri olmuşlardır. AP içinde söz sahibi oldukları dönemde, Devlet Planlama, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, D.D.Y. Genel Müdürlüğü, Yol Su Elektrik Genel Müdürlüğü gibi devlet dairelerinde etkinlik sağlamak olanakları bulunmuştur.

Türkiye'deki şeriatçı karşı-devrimci örgütlenmenin çekirdeği olan İlim Yayma Cemiyeti'nin zaman zaman, Koç gibi sanayicilerden akça yardımı sağladığı bilinmektedir. Cemiyet, «Din Görevlileri Federasyonu», «Hade-me-i Hayrat Cemiyetleri» gibi örgütler içinde barındırdıkları kişilerle vurucu gücünü sağlamaktadır. İlim Yayma Cemiyeti, gerçek gücünü ise, CIA ve Amerikan dolarına dayanan dış güçlerde bulmaktadır. İlim Yayma Cemiyeti, «Ortadoğu karşı-devrimci çemberi» içinde söz sahibi olan Müslüman Kardeşler örgütüyle ilişki içindedir. Bütün dünyadaki müslümanları, şeriat temeline oturan tek bir devlet içinde birleştirmek amacı güden Müslüman Kardeşler, Suudi Arabistan'ın yönetimince desteklenirken, gerçek amacı Ortadoğu'daki devrimci-milliyetçi eylem ve akımı baltalamak, bölge çapında karşı-devrimci bir rol oynamaktır. Bu açıdan, bölgedeki gerici tutumu tek elden yürütmek için merkezi Mekke'de bulunan «İslam Dünyası Birliği» kurulmuştur. Bu birliğin kasaları, Aramco Petrol Şirketi'nce beslenmekte, bütçesinin %80'i Aramco tarafından sağlanmakta karşı-devrimci stratejisi CIA'nın desteğiyle yürütülmektedir. Birlik kurucuları arasında, Ahmet Gürkan, Salih Özcan gibi, Türkiye'deki şeriatçı akımın önde gelen kişileri de yer almaktadır. Faysal tarafından ortaya atılan ve CENTO'nun yerini alması düşünülen «İslam Paktı» önerisi ise, şeriata dayanan karşı-devrimci, amerikan emperyalizminden ve dolarından yana örgütlenmenin devletler arası bir birliğe kavuşturulması anlamını taşımıştır(10). «İslam Paktı», batıya ve batı ideolojisine dayanan NATO'yu, doğuya ve şer-i esaslara dayanan bir destekle tümlemek, tamlaştırmak önerisinden başka bir anlam taşımamıştır.

(10) M.E. Bozarslan, *Hilafet ve Ümmetçilik Sorunu*, Ant Yayınları, İstanbul 1969, s. 259.

İlim Yayma Cemiyeti'nin ve ardındaki güçlerin sözcülüğünü yapan Bugün, Bâbülîde Sabah, İttihat v.b. yayın organlarının işledikleri tezlerle de kısaca göz atmak yararlı olacaktır. 1960 yıllarına kadar sadece, CHP'nin biçimsel devrimcilik tutum ve tezlerini eleştirmekle yetinen bu çevre, 1960 sonrasının devrimci gelişimi karşısında, yeni tezleri, şer'i temele oturan yeni karşı-devrimci görüşlerle cevaplamak zorunda kalmıştır. Bu çevreye göre, işçi hareketleri «siyonist ve komünist» hareketleridir ve grev kırıcılık «vatanseverliktir». İşçi hareketleri, «kadere rıza, başkasının malına göz dikmeme» gibi dinsel kuralları zedeleyen hareketlerdir ve «düzen değişsin» demek, «vatan satıcılığıdır». Düzen değişecekse, «bu değişiklik, ancak Demirel'in gerçekleştirmek istediği hür, demokratik, liberal, namuslu, vicdanlı, imanlı düzen olacaktır». Yabancı ülkelere işçi ihracını, özel teşebbüs düzeninin huzur ve hürriyet sistemi olduğunu, özel teşebbüsün gelişiminin «emekçi sınıfının gelişimi olduğunu» savunmaktadır. Dinci çevre, sosyalist ideoloji ve sistemlerin niteliklerini de, kendi açısından belirtmektedir. Buna göre, «sosyalizm, aile ve mukaddesat düşmanı, milli hisleri küçümseyen ve inkar eden, servet ve ferdi mülkiyetin aleyhinde olan, sınıf mücadelesini teşvik eden, işverene karşı düşmanlığı artıran, dini çürütmeğe çalışan, mezhep kavgalarını körükleyen ve kızıştıran, demokrasi düşmanı» bir sistemdir. Bu ifadelerle, sermayenin savunmasını yapan, işçi sınıfının demokratik haklarına karşı çıkan dinci görüşlere göre, «komünistler insan sayılmaz». Ve bir de fetva: «komünizm caniler nizamıdır ve caniyeye hürriyet bahşedilemez. Bu açıdan komünistlerin katli vaciptir».

Ümmetçiler, anti-emperyalist ve anti-faşist devrimci eylemi de değerlendirmişlerdir: Kanlı Pazar olayları, 15-16 Haziran yürüyüşü, «komünistlerin ayaklanma provalarıdır». «Amerika defol» sloganı, «içsavaşın tohumlarını» atmaktadır.

Bu çevre, devamlı olarak, devrimcilerin «komünist ihtilale» hazırlandıklarını ileri sürerken, «Endonezya'dan selamlar» getirmekte ve «katliam» istemektedirler. 1950-60 arasında, «batılılaşmayı ve laikliği» suçlayan ümmetçiler, şimdi, devrimci açıdan batı sömürüsüne karşı çıkışı suçlamakta, «komünistlikle» nitelendirerek, emperyalizmin savunusunu yapmaktadırlar. Bu noktada, ümmetçi çevrelerin, dinsel tezlerinin salt bir aldatmaca, yığınların bilinçlenmesini engelleme aracı olduğu ortaya çıkmaktadır. Gençlik hareketlerini ve 6. Filo'ya karşı eylemi, «komünist veletlerin başkaldırışı» olarak nitelendiren ümmetçiler, «NATO'yu «bizi komünizm afetinden kurtaran güç» olarak tanımlamakta, komünizme karşı ayakta durabilmek için «müslümanlık ve batı blok» içinde yer almak» şart görülmektedir(11).

İslamcı tezler, belirtilen ana çizgileri içinde, emperyalizme yatkın bir sistemin savunusunu yaparken, zaman zaman büyük sermayeye de karşı çıkabilmektedir. Örneğin

(11) Bütün bu görüşler için bak : Özek, *Faşizm ve Devrimci Halk Cephesi*, s. 466 ve sonrası.

MNP'nin ve Bugün Gazetesi'nin, büyük sermayeyi «siyoniist ve masonların» eseri görerek, dış yardım ve sermayeyi, uluslararası yahudi sermayesi» olmakla suçlayarak karşı çıkışlarına tanık olmak mümkündür. Fakat bu karşı çıkışın, uluslararası büyük sermayenin, dolayısıyla emperyalizmin varlığına karşı çıkışın ifadesi olduğunu sanmak büyük hata olur. Bu karşı çıkış, emperyalizmin özüne ve varlığına karşı çıkış teşkil etmemektedir. Bu karşı çıkışın nedeni, egemen sınıflar arası çelişkilerdedir. Anadolu burjuvazisi emperyalizmle gerekli gördüğü çıkar bağlantılarını kuramamış ve sömürüden istediği payı sağlayamamıştır. Bu konuda, laik görüntü ardındaki sanayi sermayesini kendisine engel gören ve genellikle dinsel tezlerle oturan Anadolu burjuvazisi, sanayi sermayesini, işbirlikçi burjuvaziyi suçlamakla, ona karşı bir mücadele vermektedir. Kaldı ki, dinsel tezlerle davanan toprak ağası, tefeci, bezirgan, eşraf takımı, ekonomik çıkarlarını prekapitalist yapının sürdürülmesinde bulmaktadır. Halbuki, büyük sermaye, kendi çıkarları yönünde, tarımda kapitalistleşmeden, prekapitalist yapının değişmesinden yanadır. Bu açıdan da bir çatışım söz konusu olmaktadır. Bütün bu çatışmalara rağmen, Anadolu burjuvazisi, ne tümünden sanayi burjuvazisinden ve ne de emperyalizmden kopacak ve ona karşı çıkacak bir yapıda değildir. Nitekim bu tabakalara dayanan ümmetçi akımın, karşı-devrimci ve emperyalizmden yana işlediği tezler, işbirliğinin hâlâ söz konusu olduğunu kanıtlamaktadır.

Dinci örgütlenmeler fiili olarak da oluşmaktadır. «Nurculuk», «Süleymancılık», «ticanilik» gibi akımlar, gerçekte değişik dinsel görüşler etrafında oluşmuş «fiili örgütler»dir. Örneğin nurcular, «nur talebeleri» olarak isimlendirilmekte ve «Hizb-ül Kuran» olduklarını ileri sürmektedirler. Nur talebesi olanlar, tanınmış bir nurcu tarafından, liste halinde, «ders üzerine ve derse binaen nur'a müstak» görülmekle, bölgenin nurcu liderine sunulmaktadır. «Nur talebeleri» nurcu olabilmek için belirli «taahhütlerde» bulunmaktadır. Bu «taahhüt», nurcu liderlere sadakat, nur gizlerini açıklamamak, nurcular arasında dayanışmaya uygun hareket etmek, «nur amaçlarının gerçekleştirilmesi için çalışmak» gibi noktalarda toplanmaktadır. «Taahhütlere» aykırı hareketin, dinsel ve moral müeyyideleri olduğu kabulenilmektedir. Bölgesel nur yönetimleri, belirli bir derecelenme içinde merkezileşmektedir. Saidi Nursi'nin ölümünden sonra, nurcuların belirli bir komite tarafından yönetildiği bilinmektedir.

Nurcuların, Pakistan'lı, Hindistan'lı ve arap müslüman kuruluşları ile ilişkileri bulunduğu, yazışmalarından anlaşılmaktadır. (12) Ayrıca, nurcuların etkisinde bulunan ve yabancı ülkelerdeki öğrenci ve işçiler arasında «şeriatçı» propaganda yapan değişik örgütlerin de varlığı bilinmektedir. Özellikle Almanya'da, «Türk Kültür ve Yardımlaşma Derneği», «Müslüman Öğrenciler Derneği», «Müstakil İslam Cemaatleri Hizmetleri Derneği», «İslam

(12) Nurculuk hakkında genel olarak bak : Özek, *Nurculuğun İç-yüzü*, İstanbul 1964.

Derneği» gibi dernekler ve «Risalei Nur Enstitüsü» mevcut bulunmaktadır. Bu dernekler, yabancı ülkelerdeki türklere «islam medeniyet ve kültürünü tanıtmak ve yaymak», «komünizmle mücadele etmek» gibi amaçlar taşımaktadır. Bu türden derneklerin akça desteği Hollanda'daki bir merkezden sağlanmakta ve bu merkeze de paranın Suudi Arabistan kanalından geldiği bilinmektedir (13). Bu çerçeve içinde, Suud kanalıyla gelen ve Ortadoğu'daki büyük yabancı sermayenin sağladığı dolarlarla, Avrupa'ya ihraç edilen insan gücünün, karşı-devrimci çizgide militan olarak yetiştirilmesi amacı güdülmüş olmaktadır.

İçeride kapanık bir yapı taşıyan ve «Süleyman Efendi Hazretleri Alii Resul»ün manevi liderliğine dayanarak «şer'i» bir düzeni telkin eden «süleymancılar» da fiili bir birleşim sayılmak gerekir. Kısa bir süre içinde herkesin «süleymancı» olacağı inancı taşınmakta, «300.000» kişilik bir «mehdi ordusu» yaratıldığı ileri sürülmektedir.

Nurculuk ve süleymancılık gibi akımlar, laik düzene karşı çıkmakta, «Kur'an»ı anayasa olarak kabul etmekte, ırkçı akımları suçlamakta, toplumsal değişimlere ve batı taklitçiliğine karşı çıkmaktadırlar. «İttihadı islamı» kabul ve telkin eden nurculuk, özellikle Suudi Arabistan'lı arapların liderliğinde bir «İslam Devleti»ni savunmaktadır. Bu akımlar, «kadere rıza», «bu dünyada sıkıntı ve fakirlik çekme, ahrette mutluluk» «başkasının malına ve kazancına göz dikmenin günah oluşu» v.b. tezler altında, toplumda belirli bir şartlandırmaya da yönelmektedir. Bu yolla, bu dinsel etkiler altındaki yığınların düzene yatkın, başkaldırmayan, başkaldırılara karşı çıkan bir çizgide oluşturulmasına çalışılmaktadır. Toplumsal yapı değişimlerinin tümüne karşı çıkan bu akımlar, sömürücü düzeni aynen sürdürmek istemekte ve bu yapının savunucusu tabakaların temsilcilerince kullanılmaktadırlar. Örneğin, süleymancılardan, «yabancı malını kullanmak sevip, yapmamak haramdır» tezi, tümünden yeni sömürgecilik sistemine yatkın bir nitelik taşır.

Laik burjuva örgütleri

Laik nitelikte, değişik yapılarda ve çeşitli görevlerle yükümlü görülen burjuva örgütleri de karşı-devrimci görev görmektedirler. Bunların çoğu büyük sermayenin temsilcisi veya desteğini bulmuş örgütlerdir. Tümü, topluma karşı-devrimci tezler etrafında etkilerde bulunurken, diğer yandan kilit noktalardaki kişilerle ilişkiler kurmakta ve onları kendi düzenlerinden yana kazanmaktadırlar.

Laik burjuva örgütlerin, büyük bir kısmı, ekonomik alanda faaliyet gösteren örgütlerdir. Ticaret Odası, Sanayi Odası, 1943 yılında kurulan «Ticaret ve Sanayi Odaları, Esnaf Odaları ve Ticaret Borsaları», «Türkiye Çiftçi Teşekkülleri Federasyonu», «İşveren Sendikaları Konfederasyonu» bu arada sayılabilir. Ticaret ve sanayi kollarındaki odalar ve «Odalar Birliği», iktidarın, «Çiftçi Topraklandırma Kanunu» ve «Varlık Vergisi» ile karşısına

(13) *ANT Haftalık Dergi*, No. 86.

aldığı egemen sınıfları yeni bir örgütlenme biçimi içinde denetimine alma çabasının sonucu olarak doğmuşlardır (14). Fakat günümüzün koşulları içinde bu örgütlerin hepsi, karşı-devrimci bir çizgide işlemekte, küçük burjuvaziyle de birleşerek, işçi-köylü iktidarına karşı çıkmakta, bu amaçla yayınlar yapmakta ve karşı-devrimci faşist güçleri ve eylemleri desteklemektedirler. Özellikle 1967 yılında, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'un, «özel sektörü sola karşı mücadele» davetine (15) uygun olarak, siyasal yapıda ağırlıklarını koyarak ve yığınları şartlandırarak devrimci eyleme karşı çıkmaktadırlar.

Egemen sınıf iktidarının, laik burjuvaziye karşı-devrimci çizgide daha etken ve faşizme yönelik biçimde örgütlenme çabaları da olmuştur. 1968 yılı ocak ayında hazırlanan «Sanayii Koruma Tasarısı» (16) bu konuda örnek gösterebilir. Faşizmin ekonomik yönden kuruluşuna yönelen bu tasarı, «odalarca» hazırlanmıştır. Devlet bütçesinden milyonlarca liranın ve vergi koyup, kaldırmağa kadar varan yetkilerin verildiği bir «komite» kurulmasını planlayan ve ekonomik hayatın bu «komite» elinde toplanmasını amaçlayan tasarı, «fonlar» kurulmasını ve büyük sermayenin tümünden siyasal ve toplumsal yapıya egemen olmasını gerçekleştirmek istemiştir. Aynı şekilde, Sanayi Odası Meclisi'nin 17. 1. 1968 tarihli toplantısında, sanayiciler solun gelişimi üzerinde durmuşlar ve «sola karşı organize olmak», «dinsel ve moral tezler etrafında servet düşmanlığını engelleyici tedbirler almak», «hükümetten sola karşı daha sert tedbirler almasını istemek» gibi kararlara varılmıştır. Yine, İsmail Hüsrev Tökin imzasını taşıyan ve odaların yasal amaçlarını aşarak hazırlanıp, yayınlanan «Özel Sektörün Teşkilatlanması Meselesi» başlıklı 1968 yılında hazırlanan bir raporda da, (17) TİP dışındaki bütün burjuva egemen sınıf partileri, sermayenin yandaşı olarak nitelendirilmekte, gelişen devrimci, sosyalist akıma karşı özel sektörün «siyasi teşkilatlanması» zorunluluğu ileri sürülmektedir. «Siyasal teşkilatlanmaktan» amaç da, «Ticaret ve Sanayi odalarının... kalabalık üyeleri ile mevcut siyasi teşekküllere destek olmalarını, özel teşebbüs düzenini en şuurlu bir şekilde savunan siyasi teşekküllere ve partilere yardım etmeleri» olarak gösterilmektedir. Bu ifadelerle, özel sektörün, karşı-devrimci her türden örgütü desteklemesi zorunluluğu dile getirilmektedir.

Odalar, birlikler ve bunlara bağlı «iktisadi araştırma kuruluşu», proleter devrimciliğe karşı ilk bilinçli karşı-devrimci örgütlenme ve eylemi gerçekleştirirken, değişik yayınlarında işledikleri tezler, «özel sermaye aracılığıyla kalkınma ve yabancı sermayeye bağımlılı», «devrimci, antiemperyalist eylemlerin komünist hareket olarak nitelendirilmesi», «sosyalist düzenlerin hürriyetsiz, ahlaksız, dinsel ve ekonomik çöküntü yaratan sistemler olarak ta-

(14) Taner Timur, *Türk Devrimi ve Sonrası, 1919-1946*, Doğan Yayınları, Ankara 1971, s. 272.

(15) Mehmet Turgut bu konuşmayı 29 Temmuz 1967 tarihinde özel sektör-bakanlar toplantısında yapmıştır.

(16) *ANT Haftalık Dergi*, No. 57, s. 6.

(17) Bak: *ANT Haftalık Dergi*, No. 101, s. 10-11.

nıtılması» gibi üç ana nokta etrafında toplanmaktadır (18). Bu ana tezler etrafında, zaman zaman faşist düzenler övülmüş, örneğin, İspanya'da «özel teşebbüs mucizesinin gerçekleştirildiği» ileri sürülmüştür (19). Aynı şekilde, Brezilya'da Goulart'ın «küçük burjuva reformizmi»ni dahi «komünist hareket» olarak nitelendirerek, Castello Branco'nun açık faşist rejimi kuran darbesi, Ticaret Odası tarafından övülmüş ve halk açık bir biçimde, sola ve o dönemde «reformcu» geçinen koalisyon hükümetine karşı gerici tepkiye davet edilmiştir (20). Bu olgular, «liberal» görünüşlü burjuvazinin, temelde gizli veya açık faşizmden yana oluşunu kanıtlamaktadır. Özel teşebbüs, «herkese daha iyi ve daha tatminkar bir hayat sistemi» olarak tanımlanırken, kamu yararına yapılan, dış ticaretin, bankaların, sigortaların devletleştirilmesi, «özgürlüğe karşı» olarak nitelendirilmiştir (21). Bu çevrelerin, «Ulusal Kurtuluş Hareketleri»ni, «Demokratik Cephe»ni komünizme yönelik davranışlar olarak yorumladıkları, halkı bu gelişime karşı kışkırttıkları ve «hürriyetlerimizin garantisi için özel teşebbüsü en önemli ve kıymetli vasıta» olarak ilan ettikleri görülmektedir. Bu temel yöneliş içinde, Türkiye'de sermaye NATO, CENTO gibi askeri kuruluşlarıyla, bütün sömürü mekanizmasıyla, bütün karşı-devrimci tutumuyla, emperyalizmi bir bütün olarak kabul edip, tamamladığı ve onu savunduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Buna karşı, örneğin Odalar Birliği Başkanı Batur, bütün devrimci eylem ve gelişim için etiketi bulmuştur: «sol sapıklık».

Bu ekonomik kuruluşlarla iç içe olan ve görünüşte «kültürel» nitelik taşıyan «masonluk»da, sermayenin karşı-devrimci eyleminde etken olmaktadır. Temellerinde, burjuva dünya görüşünü, ideolojik, politik, kültürel yapıda temsil eden masonluk, gülünç ve çağ dışı «ritüelleri» ve yapmacılığı içinde, önemli bir fonksiyon görmektedir. Mason locaları, sermaye ile kilit noktalarındaki kişilerin birleştiği, ekonomik ve politik alanlarda söz sahibi unsurların tümleştiği bir yapı olmaktadır. Masonik usuller ve gelenekler içinde, belirli önem taşıyan kuruluş ve idari makamlar, egemen sınıfların etkenliği kapsamına alınmakta ve bu açıdan masonluk kuruluş ve gelenekleri sadece bir perde olmaktadır. Bu açıdan masonluk, karşı-devrimciliği en açık biçimde unsurları içinde barındıran bir yapı durumundadır. Bunun yanında, belirli gelenekleri temsil eden, masonluk gibi değişik gelenek ve usullerin ardına saklanan «Lions Clup», «Rotary Clup» gibi kuruluşlar da, karşı-devrimci örgütlenmede yerli ve yabancı büyük sermayenin tamamladığı «mafsallar» olmaktadır.

(18) Bu konuda geniş olarak bak: Özek, *Faşizm ve Devrimci Halk Cephesi*, s. 470.

(19) Bu konuda bak: Vehbi Koç, «İspanya ve Biz», *Milliyet*, 12 Haziran 1966.

(20) Ticaret Odası, «Kendini Kurtaran Memleket» isimli ve Brezilya'daki faşist darbeyi öven broşürü, aynı hususların Türkiye'de de uygulanması öğütünü ekleyerek dağıtmıştır.

(21) Bu konuda bak: «Özel Teşebbüs Beyannamesi», *IAT Yayınları*, No. 3.

Temelde, dinsel örgütlerle, laik burjuva kuruluşlarıncı savunulan tezler, «ırkçı-millîyetçi» görüntü ardında ki bir çok örgütçe de savunulmuştur, savunulmaktadır. Bunların özellikleri arasında, «saldırgan», «faşist milis» nitelikleri göze çarpmaktadır. Türkiye'nin kuruluşunu «Hıra Dağı Efsaneleri»nde, «saf kan türklükte ve kafatası biçimlerinde», «Bozkurt'un kerametinde» bulan, ırkçı-millîyetçi kuruluşlar, «antikomünizm aldatmacasını» en baş silah olarak kullanmaktadır. Bu açıdan, bu tür örgütler, açık faşist niteliği en kesin olarak beliren örgütlerdir. Bu örgütlerin bir kısmı, «ırkçı» nitelik taşıırken, bir kısmı, «ırkçılık-ümmeçilik sentezi»ne varmakta ve «millîyetçi mukaddesatçılık» tezini ve adını benimsemektedir.

Bu tür örgütler Cumhuriyet'ten bu yana sürekli olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. «Türk Derneği», «Türk Ocağı», «Türk Kültür Ocağı», «Türk Kültür Çalışmaları Derneği», «Türk Gençlik Teşkilatı», v.b. örgütler eskiden faaliyet gösteren bu tür örgütlere örnektir. Zonguldak'ta 1950, İstanbul'da 1956 ve İzmir'de 1963 yıllarında kurulan Komünizmle Mücadele Dernekleri ve bunları birleştiren «Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği», «Millîyetçiler Federasyonu», «Millîyetçiler Derneği», «Aydınlar Kulübü», yeniden kurulan «Türk Ocağı», «Türkiye Millîyetçiler Birliği» gibi örgütler, yakın zamana kadar faaliyet gösteren veya halen mevcut bulunan, ırkçı-faşist kuruluşlardır. Bu örgütlerin hepsinin tüzüklerinde, amaç olarak, «komünizmle mücadele» ve «millî ve manevî değerleri koruma» gösterilmektedir (22). Bu örgütlere, «TMTF» ve «MTTB» gibi gençlik kuruluşlarını da katmak gerekir. Bütün bu kuruluşlar, görüntüdeki amaçları ne olursa olsun, devrimci davranışları, faşist saldırganlıkla önmek amacını gütmektedirler. *Tan* Gazetesinin yıkılmasından, 1947 yılında Ankara Üniversitesi'nin devrimci hocalarının atılmasına, Çiçek Palas olaylarından «Kanlı Pazar»a kadar, bütün faşist saldırganlıkların ardında bu örgütleri görebilmek mümkündür. Özellikle, nazilerin başarılı oldukları savaş yıllarında Hükümet'çe de desteklenen bu ırkçı-faşist kuruluşlar, günümüzde de, silahlı karşı-devrimci saldırganlıklarda etken niteliktedirler. «Turancılık» hareketini yürüten ve «kızıl elma» anlayışına dayanan, Anadolu türkleriyle Asya türklerini birleştirip büyük türk devletini kurmayı hayalleyen «basmacılar hareketi»nin ve «promete birliği»nin kalıntıları, Sovyet Devrimi'nden sonra Türkiye'ye göç etmişler ve ırkçı faşist hareketlerini Türkiye'ye getirmişlerdir. Bu akımların kalıntısı olan değişik Asya'lı unsurlar ve bunların örgütleri de, günümüzde söz konusu karşı-devrimci, gerici, ırkçı-faşist güçlerin destekçisi olmaktadır.

Saldırgan faşist milisler yönünden günümüzde en etken olarak sözü edilenler ise «komandolar» diye anılan

(22) ırkçı saldırgan örgütler için bak : Darendelioglu, *Türkiye'de Millîyetçilik Hareketleri*, Tokar Yayınları, İstanbul 1968.

ve «Ülkü Ocakları» örgütüne bağlı bulunan güçlerdir. Komandolar, temelde MHP'nin ortaya atıp, geliştirdiği bir hareketin ürünüdür. Batıya «maddiyatçı» olduğu için karşı çıkar gözüken, sorunların çözümünü «ahlakçı, toplumcu, ülkücü ve maneviyatçı» bir «millî ekonomi» kurulmasında bulan MHP, kendi «komünizm» anlayışı içinde, «antiemperyalist, antifaşist» eyleme karşı çıkmakta, NATO'yu desteklemekte, «yabancı sermaye»yi kurtarıcı olarak görmektedir. Antiemperyalist gelişimi «milletin köleleştirilmesi», Amerika'yı lanetlemeyi «komünistlik» ve 6. Filoya karşı savaşı «ihtilal provası» olarak gören MHP, bu karşı-devrimci, faşist tezlerinin vurucu gücü olarak da «faşist milisler» yaratmağı planlamış ve «komandoları» yetiştirmiştir. MHP Gençlik Kolları'nın «sportif ve kültürel faaliyeti» olarak adlandırılan «Komando Kampları», birçok gencin gerici, karşı-devrimci tezlerle şartlandırıldığı, fizik açıdan karşı-devrimci saldırganlık için yetiştirildikleri kuruluşlar olmuştur. «Türk Silahlı Kuvvetleri»nin Eğridir «Komando Kursu»ndaki eğitimin benzerinin uygulandığı «Komando Kampları», kısa bir süre içinde çok sayıda «milis» yetiştirmiştir. Siyasi Partiler Kanunu'nun 107. maddesinin partilerin «askeri nitelikte eğitim yapmalarını» engelleyen hükmü karşısında, komandolarla MHP arasındaki ilişki saklanmak istenmiş ve bu milisler MTTB'ne bağlanmıştır. MTTB'nin «ümmeççi» kanatın egemenliğine geçişinden sonrada, bu güç, «Ülkü Ocakları» içinde toplanmıştır. Bugün, Ülkü Ocakları, MHP'nin etkenliğini belirli bir ölçüde taşımasına rağmen, temelde siyasal iktidarın egemen güçlerinin aleti durumundadır ve özellikle 1969-1971 süresi içinde, devrimci gençliğe karşı faşist vurucu güç olarak kullanılmıştır. Üniversitelerdeki provokasyonlar, yurt basmalar, devrimci kanı dökme gibi saldırganlık olaylarında, komandolar, polisin yardımcısı, polis komandolarının destekçisi durumuna girmiştir. Üniversitelerdeki bütün gerici olaylarda bu unsurları görebilmek mümkündür.

Ana çizgileriyle belirttiğimiz işleyiş içinde, Türkiye'deki karşı-devrimci, gerici, saldırgan örgütlenme ve eyleme bir ilk yaklaşımı gerçekleştirmek istedik. Karşı-devrimci örgütlenme ve eylem, günümüzün, antiemperyalist, antifaşist mücadelesi içinde, emperyalizmin ve işbirlikçi egemen sınıfların kendi düzenlerini tutma çabalarının doğal bir sonucudur. Devrimlerin, karşı-devrimci, gerici güçlerle karşılaşmadan, onlarla savaşıp ezmeden başarıya ulaştığını tarih yazmamıştır. Bu, sınıf mücadelesinin, bu mücadele içinde ulaşmak istenen egemen sınıf düzenlerinin yerini alacak olan devrimci düzen için verilen savaşın bir gereği olarak görülmektedir. Özellikle çağımızda, emperyalizmin bütün gücünü dünyanın dört bir yanında, işbirlikçi-gerici iktidarlar düzenini tutmak, sürdürmek için seferber ettiği bir dönemde, karşı-devrimci güçleri bilmek ve tanımak, devrimcilerin mücadelesinin başarısı için zorunlu bir koşuldur. Devrimciler, elbetteki bütün karşı-devrimci güçlere galip gelecek ve zafer eninde sonunda «işçi sınıfının ve onun ideolojisini benimseyenlerin olacaktır».

kesintisiz devrimde
ajitasyon ve propaganda: II

dünyada ve türkiye'de karşı-propaganda

doğan özgüden

GEÇEN yazımızda, gerek işçi sınıfını örgütleme, gerekse işçi sınıfının önderliğinde «devrimci halk cephesi»ni kurma, «kesintisiz devrim» mücadelesini sonuna kadar sürdürme yolundaki AJITASYON ve PROPAGANDA çalışmaları üzerine, dünya devrimci pratiğinden örnekler de vererek, teorik bir yaklaşım getirmiş, Marx, Engels, Lenin, Mao'nun bu alandaki görüşlerini ve uygulamalarını tesbit etmiş ve nihayet çağımızda devrimci propaganda'nın en etkin ve vurucu biçimi olan «silahlı propaganda» konusunda yine Marx, Engels, Lenin, Mao, Ho Şi Minh, Guevara, Bayo, Bravo, Marighella'nın görüş ve uygulamalarına dayanan açıklamalarda bulunmuştuk.

Ancak, teorik bilgilenme ve dünya devrimci pratiğinin tanınması ne kadar mükemmel olursa olsun karşı-propaganda'nın işlevi ve Türkiye'de kitle haberleşme, daha doğrusu beyin yıkama araçlarının yapısı tam anlamıyla bilinmedikçe, kitleleri şartlandıran karşı-propaganda'yı yıkmak, devrimci ajitasyon ve propagandayı başarıya ulaştırmak mümkün değildir. Bu bakımdan, Türkiye proleter sosyalistleri için devrimci ajitasyon ve propaganda konusunda somut önerilere geçmeden önce, bu yazımızda karşı-propaganda üzerine bilgi vermeyi zorunlu görüyoruz. Hemen belirtelim ki, devrimci mücadeleler tarihinde bugüne kadar zafere ulaşmış bütün sosyalist kadroların önde gelen başarı nedenlerinden biri, kitleleri şartlandıran karşı-propagandayı çok iyi tanımış, onu etkisiz bırakarak kitleleri devrime kazandıracak ajitasyon ve propaganda yöntemlerini isabetle seçmiş olmalarıdır.

karşı-propaganda, emperyalizmin ve
gerici güçlerin sömürü aracıdır

Evvelce de yazdığımız gibi, bugün bütün dünyada proleter sosyalistlerin elinde devrimci bir silah haline gelmiş bulunan propaganda ile, tarih boyunca egemen sınıflar tarafından halk kitlelerini kandırmak, onları sömürünün pençesinde tutmak için bir şartlandırma, beyin yıkama mekanizması olarak kullanılmış bulunan, özellikle emperyalizm çağında modern tekniğin emrindeki kitle haberleşme araçlarının da yardımıyla ezilen uluslara karşı en güç-

lü ordulardan daha tahrip edici biçimde işletilen «propaganda»yı birbirine karıştırmamak lazımdır. Her ne kadar «propaganda» kelimesi ilk önce Papalık tarafından katolik dininin yayılması için kullanılmış, burjuvazinin tarih sahnesine çıkmasından sonra burjuva devrimcileri tarafından benimsenmişse de, devrimci saflarda herhangi bir kavram karışıklığına meydan vermemek, devrimci propagandayı gerici güçlerin beyin yıkama faaliyetiyle aynı kategorideymiş gibi gösteren bir benzerliğe yolaçmamak için, proleter devrimleri çağında emperyalizmin ve gerici güçlerin emrindeki «propaganda»yı, karşı-propaganda olarak nitelendirmek gerektir.

Burjuva sosyologları ve onların etkisindeki bazı radikaller, karşı-propaganda'ya örnek olarak, nazizmin yükselişinde Hitler ve Goebbels'in yaptığı beyin yıkama çalışmalarını göstermişler, bu konuda ciltlerle kitaplar yazmışlar, hatta daha da ileri giderek, sosyalistlerin ajitasyon-propaganda çalışmalarıyla Goebbels'in karşı-propaganda çalışmaları arasında paralellikler kurmaya kalkışmışlardır. Gerçekten de, Goebbels örneği, uyguladıkları yöntemlerin çarpıcılığı ve yeniliği bakımından başlıbaşına bir önem taşımaktadır; ancak bu örnek, Amerika'sıyla, İngiltere'siyle, Fransa'sıyla, Japonya'sı, İtalya'sı ile tüm emperyalist güçlerin «demokrasi», «basın özgürlüğü», «din ve inanç özgürlüğü» v.b. adı altında alçakça ve sinsice uyguladığı tertipli, planlı beyin yıkama çalışmaları yanında, tarih sahnesini on onbeş yıl işgal etmiş zavalıca bir gösteriden ibaret kalır. Kaldı ki, nazilerin karşı-propaganda'sı da, tekelci kapitalizmin beyin yıkama metodlarından sadece biridir. «Faşizm, çağımızda, emperyalizmin uyguladığı siyasi biçimlenmenin, siyasi iktidar oluşumunun adıdır.» Hitler faşizminin karşı-propaganda'sının abartılmasının nedeni, sosyalist dünyaya karşı işletilirken, bir yandan da tekelci güçler arasındaki gelişmelerin sonucu olarak, onun amerikan, ingiliz ve fransız tekelci güçlerine karşı kullanılmış olmasıdır; hem de göstermelik «demokrasi», «basın özgürlüğü», «din ve inanç özgürlüğü» aldatmacaları ardına sığınmaya gerek duymadan, tekelci burjuvazinin özündeki bütün iğrençliği ve vahşeti açıkcecik ortaya koyarak... Hitler'ci karşı-propaganda'nın yeri, halkın devrimci silahı olan ajitasyon ve propagandanın yanı sıra değil, tekelci burjuvazinin «demokrasi», «özgürlük» yaygaracılığının göbeğidir; devrimci ajitasyon ve propaganda, emperyalizmin karşı-propagandası'na ne kadar ters ise, onun bir parçası olan nazi karşı-propagandası'na da, gerek özünde, gerekse biçiminde, o kadar terstir...

«propaganda»nın kilise ve burjuvazinin
elinde karşı-propagandaya dönüşmesi

«Propaganda» adı altında, katolikliği yaymak için Vatikan'ın halktan soyduğu servetlerle beslenen beyin yıkama faaliyeti, İsa'dan önce Sezar ve diğer Roma İmparatorları tarafından, dalkavuk şairler, vakanüvisler, ressam, heykeltıraşlar, mimarlar kullanılarak, gösterişli törenler düzenlenerek, gladyatör gösterileri yaptırılarak kişi

kültü yaratma ve o kişinin otoritesinde hakim sınıfın sömürüsünü sürdürme yolunda uygulanmıştır. Burjuva devriminden önce, gerek Avrupa krallarının, gerekse doğuda Osmanlı, İran, Arap, Çin, Hint, Rus hükümdarlarının aynı amaçla çeşitli yöntemler kullandıkları görülmektedir.

Devrimci nitelik taşıdıkları yükseliş dönemlerinden sonra hakim sınıfların emrinde tutucu bir nitelik kazanan dinler ise, karşı-propagandanın, beyin yıkamanın en etkin aracı olmuşlar, bütün ilerici gelişmeleri şartlandırdıkları, beynini yıkadıkları kitlelere boğdurarak, engelleyici, hiç değilse geciktirici bir rol oynamışlardır.

Fransız burjuva devrimi ve çağdaşı burjuva demokratik gelişimleri içinde burjuvazinin elinde feodal yapının yıkılmasını sağlayıcı bir güç olan «propaganda», çok geçmeden proletaryanın sömürüye karşı çıkarak iktidara adaylığını koymasına üzerine derhal karşı-devrimci hüviyete bürünmüştür.

Burjuvazinin yükseliş döneminde «kişi kültü yaratma» geleneğinin en önemli mirasçısı olan, hatta onu doğurana ulaştıran Napoleon, «Adaletli olmak için iyi olmak yetmez. İdare edilenlerin idare edenlere inanması lazımdır. Kuvvetin temeli, halk efkarıdır. Bir hükümet nedir? Eğer halk efkarını kaybetmemişse, bir hiç...» diyerek beyin yıkamayı, kitleleri idare etmenin ve sömürüyü sürdürmenin en önemli kuralı haline getirmiştir.

Sanayi devriminden sonra ülkelerin sosyo-ekonomik yapılarında büyük değişikliklerin meydana gelmesi, sınıf kavgasının şiddetlenmesi, sömürülen ulusların sömürgeci güçlere karşı başkaldırması, burjuvazinin sömürüsü için karşı-propagandanın rolünü adamakıllı artırmıştır.

1848 ve 1871'de burjuvazinin işçi sınıfına yönelttiği karşı-propaganda

Örneğin proletaryanın 1848 Devrimi, Marx'ın belirttiği gibi, burjuvazinin alçakça karşı-propaganda taktikleriyle yenilgiye uğratılıyordu:

«İşçilerin özgürlüğü, basit bir cümle olarak bile, yeni cumhuriyet için göz yumulmaz bir tehlike durumuna giriyordu... Bu durumda işçilerin hakkından gelmek gerekiyordu... O halde, bir tek çıkış yolu kalıyordu: proleterleri birbirine düşürmek.»

Burjuvazi, karşı-propagandayı kullanarak 1848 Devrimi'nde tecrübesiz proletaryayı kendi içinde birbirine düşürmek ve köylülük ile küçük burjuvazi karşısında nişan tahtası haline getirmekle kalmamış, aynı alçakça beyin yıkamayı, 1871 Komünü'nde de uygulamıştır.

Gerici Versailles, 17 Mart 1871'de «size bunca kötülük etmiş (...) olan bu adamlar, şehrinizden yalnız bir geçiş yapan ve kesin gidişleri bu düzensizliklerden ötürü geciken Prusyalılara karşı sizi savunmak iddiasıyla, ateşlendiği takdirde evlerinizi, çocuklarınızı ve bizzat sizleri yakıp kül edecek olan topları oraya buraya dikmekte, böylelikle de, Cumhuriyeti, savunacak ye.de, tehlikeye atmaktadırlar... Bu durum sürdükçe, ticaret hayatı felce uğramış, dükkanlarınız boş, dört bir yandan yağmakta olan siparişler ertelenmiş kalacak; kredi açılmayacak ve yurdu düşmandan temizlemek için Hükümetin ihtiyaç duyduğu sermayeler gelmekte tereddüt edecektir...» diye bildiri yayınlayarak proletarya diktatörlüğüne karşı kitleleri kışkırtmış, 26 Mayıs 1871'de de proletarya diktatörlüğünün çöküşü üzerine Komün'ü kitleler önünde şu iftiharlarla mahkum etmeğe kalkışmıştır:

«Size kardeşlikten söz etmeye cüret eden ve Fransa'yı canlandıracağı vaadinde bulunan yağmacı reziller tarafından ateşe verilen felaketzede Paris'in bu kederli ışıkları, eğer başları uğursuz bir engerek yılanı gibi ezilmemiş olsaydı, bunların neler yapabilecek olduklarını yeterince anlatmıştır.»

1848 ve 1871 yenilgilerinden sonra burjuvazinin proleteriyaya ve sosyalizm davasına karşı sürdürdüğü yoğun karşı-propaganda, proleter devrimlerinin gecikmesinde en büyük rolü oynamış, Avrupa sosyal-demokratları, bu karşı-propagandanın da etkisiyle II. Enternasyonal ihanetine sürüklenmişlerdir. Beyin yıkamanın yarattığı bu kör karanlık, ancak 1900'lerde Lenin'in devrimci ajitasyon ve propagandada yeni yöntemler bulup kendi ülkesinin somut şartlarına uygulaması ile yırtılabilmiştir.

amerikan emperyalizmi, yoğun bir karşı propaganda ile sahneye çıkıyor

19. yüzyıl sonlarında bir yandan yeni buluşlarla kitle haberleşme araçlarına modern tekniğin hakim olması karşı-propagandayı dünyanın en uca köşelerine kadar sızan etkin bir güç haline getirirken, öte yandan İngiltere, İspanya, Fransa, Belçika, Hollanda, Portekiz ve Almanya'nın yanında yeni bir emperyalist güç sahneye çıkmıştır: ABD emperyalizmi.

Daha 1832'de Monroe Doktrini ile müstakbel emperyalist girişimlerinin gerekçesini hazırlamış bulunan ABD, «Amerika amerikalılarınadır» sloganı altında, tüm Amerikan kıtasının sadece ABD emperyalizmi tarafından sömürülmesini, avrupalı emperyalist güçlerin Latin Amerika'dan kovulmasını amaçlıyordu. Bu projesini uygulamak üzere 1890'larda harekete geçen ABD emperyalizmi, ilk olarak ispanyol egemenliği altındaki Küba'ya göz dikmişti. Küba'yı ispanyol egemenliğinden çıkararak kendi pençesi altına almak için ABD emperyalizmi, sözümona bir bağımsızlık savaşını desteklemek maskesi altında, o zamana kadar misli görülmemiş bir provokasyona girişiyordu. Bu provokasyonda, ABD sarı basınının karşı-propagandası, bütün çirkinliğiyle, en büyük rolü oynuyordu.

New York Journal ve World gazeteleri tarafından 1896-1898 yıllarında girişilen şoven yayının tek amacı, kitlelerde karşı durulmaz bir savaş arzusu yaratmaktır. Savaş hırsı, sarı basında her gün yeni yeni yazılar, yeni yeni resimler ve makalelerle kamçılanıyordu. Kitle haberleşme araçlarına uygulanan yeni teknikler, artık ABD emperyalizminin hizmetindeydi. Gazeteler, temerküz kamplarında işkence çeken Küba'lıların, karnı deşilen anaların, zalimce öldürülen çocukların, zindanlarda sürünen özgürlük savaşçıların hikayeleriyle dolup taşıyor, yazarların kalemleri, ressamaların fırçaları devamlı olarak bu konuları işliyordu. Kapitalizmin iç çelişkileri gereği, bu savaş kundaklığı kampanyası, Journal ile World arasında tirajı hızla artıran bir rekabete de yolaçmıştı. Rekabet yüzünden, savaş kundaklığı, provokasyon, daha da cüretkar düzeylere ulaşıyordu.

1897 yılında Journal'in sahibi Hearst, bir yat kiralayarak muhabirlerini, o güne kadar muhayyel olarak anlatılan Küba dramını görgüye dayanan yazı ve resimlerle amerikan halkına duyurmak üzere Havana'ya göndermiş-

ti. Ne var ki, görevli muhabirlerden Frederic Remington, Küba'da, amerikan basınının büyüttüğü gibi bir durum görmemişti. Yapacak birşey olmadığı için geri dönmek istediğini bildirmişti. Amerikan emperyalizminin ve gazetesinin çıkarlarını İspanya-Küba çatışmasında gören William Randolph Hearst'ün cevabi telgrafı, karşı-propaganda'nın yüzkarası belgesidir:

«REMINGTON, HAVANA

«Orada kal, resim sağlamağa devam et. Savaşı ben yaratacağım!»

Ve nihayet, sarı basının sürekli tahrikleri sonucunda Küba halkının sırtında ispanyol-amerikan savaşı patlak verdi. Savaş sona erdiğinde Hearst'ün gazetesinin tirajı 1,5 milyona ulaşırken, ABD emperyalizmi de, pençelerini Küba'nın kalbine geçirmişti. ABD emperyalizmi, bundan böyle, sadece Latin Amerika ülkelerine değil, diğer kıtalardaki ülkelere de el atmak için, karşı-propaganda'nın daha da geliştirilmiş yöntemlerini deneyecek ve yarımyüzyıl sonra dünyanın bir numaralı emperyalist gücü haline gelecektir.

karşı-propaganda yoluyla savaş kundakçılığı ve kaba faşizm zorlaması

Emperyalizm çağında patlak veren Birinci Dünya Savaşı'nın temel nedeni, dev tekellerin kendi aralarındaki çıkar çatışmalarıydı. Ancak kitlelerde savaş istersinin yaratılması için, tekellerin emrindeki kitle haberleşme araçlarıyla karşı-propaganda'nın bütün imkanları zorlanmak gerekiyordu. Her tarafta gelişen ulusal kurtuluşçu akım, tekeli sermayenin emrindeki kitle haberleşme araçlarıyla şovenizme zorlanıyordu. 1900'lerde ABD'de olduğu gibi, Avrupa'da da gazete sayısının ve tirajlarının büyük bir hızla artması savaşı körüklüyordu. Gazeteler sansasyonel haberler vererek birbirleriyle yarışırken, gelecekteki hayali savaşları anlatan kitaplar da «best-seller» durumuna itiliyordu. Üstelik Lenin'in sosyalist harekete kazandırdığı yeni ajitasyon propaganda ve örgütlenme yöntemleriyle proleter devrimlerinin yakınlaşması karşısında, burjuva iktidarları için bir genel savaş, sosyalistleri saptırabilecek tek yol olarak gözükmekte, bu açıdan da savaş kundakçılığı yapılmaktaydı. Nitekim, karşı-propagandanın etkisi altında, Lenin'in bütün karşı koymalarına rağmen, İkinci Enternasyonal partileri de, kendilerini sosyal şovenizme kaptırarak savaş istersine katılmışlardı. O kadar ki, «Eğer savaş bizim kazancımızla bitmezse, asıl zorluk o zaman çıkacaktır. Bugünkü tarafsızlar bile o zaman bizi taşılayacaklardır. Sağlam bir garantisi olan tarafsızlık yoktur.» haykırışları arasında, örneğin sosyalist *Avanti* Gazetesi'nin başyazarı Benito Mussolini de savaş kundakçılığına katılıyor, giderek kapkara bir faşist kesiliyordu.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, emperyalizm çağında burjuvazinin siyasal iktidarı, biçimi ne olursa olsun, faşist nitelikler taşıyor. Birinci Dünya Savaşı sonrasının toprak ve pazar bölüşümündeki tatminsizlikler ve özellikle kapitalizmin 1929 büyük bunalımının etkileri, bu faşist iktidarlara, bazı ülkelerde göstermelik «demokrasî», «basın özgürlüğü», «din ve inanç özgürlüğü» aldatmacalarını hiçe sayacak şekilde en kaba ve zorba biçimlere dönüştürmüştür. Kaba faşizmin Avrupa'daki ilk temsilcisi İtalya, en güçlü temsilcisi ise Almanya'dır.

Faşist iktidarın kabahatı ve zorbalığı oranında, uyguladığı karşı-propaganda yöntemleri de değişik, hatta gizli faşizmin uygulayıcılarını dahi şoke edecek kadar çarpıcı olmuştur.

Karşı-propagandayı Mussolini, «modern insan, kandırılmağa son derece elverişli bir mahluktur.» Hitler ise, «halkın çoğunluğu kadın gibidir. Öylesine zaafı vardır ki, düşüncelerini yöneltten,

muhakemeden ziyade hisleri üzerinde yapılan etkidir.» düşüncesi üzerinde örgütlenmişlerdir.

Emperyalizmin ve gerici güçlerin emrindeki karşı-propaganda yöntemlerini ve imkanlarını daha ileride ayrıntılı biçimde inceleyeceğiz. Ancak, emperyalizmin tarihi gelişimi içinde özel bir yer işgal eden kaba faşizmin karşı-propaganda yöntemleri üzerinde sırası gelmişken etraflı şekilde durmak, Türkiye'nin kaba faşizm tehdidi altında bulunduğu şu dönemde, proleter sosyalistler için büyük önem taşır.

hitler ve goebbels'in karşı-propaganda kampanyası hangi esasa dayanıyordu?

Kaba faşizmin İtalya ve Almanya'da iktidara gelmelerinin nedenini, burjuva yazarlarının ısrarla benimsetmeye çalıştıkları gibi, sadece Mussolini ve Hitler'in «propaganda» konusundaki dehasına bağlamak vahim bir hatadır. Böyle bir değerlendirme, meseleyi idealist tarih anlayışına göre, sadece iki çığının kişisel maharetleriyle izah etmek olur ki, tarihi materyalizme yüzde yüz karşı düşer. Hiç şüphesiz, bir ortamın değerlendirilmesinde karşı-propagandanın etkisi önemli bir faktör olmuştur, ama gerek Mussolini'nin, gerekse Hitler'in iktidara gelişinin ardında, finans-kapitalin hesapları ve teşvikleri yatmaktadır.

Birinci Dünya Savaşı'nın İtalya'nın da dahil bulunduğu cephenin galibiyetiyle sona ermesine rağmen, imzalanmış barış antlaşmalarının İtalya'ya bütün istediklerini vermemesi, Alman sömürgelerinin paylaşılmasına İtalya'nın iştirak ettirilmemesi, İtalyan tekeli sermayesinin tepkisine yolaçtığı gibi, büyük sermayenin elindeki kitle haberleşme araçları da, kitleleri yeni düzene karşı tepki göstermeye itmiştir. Aynı durum, üstelik savaştan yenik çıkan Almanya için daha da ciddi şekilde söz konusudur. Öte yandan, savaş sonunda Rusya'da sosyalistlerin iktidara gelmiş olması ve gerek İtalya'da, gerekse Almanya'da da sosyalistlerin iktidarın eşikinde bulunması, büyük sermayenin faşist ve nazileri iktidar yolunda desteklemesine yolaçmıştır.

Bu temel atıldıktan sonra, faşist zorbalara karşı, «propaganda» ve «örgütlenme» gibi iki sorun kalmıştır. Finans-kapitalin desteğiyle bunun sağlanması hiç de zor olmamıştır. Emekçi kitlelerin ve küçük burjuvazinin desteğini alabilmek için, her iki faşist hareket de, başlangıçta büyük sermayeye kafa tutar görünmüşler, ancak iktidarı ele geçirmez geçirmez yaptıkları ilk iş, proletarya hareketini ezmek, buna karşılık büyük sermayenin karşısındaki tüm engelleri ortadan kaldırıp, hatta giderek ona sınırlar ötesinde yeni hayat sahaları sağlamak olmuştur.

Bu süreç içerisinde, kitleleri kontrol altında tutabilmek, yoğun bir karşı-propaganda çalışmasını gerektirmiştir. Hitler'in «propaganda» uzmanı Goebbels, nazizmin karşı-propaganda kampanyasını, tamamen İvan Pavlov'un şartlı refleksler nazariyesi üzerine kurmuştur:

«Önceden bağlanarak hareketsiz hale getirilen köpeğin önüne bir parça şeker konulduğu takdirde, hayvanın salyaları akacaktır. Daha sonra şeker gösterilirken aynı zamanda bir de klakson çalınır ve bu hareket birkaç

kere tekrarlanırsa, bir süre sonra köpeğin, kendisine şeker gösterilmese de, klakson çaldığı takdirde salyalarının aktığı görülür. Bu suretle şartlı refleks meydana gelir. Burada klakson başlıbaşına bir tahrik unsurudur. Ancak bu tahrikin etkili biçimde devam edebilmesi için, arada sırada şeker yeniden gösterilmelidir, aksi takdirde bir süre sonra klakson etki kudretini kaybeder.»

Nazi «propagandası»nın çarklarını teşkil eden şartlı refleksler meydana getirebilmek için, Almanya'nın büyüklüğü ve üstün alman ırkının mutlu olması düşüncesi, Nasyonal Sosyalist Partisi'ne bağlanmıştır. Almanya'nın büyüklüğü ve üstün alman ırkının mutluluğu şeker, Fuhrer'in resimleri, nazi usulü selam, gamalı haç, bütün milleti yutkundurmuş milyonlarca klakson sesidir. Ancak arada bir şeker parçaları verilmesi lazımdır: Avusturya, Çekoslovakya...

Bu şartlı reflekslerin dışında, tedhiş de, bir başka karşı-propaganda unsurudur. Gamalı haç bir tehdit sembolüdür ve bilinçaltı bir muhakeme ile insanları köle haline getirmektedir. Esasen bilinçli muhakeme yapılmasını sağlayacak bütün unsurlar kaba kuvvetle tasfiye edilmiştir. Hitler, kuvvet demektir. Alman vatandaşı artık, «*Madem ki herkes Hitler ile birlik olmuştur, benim gibi sokaktaki adamın da onun peşinden girmesi lazımdır. Yoksa ezilir giderim*» diye düşünmektedir.

hitler ve goebbels'in karşı-propagandada kullandıkları beyin yıkama yöntemleri

Goebbels'in uyguladığı karşı-propaganda taktikleri, bugün nazi özentisi birçok örgüt, hatta düzende de kendisini göstermektedir. Uluslararası siyaset iyi gitmiyorsa, derhal yahudi meselesi tazelenecektir. Aksine savaş esnasında, din aleyhtarı aryan nazarıyesi bir tarafa bırakılacak ve «bolşevizmin barbarlığı»na karşı vaktiyle kilisenin ortaya attığı fikirlere dayanarak yeni bir Avrupa tezi ileri sürülecekti.

Hitler'i dinleyenler, karşısındaki kitleleri büyülemek için yerine göre yumuşak, yerine göre nasıl sert ve kaba konuştuğunu müşahade etmişlerdir. Napoleon'un da kullandığı bu konuşma taktiğine Almanlar, «*gesprachstechnik*» adını vermişlerdir. Nazi «propaganda»sının kitleleri büyülemesinin nedeni, muhayyelenin zorlanarak gerçeklerin örtbas edilmesiydi. Hitler'in konuşmaları, birtakım savaş nidalarından, tehditlerden, kehanetlerden, vaadlerden ibaretti. Bütün bunlar öylesine çılgın sözlerdi ki, bir halk kitlelerinin kendisine «yaşa» diye mukabele etmesi için, gerçekten o anda kendinden geçmiş olması gerekirdi.

Nazi «propaganda»sının etkime nedenlerinden biri de, aynı şeyi tekrarlamaktır. Goebbels, «*katolik kilisesi muvaffak oluyor, çünkü, iki bin yıldan beri aynı şeyleri tekrarlıyor. Nasyonal sosyalist devleti de aynı şekilde hareket etmelidir.*» diyordu. Hitler de, Mein Kampf'ında şöyle yazıyordu: «*Propaganda, az sayıda ve bir düziye tekrarlanan fikirlerden ibaret olmalıdır. Halk kitleleri, en basit fikirleri bile, ancak yüzlerce defa tekrarlandıkları takdirde belleylebilir. Temel konuda yapılacak değişiklik sadece şekilde kalmalıdır. Bunun için düstur haline getirilen sözler, çeşitli biçimlerde halka sunulsa da, sonunda değişmez bir formül olarak tekrarlanmalıdır.*» Nasıl ki Roma'lı ünlü hatip Katon bütün nutuklarını «*Delenda Kartago*» (Kartaca Mahvolmalı), Clemenceau ise birinci dünya savaşında bütün konuşmalarını «*Savaşıyorum*» diye bitiriyorsa, Hitler de öyle hareket ediyordu.

Nazi «propaganda»sında bir başka özellik, hiçbir zaman sıfırdan başlamamaktır. Karşı-propaganda, genel kural olarak, daima önceden bilinen bir konu üzerine kurulmuştur. Bu, cermen mitolojisi gibi bir efsane olabileceği gibi, gelenek haline gelen kin ve husumet duyguları da olabilir. Sureti haktan görünerek bir süre için efsanelere ve duygulara sahip çıkılıyordu. Bu sadece nazi'lerin değil, tüm burjuva «propaganda»cılarının özelliğidir. Örneğin Walter Lipmann, «*Public Opinion*» adlı eserinde, «*siyasi lider önce halk kitlelerinin başlıca duygusuna, yani kalbine hitap eder. (...) Önemli olan şey, sonradan izah edilen fikir ve programları, bu ilk duyguya bağlamasını bilmektir.*» demektedir. Demosten, Çiçeron gibi hatipler de kitleleri etki alanına almak için bu usulü uygulamışlardı. Hitler de, eski cermen efsanelerini ve Birinci Dünya Savaşı yenilgisinin yarattığı kını kullanmıştır.

Goebbels'in «propaganda» taktiklerinin en başarılılarından biri de, «*tek noktaya vurmak*» olmuştur. 1932 yılı Kasım ayında yapılan seçimlerde naziler 34 koltuk ve 2 milyon oy kaybetmişlerdi. Bu kayıp nazi saflarında çözümlere sebep oluyor, daha önemlisi kendilerini destekleyen para babalarının kendilerinden umdu keserek yardımıdan vazgeçmelerine yolaçıyordu. Bunun üzerine, kısa bir süre sonra Lippe-Detmold'da yapılacak kısmi seçimi fırsat sayan Goebbels, partinin bütün imkanlarını ve «propaganda» çalışmalarını bu tek noktada yoğunlaştırdı. Sonuç naziler için büyük bir zafer olmuştu. Bunun üzerine parabalaları yeniden keselerinin ağzını açtılar, nazi zorbalarının cüretleri arttı ve 30 Ocak 1933'te Hindenburg, Hitler'i şansöyeliğe getirmek zorunda kaldı.

Goebbels'in kitleleri büyüleme taktiği, nazi iktidarı süresince büyük başarıyla uygulanmıştır. Her kitlede sürükleyiciler ve sürükleyenler, aktifler ve pasifler olduğunu, aktiflerin oranının yüzde 8'i aşmadığını varsayan Goebbels, tıpkı Neron zamanında diktatörü alkışlamak için tutulan adamlar gibi, kitle içinde bu yüzde 8'i çok etkin şekilde kullandı. Nurenberg Stadyumu'nda yapılan büyük gösterilere sabahın erken saatlerinden itibaren katile katile insanlar toplanır, saat 12.30'dan sonra büyük tezahürat arasında heyetler gelerek kendilerine ayrılan yerleri alırlardı. Saat 19'a doğru partinin iferi gelen şahsiyetleri belirir, daha sonra Goebbels ile Goering gelir, nihayet büyük bir sessizlik ve bekleyiş ortamı içinde Hitler görünürdü. Bu mizansen içinde büyülenmiş olan kitle ile Hitler bütün konuşma maharetini kullanarak bağ kurardı. Meşaleli geçitler, mitingler, gövde gösterileri, bayraklar, sloganlar, hep kitleyi büyüleyen unsurlar olarak kullanılırdı.

sosyalistlere karşı reichstag yangını komplosu ve işçi liderlerine tuzaklar

Hitler, iktidar merdiveninde, kitleleri etkileyecek her imkanı değerlendirmesini bilmiştir. Örneğin, sosyalistlerin Almanya'daki gücünü bildiği içindir ki, Nazi Partisi'nin kendisi tarafından yazılan ilk programında, sosyalist sloganlara bol bol yer vermiştir. Savaşın yenik çıkmış Almanların militer ve intikamcı eğilimlerini tatmin etmek için «*fedayi birlikleri*» ve kahverengi gömlekli «*S. A.*» kıtaları kurmuştur. 1923 sonbaharındaki Münih Darbesi teşebbüsüyle silahlı propaganda denemesi yapan Hitler, yakalandıktan sonra mahkemedeki savunmasını da bütün dünyada yankılar yaratan bir «*propaganda*» imkanı olarak kullanmıştır. Hapishanede yattığı süreyi de boşuna harcamamış, nazi hareketinin temel «*propaganda*» eseri olan Mein Kampf'ı yazmıştır.

Hitler hapisten çıktıktan sonra iktidara darbe ile gelmek yerine seçim mekanizmasını kullanma kararı ver-

miş ve bunun gerektirdiği bütün «propaganda» çalışmalarını fazlasıyla gerçekleştirmiştir. 1932 yılında Hindenburg'a karşı cumhurbaşkanı adayı olan Hitler'in adamları, bütün şehir ve kasabaların duvarlarını renkli afişlerle donatmışlar, 8 milyon el ilanı dağıtmışlar, parti organı gazeteler ilaveli olarak 12 milyon nüsha basılmış, günde 3 bin toplantı düzenlenmiş, ayrıca ilk defa sinemadan ve plaklardan yararlanılmıştır. Birinci turda iki adayın da seçilememesi üzerine yapılan ikinci tur seçimi kampanyasında Hitler daha büyük bir «propaganda» kampanyasına girişmiş, Berlin'de yaptığı konuşmada ölçsüz vaatlerini, «Üçüncü Reich'da her Alman kızı bir koca bulacaktır» demeye kadar vardırmıştır.

Hitler'in başbakan olduktan sonra gerçek niyetlerini uygulamaya koyması için hazırladığı en önemli karşı-propaganda olayı, Reichstag Yangını'dır. İktidara geçer geçmez komünistlerin bütün toplantılarını ve komünist yayınları yasaklayan Hitler, daha sonra sosyal-demokratların toplantılarını da yasaklamış, SA'lar vasıtasıyla baltalamıştır. «Komünizm umacı» imajını kitlelere aşılama için Goering tarafından komünistlerin terkettiği parti merkezlerine baskınlar yapılarak sözümona «komünistlerin ihtilale hazırlandıklarını» gösteren düzmece belgeler ele geçirildiği açıklanmıştır. 27 Şubat 1933'te de Reichstag'ta yangın çıkartılarak bunun da sorumluluğu sosyalistlerin üzerine yıkılmış, bu olay istismar edilerek yürütülen karşı-propaganda kampanyası sonunda anayasanın fert hürriyetlerini sağlayan bölümleri kaldırılmış, bütün muhalefet susturulmuştur.

Buna rağmen, sosyal-demokratlar ve bazı sendika liderleri nazi'lerden birşeyler kopartabilecekleri hesabı içinde taviz üstüne taviz vermişlerdir. Hitler'in bu tavizlere mukabelesi, karşı-propagandanın etkisi altında faşist yönetimlere taviz veren günümüzdeki bütün sosyal-demokratlara ve sendika liderlerine ibret olmak gerektir. Nitekim 1 Mayıs İşçi Bayramı'nın muhteşem şekilde kulanacağı aldatmacasıyla bütün sendika liderleri uçaklarla Berlin'e getirilmiş, hatta Hitler işçi liderlerini kabul ederek, kendilerine, «ihtilalin alman işçilerine karşı yöneltildiği iddiasının ne kadar yalan ve haksız olduğunu göreceksiniz. Gerçek bunun tamamıyla tersidir» demiş, Tempelhof'ta yapılan törende de «İşe şeref, işçiye saygı» sloganını atmıştır. İşçi liderleri nasıl bir tuzağa düşürüldüklerini ancak ertesi gün farkedebilmişlerdir. Yöneticilerinin Berlin'de bulundukları sırada Almanya'nın dört bir yanındaki sendikalara SA'lar baskın yapmışlar, bütün mevcutlarına elkoymuşlar, örgütleri dağıtmışlar, sendika liderlerini tutuklamışlardır. Hatta Sendikalar Konfederasyonu başkanları Theodor Leipart ve Peter Grassman kendilerini kurtarmak için nazi rejimi ile beraber olduklarını ilan ettikleri halde, tutuklanmaktan kurtulamamışlardır.

Bu ağır darbeye rağmen, tutuklanmaktan kurtulmuş bazı sosyal-demokrat işçi liderleri Hitler rejimine umut bağlamakta devam etmişlerdir. Hitler'in yardımcısı Ley bu umudu bir süre sömürmüş, «işçiler, size yemin ediyorum ki, yalnız mevcut haklarınız korunmakla kalmayacak,

daha da genişletilecektir», demiştir. Ne var ki bu konuşmanın üzerinden üç hafta geçmeden Hitler yeni bir kanun çıkartarak toplu sözleşmelere son vermiş, grevleri yasaklamıştır.

Nazi karşı-propagandasının karşısında mağlup olmanın birçok gerçek devrimci ise, işkence, hapis ve ölüme bile boyun eğmemiş, Reichstag Yangını sanığı Dimitrov gibi sosyalistler mahkeme salonlarını devrimci propaganda kürsüleri olarak kullanarak Hitler rejimine ağır darbeler indirmesini bilmişlerdir.

İkinci dünya savaşı için kışkırtmaların
ardında finans-kapitalin çıkarları vardır

Hitler Almanya'sının nasıl kısa zamanda silahlanarak bütün dünyaya meydan okuduğu, İngiltere, Fransa ve Amerika'yı gafil avladığı, burjuva tarihçileri tarafından yine Hitler ve avanesinin marifeti olarak izah edilmek istenir.

Oysa, Hitler'in ulusal dış politikası, aslında dünya finans-kapitalinin dış politikasının bir parçası olarak gelişmiştir. Büyük Ekim Devrimi'nin zaferinden paniğe kapılan tekeli kapitalizm, Sovyet rejimini yıkmak için Rusya içinde yoğun karşı-propagandaya girişmiş, içsavaşları körüklemişse de, Sovyet halkları bu kompoların üstesinden gelmiştir. Nazizmin sahneye çıkması üzerine, uluslararası finans-kapitalin emrindeki karşı-propaganda araçlarının yoğun kampanyasıyla, Sovyetler Birliği dışındaki bütün dünya insanları, Hitler'in «bolşevizm'e karşı kurtarıcı» misyonu ile şartlandırılmıştır.

Nazi dış politikasının stratejik çizgisinin ucunda daima Sovyetler Birliği'ne karşı kaçınılmaz bir savaş yer almıştır. Daha Hitler iktidara geçmeden, 1930 Şubat'ında Zürih'te verdiği bir demeçte Almanya'nın en büyük bankası Dedi-Bank'ın başkanı Solmsen şunları söylüyordu: «Gelecek savaşın arkasında bolşevizm vardır. Bu tehlike, tek yanlı ulusal bir şovenizme kendini kaptırmış olanların düşündüklerinden çok daha büyüktür. Bolşevizm, Avrupa'yı sadece Asya kıtasının dağılık bir burnu olarak görmektedir. Bir gün doğudan gelen geri, kültürsüz, bu yüzden de bolşevizme fanatik şekilde bağlı kitleler Avrupa'yı bir kasırga halinde işgal edeceklerdir. Büyük alman bankaları bu problemle karşı karşıyadır. Almanya sadece Rusya'nın komşusu değildir, aynı zamanda bolşeviklerin ilerlemesine karşı duran kuvvettir.»

Almanya'nın ekonomik diktatörü ve en kudretli adamı olan Reichsbank'ın genel müdürü Schacht ise, 1928'te Paris'te yapılan Young Planı görüşmeleri sırasında bir yandan sömürgelerin yenisinden paylaşılmasını ileri sürerken, öte yandan henüz pazar veya yatırım alanı haline gelmemiş toprakların ele geçirilmesini teklif etmiş, fransız ağır sanayicileriyle yapılan bir görüşmede de, bir askeri ittifak kurularak Sovyetler Birliği'nin «özgürlüğe kavuşturulmasını» ve daha sonra emperyalist devletler arasında bölüşülmesini önermiştir.

Almanya'daki yahudi aleyhtarlığı da, ileride Sovyetler Birliği'ne karşı açılacak bir savaşın öncüsü olarak başlatılmıştır. Zira, Hitler, Sovyet Rusya yönetimini, «yahudi yönetimi» olarak nitelendirmektedir. Faşist anti-semitizmi sadece küçük burjuvazinin yahudilere karşı infialli değildir. Yeni bir dünya savaşına bütün ulusun seferberliği, ancak finans-kapitalin çıkarlarından daha büyük gayeler için savaşıldığı telkin edilerek mümkün olabileceği için anti-semitik bir kampanya ile kitleler savaş atmosferine sokulmuş, daha mükemmel silahlar ve olanaklar sağlandıktan sonra mücadele esas hedefi teşkil eden Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltilmiştir.

Nitekim Hitler, Mein Kampf'ında bunu açıkseçik söylemektedir: «Yeni topraklar elde etmek, ancak doğuda mümkündür. Av-

rupa'da toprak elde etmek istendiği takdirde, ancak Rus'ların zararına olarak elde edilebilir. Bundan çıkacak sonuç da şudur ki, yeni Reich, 'eski Töton' şövalyelerinin izlediği yoldan gitmelidir. (...) Bugünkü Avrupa topraklarından bahsettiğimiz zaman, her şeyden önce Rusya'nın ve onunla sınırdaş olan peyklerinin topraklarını düşünüyoruz. Doğu'nun dev imparatorluğu gökmeğe hazır. Rusya'da yahudi egemenliğinin sonu demek, Rusya'nın bir devlet olarak sonu demektir.»

Uluslararası finans-kapitalin ortak bir çabayla sahneye koyduğu ve bütün kitle haberleşme araçlarıyla Hitler'in kişiliğinde desteklediği anti-sovyet seferberlik, alman emperyalizminin kendini güçlü hissederek, birinci dünya savaşının da verdiği hınçla, toprak bölüşümünde daha fazla pay istemesi yüzünden, tekeli kapitalizminin iç çelişkilerinin tekrar açığa çıkmasına, emperyalist ülkelerin birbirine saldırmalarına sebep olmuştur. İkinci Dünya Savaşının başlamasına kadar, bütün kitle haberleşme araçlarıyla tek yanlı olarak bolşevizm aleyhine işletilen karşı-propaganda, emperyalist güçlerin birbirine düşmesinden sonra Almanya, İtalya, Japonya bir yanda, Amerika, İngiltere, Fransa öte yanda olmak üzere misli görülmemiş bir beyin yıkama mücadelesine dönüşmüştür.

a.b.d. emperyalizminin göstermelik «anti-faşist» kampanyası «anti-komünizm»e dönüşüyor

Hitler'in, ariyen ırkının üstünlüğünü savunan, «demokrasi» ve «özgürlük»leri açıkça reddederek führer diktasını yücelten karşı-propagandası ile, diğer emperyalist ülkelerin sözümona «demokrasi» ve «özgürlük»lerin savunucusu görünen karşı-propagandası çarpışmıştır. Sovyet halklarının kahramanca direnişi karşısında Hitler rejimi çökünce, amerikan, ingiliz, fransız karşı-propagandası, bunu kendi «demokrasi» ve «özgürlük» cephesinin zaferi gibi ilan etmiş, özellikle amerikan emperyalizmi, bu sloganlara «antikomünizm»i de ekleyen karşı-propagandası ile, 1900'lerde Latin Amerika çerçevesinde giriştiği emperyalist yayılmasını Avrupa, Afrika ve Asya'ya da zorlamaya başlamıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce ana teması anti-komünizm olan karşı-propaganda, tekellerin iç çatışmaları nedeniyle Amerika, İngiltere ve Fransa'nın Sovyetler Birliği ile aynı safa düşmesi karşısında çaresiz kalarak «anti-komünist» sloganları bir süre için unuttur görünmeyi tercih etmiş, Hitler ve müttefiklerinin yenilgisinden sonra ise, anti-komünizm silahına yeniden sarılarak «demokrasi» ve «özgürlük» adına dünya halklarının beynini yıka-maya girişmiştir.

Emperyalizmin ve gerici sınıfların karşı-propagandası, işçi sınıfı hareketinin henüz gelişemediği geri bırakılmış ülkelerde etkin olduğu gibi, geri bırakılmış ülkelerin sömürüsünden sus payı alan emperyalist ülkelerin emekçileri de, kuvvetli proleter örgütlenmelerine rağmen, konformizme (çevreye teslimiyet) sürüklenmişler, karşı-propagandanın beyin yıkamasına teslim olmuşlardır.

Dünyanın sömürülmesinden en yüksek payı alan Amerika Birleşik Devletleri'nde, karşı-propagandanın ve konformizmin etkisi, proletaryayı bağımsız bir siyasi hareketten yoksun bırakacak etkinliğe ulaşmıştır. Oysa, imalat ve inşaat sektöründe çalışanların dışında ABD emek-

cileri tam bir yoksulluk içerisinde. Milyonlarca tarım işçisinin ücretleri, sanayi sektöründekinin üçte biri kadardır. Yine milyonlarca otel ve temizlik işçisi, bürolarda çalışanlar, otomobil ve çelik sanayii işçilerinin ancak yüzde 40'ı kadar ücret alabilmektedirler. Bunların hayat standardı, İsveç, Danimarka, hatta Norveç'tekine göre çok daha düşüktür. Ne var ki, ABD emekçisi, içinde bulunduğu yoksulluğa ve sosyal ihtiyaçlarına rağmen, karşı-propagandanın etkisiyle, hertürlü köklü reforma karşı bağışıklık kazanmış, ufkü en yüzeyde gerçeklerle sınırlandırılmış, «standard adam» haline getirilmiştir. Bu yeni tipin göze batan özelliği, kendisini çevreleyen ve pek büyük bulduğu dünyadan kaçmak arzusudur.

Finans-kapitalin emrindeki kitle haberleşme araçları, ajansları ile, basını ile, radyosu ile, televizyonu ile, sineması ile, tiyatrosu ile, kitapları ile, amerikaliya «çocuk» muamelesi yapmak için yarışmaktadırlar. Gerçeklerden kaçan bu «standard adam», politikayı anlamağa çalışmamakta, sarı basının ve radyo yorumlarının kendisine sunduğu politikayı itirazsız kabul etmektedir.

Konformizm, özellikle savaş sonrası Mc Carthy'ci bas-kıların da etkisiyle, işçi hareketinin kalbine kadar girmiştir. Yapılan bir ankete göre, beş sendikacıdan üçü allaha inanmayanlara öğretimde yer verilmemesini, yarısı sosyalistlere sendikalarda ders verdirilmemesini, yüzde 80'i komünistlerin her yerden atılmalarını, yüzde 75'i komünistlerin amerikan vatandaşlığından yoksun bırakılmalarını istemektedir.

ABD'de yeni hayat tarzı arayan kişilere «komünist» gözü ile bakılmaktadır. Sosyalist yayımlar şöyle dursun, radikal dergi ve gazeteler dahi okunmamaktadır. Sabah işine giderken tekeli burjuvazinin %75'i reklam dolu sansasyon gazetelerine beş on dakika göz atan, bütün gün bir işbölümünün kişiyi robot haline getiren dişlileri arasında kişiliğiz çalışan amerikali, akşam evine döndüğü zaman ya çocuklarıyla oynamakta, ya komşusuna birç oynamaya gitmekte, televizyonu karşısına geçip beyin banyosuna başlamaktadır. Standard amerikalinin haftada 16 saati, televizyonda cinayet ve eğlence programları seyretmekle geçmektedir. Yarım saatlık bir programın 4-8 dakikası mutlaka reklama ayrıldığından, seyircilerin dünyası, insanların gittikçe daha fazla aburcubur istihlak etmek zorunda oldukları ve bu istihlak için de kendilerini kapitaliste daha fazla satmak zorunda kaldıkları bir kaçış dünyasıdır. Amerikalının bir şey satın alması için muhakemesini kullanmasına dahi imkan verilmemektedir. Onun için krem demek cinsi cazibe demektir, portakal demek kuvvet demektir, otomobil sükse demektir.

Televizyon dünyasını biraz yırtabilenlerin ise en fazla yapabildikleri, kendi seviyelerindeki insanların üye oldukları kulüplere üye olup golfle, yüzme ile, birçle vakit öldürmektir.

Dr. Erich Fromm'a göre, Amerika, kendi ülkesini olduğu gibi, etkisindeki ülkeleri de alkolizme sürüklemektedir. Hastanedeki yatakların yarısından fazlasını akıl has-

talari işgal etmektedir. Savaş esnasında askerlik hizmetinden çıkartılanların altıda birinin ihraç sebebi, akıl hastalığıdır. ABD vatandaşlarını devrime ve köklü dönüşümlere karşı direnmeğe sevkeden şey, mutluluk değil, kaçış metodlarının etkisi ve konformizmdir. Amerikan sermayesinin Avrupa ve Japonya'ya da girerek «reklam» ve «public relation» adı altında kendi beyin yıkama metodlarını oralarda da uygulamasından sonra, bütün kapitalist ülkelerin halkları, konformizmin pençesindeirler.

burjuva «demokrasi»sinde başkan adayları seçmenlere «deterjan» gibi satılırlar

Amerikan başkanlarının iktidara yükselişi de, Almanya'da Hitler'in iktidara yükselişinden öde hiç de farklı değildir. Değişik olan şey, nazi rejiminde finans-kapitalin Hitler'i tek adam olarak başta tutması, amerikan «demokrasi»sinde ise, finans-kapital temsilcilerinin «halkoyuna başvurma» gerekçesi altında zaman zaman değiştirilmesidir. Ancak kişiler değişse bile, başkanların yada siyasi kadroların temsil ettikleri, çıkarlarını korudukları sınıf değişmemektedir. Egemen sınıf, seçmen kitlesine sunduğu adaylarını, beyni yıkanmış kitlelere, ticari eşya satar gibi satmaktadır. Seçmen hangisini seçerse seçsin, bu satıştan kârlı çıkan, daima finans-kapitaldir.

ABD'de seçimden önce bir kamuoyu yoklaması yapılarak «standard adam»ın nasıl bir başkan görmek istediği tesbit edilmekte, seçim kampanyası boyunca da, halka, adayın istenilen vasıfları haiz bir insan olduğu fikri telkin edilmektedir. Bunu gerçekleştirmek üzere, seçim kampanyaları, profesyonel bir reklam ajansının eline teslim edilmekte, reklam ajansı da, işi üzerine aldıktan sonra kampanyanın tüm stratejisini kontrol etmekte, kampanyaya ve yaratılan imaja zarar verebilecek herhangi bir hareketi veya sözü veto edebilmektedir. «Başkan adayının amerikalıya deterjan gibi satılması»na, 1952 seçimlerinin Demokrat Parti başkan adayı Stevenson bile açıkça isyan etmekten kendini alamamıştır.

Fortune Dergisi'nin açıkladığına göre, 1968 seçiminde seçim kampanyası için 300 milyon dolar harcanmış olup, bu miktar, bir önceki seçim kampanyasına göre 100 milyon dolar fazladır. Aday satışı, sadece ABD'ye özgü olmayıp, onun etkisindeki bütün gelişmiş ülkelerde yada «filipin» demokrasilerinde uygulanmaktadır. Örneğin önümüzdeki seçimlerde kendi başkan adayını halka satabilmek için Alman Hristiyan Demokrat Partisi şimdiden üç büyük reklam şirketi ile anlaşmış ve reklam kampanyasını hazırlatmağa başlamıştır. Bu koşullar altında, bir proleter partisinin, «sandıklsal» yoldan iktidara gelmesi hiçbir zaman için mümkün değildir.

Bir başkan adayının yada siyasi kadronun iktidara gelmesi için yapılan reklam çalışmaları, aslında, burjuva düzenini ayakta tutmak ve devrimci gelişimi engellemek için toplumun bütün hayatı noktalarında uygulanan topyekun bir karşı-propagandanın sadece gösterişli bir safhasıdır. Finans-kapitalin herhangi bir ülkede ve özellikle geri bırakılmış bir ülkede iktidarı elinde tutması için, çoğu kez, böyle panayır soytarırlıkları gibi seçim gösterilerine de ihtiyacı yoktur. İktidar ordunun kaba faşizmine verilerek de sömürü düzeninin sürdürülmesi sağlanmaktadır.

Finans-kapital, sömürü düzenini sürdürmeyi ve devrimci gelişimleri engellemeyi sağlayacak sayısız karşı-propaganda araçlarına sahiptir. Başta en etkili kitle haberleşme aracı basın olmak üzere, radyo, televizyon, reklam araçları, sinema, dini kurumlar, askeri paktlar, vakıflar, eğitim kurumları, spor kulupleri, hayır kurumları v.b. bütünüyle finans-kapitalin karşı-propaganda araçlarıdır. Bunların hepsi, proleter sosyalist kadroların siyasal mücadelesinde ve yeni insanın yaratılmasında, kökünden yıkılması gereken engellerdir.

türkiye'de de basın, finans-kapital'in reklam kölesidir, ona göbekten bağlıdır

Nitekim Türkiye'de de, ister tek partili, ister çok partili dönemde, isterse askeri dikta döneminde olsun, ta 19. yüzyılın başlarından beri ideolojik, politik, ekonomik ve askeri nüfuzunu kabul ettiren ve kitleleri kendi çıkarları doğrultusunda şartlandıran emperyalizm, bütün devrimci gelişimleri engelleyerek açık yada kapalı faşizmi daima iktidarda tutmağa muvaffak olmuştur. Çünkü, dini kurumlar, eğitim kurumları ve kitle haberleşme araçları başta olmak üzere, kitlelere yön veren bilcümle «propaganda» araçları daima finans-kapitalin kontrolünde olmuştur; halen de onun kontrolündedir.

Bugün Türkiye'deki beyin yıkama araçlarının başında, hiç şüphe yok ki, basın gelmektedir. Yayınlanan günlük gazete sayısı bakımından Türkiye dünyada dördüncüdür. Bu sayı Amerika'da 1752, Sovyetler Birliği'nde 616, Hindistan'da 456, Türkiye'de 402, Çin Halk Cumhuriyeti'nde 392, İngiltere'de ise 118'dir. Buna karşılık, 1971 yılı başında Türkiye'de gündelik gazete satışı 1.879.228'i bulmaktadır; ve her bin kişiye düşen gazete sayısı bakımından Türkiye binde 45 ile dünyada 79. gelmektedir. Okuyucu oranının düşüklüğüne rağmen günlük gazete sayısının fazla olmasının nedeni, başka ülkelerde pek örneği görülmeeyen «resmi ilan» uygulamasıdır. Bu da göstermektedir ki, Türkiye'de yüzlerce gazete, gazetecilik fonksiyonu için değil, resmi ilandan kazanç sağlamak için yayınlanmaktadır ve bunların toplam tiraj içindeki payı dikkate alınmayacak kadar düşüktür.

Gerçekten de, gündelik 1.879.228 tirajın büyük kısmı bellibaşlı basın tröstlerine ve diğer Bâbiâli gazetelerine aittir. 1971 yılı başı itibariyle verilen resmi rakamlara göre, *Hürriyet* 438. 899, *Günaydın* 326. 938, *Tercüman* 246. 885, *Saklambaç* 216. 233, *Milliyet*, 195. 598, *Cumhuriyet* 105. 450, *Akşam* 39. 541, *Son Havadis* 28. 452, *Adalet* 17. 336, *Ulus* 16. 017, *Dünya* 13. 061, *Bugün* 12. 007, *Bizim Anadolu* 11. 160, *Yeni Asya* 10. 350 *Yeni Gazete* 8.771, *Babialide Sabah* 7479 adet sattıklarını beyan etmişlerdir. Anadolu basınında ise yüksek tiraj yapan tek gazete, Ege Bölgesi'nin özelliklerine göre ve modern ofset tekniğiyle İzmir'de yayınlanan *Yeni Asır*'dır, tirajı 48. 465'tir. Onun dışında yüksek satışlı Anadolu gazeteleri, *Demokrat İzmir* 5. 025, *Yeni Adana* 1. 960, *Hakimiyet* (Bursa) 5. 468, *Yeni Konya* 1. 851'dir. Anadolu'da yayınlanan 400'e yakın günlük gazetenin satışları ise hiçbir zaman 500'ü aşmamakta, çoğu da, sırf resmi makamlara verilip resmi ilan parası alabilmek için 50-100 adet basılmaktadır. Bunların kitleler üzerinde herhangi bir etkide bulunması söz konusu değildir. Basın dünyası, büyük basın tröstlerinin, yani finans-kapitalin kontrolündedir.

İstanbul'da kümelenen yüksek tirajlı gazetelerin maliyet giderlerini, satışları ile karşılamaları mümkün olmadığı gibi, açıklarını kapatmaya, resmi ilanlar da yetmemektedir. Bu noktada, gazetelerin çıkarlarıyla, burjuvazi-

nin çıkarları çakışmaktadır. Zira burjuvazinin elindeki malları pazarlamak için ilan vermeğe, gazetelerin de a-
çıklarını kapatmak için ilan almağa ihtiyaçları vardır.

1969 yılı içinde sadece özel sektörden *Hürriyet* 65 milyon, *Millet* 23 milyon, *Tercüman* 14 milyon, *Akşam* 4 milyon, *Saklambaç* 3,8 milyon liralık ticari reklam almışlardır. 1969 yılında gazetelere verilen toplam ticari reklamlar, bir yıl öncesine göre yüzde 48 oranında artarak 92 milyon liradan 136 milyon liraya çıkmıştır. 1969 yılında *Hürriyet*'in toplam cirosu 129.188.913 lira, *Milliyet*'in toplam cirosu 42.817.030 lira olduğuna göre, gelirlerinin yüzde 50'sinin burjuvazinin verdiği reklamlardan karşılandığı kendiliğinden meydana çıkmaktadır.

Gazetelerin gelirlerinin en az yarısını temin eden sanayi ve ticaret burjuvazisinin hangi sektörlerinin gazetelere bir yılda ne miktar reklam verdiklerinin dökümü, bu çıkar birliğini daha somut olarak belgeleyecektir: Reklam Moran Araştırma Merkezi'nin açıkladığına göre, 1969 yılında gazetelere:

Bankalar 22.943.840, *eğlence yerleri* 8.375.110, *çamaşır tozları* 7.740.790, *yayıncılar* 7.717.320, *buzdolabı imalatçıları* 6.688.435, *kumaş imalatçıları* 6.395.240, *motorlu araç lastiği imalatçıları* 5.547.365, *meşrubat sanayii* 4.646.335, *konfeksiyoncular* 3.727.860, *inşaat şirketleri* 3.558.030, *içki imalatçıları* 3.545.595, *sofra margarini imalatçıları* 2.613.180, *temizleme tozu ve suyu imalatçıları* 2.124.085, *sabun imalatçıları* 2.024.800, *mutbak margarini imalatçıları* 2.003.695 liralık reklam vermişlerdir.

Reklamların kitle üzerindeki etki derecesini göstermek için belirtelim ki, meşrubat, yani renkli gazoz, kolalı içkiler vb. satışı yedi yılda 30 misli artmıştır. Meşrubat tüketimi 1963'te 891.722 kasa iken 1969'da 22.091.114 kasaya çıkmış, adam başına içilen meşrubat miktarı 1963'te 6,5 şişe iken 1969'da 155 şişeye çıkmıştır.

babıali'de burjuva gazetelerinin tiraj ve reklam artırma mücadeleleri

Gazetelere ticari reklamların dağıtılışını, özel sektör doğru-
dan doğruya değil, bu işte uzmanlaşmış reklam ajansları aracılığıyla yapmaktadır. Bu ajanslar, gazetelerin tirajlarını ve okuyucuya etki derecelerini titizlikle izlediği gibi, siyasal eğilimlerini, finans-kapitalin çıkarlarını savunma derecelerini de göz önünde tutmaktadır. 1969 yılındaki aracılık miktarlarına göre, Türkiye'de reklam dağıtımını kontrol altında tutan ve çoğu musevilerin elinde bulunan başlıca reklam ajansları şunlardır:

İlançılık 28 milyon, *Yeni Ajans* 22 milyon, *Reklamcılık* 14 milyon, *Manajans* 14 milyon, *Reklam Moran* 11 milyon, *Güney Reklam* 5 milyon liralık ilana aracılık yapmışlardır.

Gazetelerin reklam alabilmelerinde en önemli faktör «cost per thousand» hesabıdır. Yani bir gazetenin, tirajına göre binde hesabına vurulduğunda elde edilen rakamın düşüklüğü oranında reklam kontenjanı da artmaktadır. Örneğin, *Hürriyet*'in reklam tarifi 105 lira olduğu halde, her 1000 adet gazeteye düşen ilan

fiyatı 20.94 kuruş olmakta, buna karşılık *Cumhuriyet*'in reklam tarifi 75 lira olduğu halde, gerçekte her bin gazetede 82.87 kuruş bulunmaktadır. Bu nedenle, özel sektör ticari reklamları verirken, yazılı tarifi yüksek de olsa *Hürriyet*'i tercih etmektedir.

Bu durum gazeteleri, daha fazla reklam alabilmek için tirajlarını yükseltmeye zorlamaktadır. Tiraj yükseltmek ise, gazeteleri ciddi meselelerden uzaklaşarak sansasyonel yayına sürüklemekte, ayrıca baskı tekniğinin en son yeniliklerini uygulamak mecburiyetinde bırakmaktadır.

Nitekim, sansasyonel gazetecilik ve modern baskı imkanlarının kullanılması, yayın hayatına atılalı iki yıl olduğu halde, *Günaydın*'ın tiraj listesinde ikinci sıraya yükseltilmiş, hatta *Hürriyet*'i bile tehdit edebilecek duruma getirmiştir. Geçen ayın rakamlarına göre, *Günaydın*'ın tirajı 417 bini bulmuştur. (Bununla beraber *Hürriyet* ve *Günaydın* aynı sermaye grubuna ait olduğundan, iki gazete arasındaki tiraj çekişmesinde kayıp söz konusu değildir.) *Veb ofset* tekniğinin aynı zamanda renkli baskı yapmak imkanı sağlaması, daha çarpıcı reklamlar yayınlamak isteyen reklam sahiplerine de cazip gelmektedir. Esasen bütün dünyada, özellikle televizyonun tehlikeli bir rakip haline gelmesinden sonra, renkli ofset baskıya doğru bir gidiş vardır. 1951'den itibaren bellibaşlı ülkelerde gazetelerin siyah-beyaz ilan miktarı sadece yüzde 40 oranında artarken, renkli ilan miktarı yüzde 500 artış kaydetmiştir. *Veb Ofset Grubu*'nun ilan miktarı 1968'de 6.136.138. lira iken, renkli ilan yayını sayesinde 1969'da yüzde 100 artarak 12.255.973 liraya yükselmiştir.

Veb Ofset Grubu'nun gelişmesi diğer gazeteleri de, ofset tekniğini uygulamaya yöneltmiştir. *Günaydın* ve *Saklambaç*'ı takiben *Tercüman*, *Yeni İstanbul* gazeteleri de ofsette basılmağa başlamış, *Hürriyet* ve *Milliyet* gazeteleri Anadolu baskılarını ofsette yaparken İstanbul baskıları için de ofset-rotatif getirmek üzere te-
ğebbüse geçmişlerdir.

Tekniğin mükemmelleştirilmesi yatırım masraflarını ve maliyet giderlerini son derece yükselttiğinden, gazetelerin reklam sahibi firmalara bağımlılığı gün geçtikçe daha da artmaktadır.

Ayrıca radyo ve televizyon reklamları da gazeteler için ciddi bir tehlike teşkil etmektedir. 1968 hesaplarına göre firmaların çeşitli araçlarla yaptıkları reklamların dağılımı şöyledir:

Gazete ve mecmualara 95 milyon, radyo reklamlarına 65 milyon, takvim, broşür, afiş gibi basılı reklamlara 25 milyon, sinema reklamlarına 22 milyon, hediyeliklere 28 milyon, tabelalara 10 milyon lira. Türkiye'de televizyonun da faaliyete geçmesinden sonra reklam bütçelerinden önemli bir miktarın gaze.e ve mecmualardan kesilip televizyon ve radyoya tahsis edilmesi tehlikesi de, gazetelerin bağımlılığını ve büyük burjuvaziye dalkavukluğunu artıracak bir başka faktördür. *Veb Ofset Grubu* bu tehlikeyi sezdigi içindir ki, bir yıldan beri büyük burjuvaziye hitaben özel bir *Reklam Gazetesi* yayınlamağa başlamıştır. Bu gazetede ofsette basılmış renkli gazetelerin satışları artırmaktaki etkisi üzerine yayın yapılmakta, radyo-televizyon reklamlarının afişlerin etkisizliği üzerine incelemeler yayınlanmakta, basın reklamları teşvik edilmektedir.

Büyük gazeteler, radyo-televizyon tehlikesine karşı bir başka tedbir olarak da «pay kuponu», «kâr pulu» yayınına başlamışlardır. Bunların ilk uygulaması İngiltere ve Amerika'da «green stamp» adı altında yapılmıştır. Büyük mağazalar belli miktarda alışveriş yapanlara muayyen para birimi için yeşil pul vermekte, bunları biriktiren müşteri bir başka malı parasız alabilmektedir. Böylece müşteri sayısı artırılmaktadır. Amerika'da ev kadınlarının yüzde 65'i, İngiltere'de 24 milyon İngiliz «green stamp» biriktirmektedir.

Günaydın'ın «pay kuponu», *Hürriyet*'in «kâr pulu» uygulaması, bir yandan parasız mal almayı sağlamak suretiyle okuyucu celbederken, öte yandan başka girişimlerin de temelini atmaktadır.

dır. 1969 Eylülünde «pay kuponu» yayınına başlayan ve ilk altı ay içinde 881 bin liralık mal dağıtan *Günaydın*'ın ve onu takip eden *Hürriyet*'in ileriye yönelik düşüncesi, ayağı alıştırılan müşterilere dayanarak ileride daha büyük ticari teşebbüslere girişmektir. Nitekim simdiden, dağıttıkları eşyanın bir çoğunu özel olarak imal ettirmektedirler. Holdingler kurup çeşitli alanlarda ticari ve sınıai faaliyette bulunmak suretiyle, radyo-televizyona kaptırdıkları gelirleri bu alanlardan sağlamayı düşünmektedirler. Böylece, gazetecilik ile büyük ticaret ve sanayi burjuvazisi organik bir bütünlüğe kavuşmuş, dış etkilerin de ötesinde yapısal bir karşı-propaganda mekanizması yaratılmış olacaktır. (Bâbîâli basınının içyüzü, gazetelerin durumu hakkında ayrıntılı açıklamalar, ileride basın üzerine özel bir incelemede yapılacaktır.)

dergi ve kitap yayınlarının ezici çoğunluğu, karşı-propagandanın hizmetinde

Günlük gazetecilik alanında, proleter sosyalist hareketin bu koşullar altında günlük gazete sahibi olması çok büyük olanaklar ve fedakarlıklar gerektirmektedir. Çünkü gazetelerin sadece hazırlanması ve devrimci politika izlemesi değil, aynı zamanda büyük burjuvazinin engellemelerine maruz kalmamak için kendi baskı tesislerine, kendi dağıtım şebekesine sahip olması, ayrıca reklama muhtaç olmayacak bir satışı garantilemesi gerekmektedir. Fransa ve İtalya gibi güçlü proleter partilerinin bulunduğu ülkeler dışında kapitalist ve emperyalizme bağımlı ülkelerin çoğunda sosyalist hareket bu olanağa sahip olmamıştır. Türkiye'de bugün günlük gazetelerin hepsi, yukarıda anlatılan nedenlerle büyük burjuvazinin hizmetinde ve proleter sosyalist hareketin karşısındadırlar.

27 Mayıs'tan sonra bazı gazeteler, sınıf çatışmalarının henüz keskinleşmediği dönemde sosyalist gazetecilerin çabalarıyla sol eğilimli yayın yapmışlarsa da, büyük burjuvazinin kısa zamanda kendi çıkarları doğrultusunda müdahalelerde bulunması ve özellikle reklamları kesmek suretiyle baskı yapması karşısında politikalarını değiştirmek zorunda kalmışlar, sosyalist gazetecileri tasfiye etmişlerdir. Bu gazetelerde kalan sol görünüşlü yazarların çoğu da, devrimcilik kisvesi altında sosyalist hareketi yozlaştırıcı ve saptırıcı yazılarıyla büyük burjuvazinin çıkarlarına alet olmuşlardır.

Sosyalist hareket, basın alanında sesini bugün ancak haftalık, onbeş günlük yada aylık dergiler yoluyla duyurabilecek olanaklara sahiptir, ki haftalık dergi yayını dahi, son zamanlarda büyük sorun haline gelmiştir. Zira, sosyalist dergilerin tirajları, sayılarının artması ve sınırlı okuyucuyu paylaşmak zorunda kalmaları nedeniyle 1000-5000 arasında oynamakta ve giderlerini karşılayamamaktadır. Büyük burjuvazinin emrindeki dergiler ise, Türkiye ölçüsünde çok yüksek tirajlara ulaşabilmektedirler.

1970 yılı başında tesbit edilen rakamlara göre *Resimli Roman* 150. 000, *Hayat* 120. 000, *Foto Roman* 105. 000, *Ses* 90. 000, *Foto Spor* 75. 000, *Sen-Ben* 64. 000, *Doğan Kardeş* 45. 000, *1001 Roman* 45. 000, *Akbaba* 45. 000 tiraj yapmaktadır.

Bu dergiler de, tamamen sansasyon peşinde koşan

ve okuyuculara küçük burjuva özelemleri aşılayan, onları tutucu çizgide şartlandıran yayınlar sürdürmektedirler. Ofset yada tıfdruck baskılarıyla çok pahalıya mal olan bu dergilerde tiraj yükselişi açığı daha da artırdığından, reklam gelirleri daha büyük önem taşımakta, büyük burjuvazinin çıkarları doğrultusunda yayın kaçınılmaz hale gelmektedir.

Sınırlı olanaklarla ve düşük tirajlarda çıkan sosyalist dergilerin karşısında toplam tirajları 1 milyona yaklaşan bu haftalık sansasyon ve foto-roman dergileri önemli bir karşı-propaganda unsuru teşkil etmektedirler.

Kitap yayınına gelince, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1969 istatistiklerine göre Türkiye'de tıtr olarak her yıl ortalama 6. 000'den fazla kitap yayınlanmaktadır. Bu kitapların en fazla 50-100'ü işçi sınıfı ideolojisi doğrultusunda yayınlanmış kitaplardır. Üstelik bu kitapların baskı ve satışları da sınırlıdır. Devrimci bir kitabın, Türkiye koşullarında, özellikle dağıtım olanaklarının devrimci yayınlara tanınmaması ve bu tür yayınları okuması gereken sınıfın mensuplarının maddi durumlarının güçsüzlüğü nedeniyle satış miktarı genellikle 2-3.000 arasındadır, ki bu satış miktarı, dar imkanlarla kurulan, ağır maddi ve cezai baskılar altında bulunan devrimci yayınevlerine, yeni kitap yayınları için daha büyük ölçüde yatırım sağlamak şöyle dursun, kitabın kendi maliyetini karşılayacak seviyede bile değildir. Çok nadir olarak satışı 5. 000'in üzerine çıkabilen tek tük kitap, devrimci yayınevlerine faaliyetini sürdürme olanağı sağlayabilmektedir. Devrimci yayınların satış sınırlılığı ve içinde bulundukları ağır koşullar, gelecek yazımızda ayrıntılı biçimde incelenecektir.

Devrimci yayınların bu durumuna karşılık, kitleleri burjuva ideolojisine uygun olarak şartlandıran kitapların tıtr olarak bir yıldaki adedi 6. 000'e, toplam baskı miktarı ise, her kitap için asgari 3.000 tiraj kabul edilse, 18. 000. 000'a ulaşmaktadır; ki, piyasa romanlarının, ümmetçi kitapların, seksüel ve polisiye yayınların, insanı küçük yaşta emperyalizmin kültürünün pençesine alan çocuk yayınları ve ders kitaplarının tek başına 100. 000'lerle tiraj yaptığı hesaplanırsa, kitap yayını alanında kitlelerin nasıl vahim bir şartlandırma ile karşı karşıya bulunduğu meydana çıkmaktadır.

köylere gönderilen basılı karşı-propaganda araçları ve çocukların şartlandırılması

Şunu da göz önünde tutmak gerekir ki, karşı-propagandanın basılı gazete, dergi, kitap v.b. yoluyla kitleleri şartlandırması, Türkiye gibi bir ülkede sınırlı görünmektedir. Çünkü, 1965 sayımı sonuçlarına göre 6 yaşından büyük nüfusun 12.400.000'inin okur-yazar olmasına karşılık, 13.100.000 kişilik bir kitle okuma-yazma olanağından yoksundur. Şu halde, yukarıda saydığımız karşı-propaganda, yani beyin yıkama araçları, sadece okuma-yazma bilen 6 yaşından büyük 14 milyon kişi için söz konusudur. buna karşılık 21 milyon insan ne gazete, ne dergi, ne de kitap okuyabilmektedir. Kaldı ki, sayımlarda okuma-yazma bildiklerini beyan edenlerin önemli kısmının gazete, dergi, kitap okuma alışkanlığın-

da olmadıkları da bilinmelidir. Ancak okuma-yazma bilenlerin bu nicel azınlığına karşılık, nitel üstünlükleri vardır; zira kitle içinde yönlendirici olabilenler genellikle okuma-yazma bilenler arasından çıkmaktadır. Üstelik, özellikle köylerde, okuma-yazma bilen bir kişi tarafından okunan gazete, dergi yada kitapların büyük bir okuma-yazma bilmeyen kitle tarafından izlendiği bilinmektedir. Ancak kitapların köylere piyasa mekanizması içinde dağıtılması mümkün olmadığından, dağıtılsa bile köylülerin maddi durumları kitap almaya uygun bulunmadığından, köylere genellikle parasız yayınlar girmektedir. Köy okuma odalarına yada kahvehanelerine posta ile yada resmi kanallardan ulaştırılan yayınlar ise, genellikle devletin burjuva düzenini korumak için yayınladığı dergi, broşür ve kitaplarla, tutucu partilerin, ümmetçi çevrelerin yayınlayıp parasız gönderdiği gazetelerdir. Böylece, dolaylı takip yoluyla da olsa, köylü kitleleri, basılı karşı-propagandanın etkisindedirler.

Temel insan hakları yönünden kadın-erkek eşitliğinin kağıt üstünde kalmış olması da, dolaylı karşı-propagandaya büyük olanak sağlamaktadır. 1965 sayımına göre, 6 yaşından büyük nüfusta erkeklerin okuma-yazma bileninin 8,3 milyon, bilmeyenlerin 4,7 milyon olmasına karşılık, kadınlarda bu oran tam tersine dönmekte, 4,1 milyon okuma-yazma bilene karşılık 8,4 milyon kadın okuma-yazma bilmemektedir. Çağdışı ataerkil aile düzeni içinde esasen erkeğin tahakkümü altında bulunan kadın, aynı zamanda, okuma-yazma bilmemenin verdiği eksiklikle de, dolaylı karşı-propaganda etkisine daha büyük oranda maruz kalmaktadır.

Okuma-yazma bilen kent kadınlarına ulaşan basılı eserler ise, yukarıda da belirttiğimiz gibi, burjuva özentsini aşıl原因, emperyalizmin kültürel baskısını yansıtan foto-romanlar, pespaye aşk romanları, moda dergileri, sinema yıldızlarının göz kamaştırıcı hayatına özendiren magazinlerdir.

Okuma-yazma bilmeyen nüfusun büyük kısmını oluşturan altı yaşından küçük 6 milyona yakın nüfus, dış çevreyle ilişki kurar kurmaz, yoğun bir karşı-propaganda etkisi altındadır. Her şeyden önce, ümmet ideolojisinin ve emperyalizmin aşıladığı burjuva ideolojisinin pençesindeki aile hayatı, daha ninnilerden başlayarak, masallarla, gerçek dışı kuvvetlerin kol gezdiği bir hayal alemiyle, çocuğu gerici ve tutucu şartlandırmalara mahkum etmektedir.

Çocuğun ilk eğitim aracı olan «oyuncaklar» ise, çoğunca, yaratıcı, insan sevgisi aşılayıcı, kolektif yaşam'a yönlendirici değil, burjuva bireyciliğini, militarizmi, konformizmi benimsetici niteliktedir. Esasen büyük burjuvazinin elinde sanayi konusu olan «oyuncak», sadizmi, bireyciliği, hayvansal duyguları tahrik edici bir niteliğe yönelmiştir. Türkiye'de yılda 50 milyon liralık oyuncak satıldığı resmen açıklanmıştır. İstatistiklere göre, 15 yaşına kadar çocukların sayısı 15 milyon olduğuna göre, her çocuğa yılda 3,5 liralık oyuncak düştüğü varsayılmaktadır. Oysa, ana babası tarafından kendisine oyuncak alınabilen çocukların sadece kent ve kasabalarda yaşayan burjuva çocukları oldukları göz önüne alınırsa, daha az sayıda çocuk daha fazla miktarda oyuncakla şartlandırılmaktadır. Ancak plastik sanayiinin kurulmasından sonra daha ucuza oyuncak imalının mümkün olması, bu şartlandırma aracını daha fazla çocuğa yaygınlaştırmaktadır. Gelişmiş ülkelerde oyuncak yoluyla şartlandırma şüphesiz daha etkindir. Nitekim İngiltere'de her çocuğa yılda 275 liralık oyuncak düşmektedir. Amerika'da oyuncak imalatı tamamen tekelleşmiştir. Los Angeles'te *Rueben Khamer*, Chicago'da *Merwin Glass*, Newyork'ta *Eddie Goldfarb* firmaları, her yıl çocukların beynini tekeli burjuvazinin çıkarlarına göre en etkili biçimde yıkayacak oyuncak modelleri imal etmektedirler. Geri bırakılmış ülkelerin oyuncak sanayileri de, bu tekellerin empoze ettiği modelleri kopya ederek, uluslararası şartlandırmayı kendi ülkelerinin çocuklarına da uygulamaktadırlar.

resmi ve özel okullarda, orduda uygulanan eğitim de, karşı-propagandanın parçasıdır

Devlet eliyle yürütülen en etkili karşı-propaganda ise, hiç şüphesiz, eğitimidir. Eğitim kurumları aracılığıyla karşı propaganda ve şartlandırma, maddi olanakları olan ailelerin çocukları için kreşlerde ve ana okullarında başlatılmaktadır. İlkokuldan üniversiteyi bitirinceye kadarki eğitim ise, devlet mekanizmasını elinde tutan egemen sınıfların hizmetindedir, onların egemenliğini sürdürmek için yapılmaktadır. Türkiye'de yaratılmak istenen insan modelinin nasıl olması gerektiğini saptayan, egemen sınıflar ve onların göbekten bağlı bulundukları emperyalizmdir; egemen sınıf çıkarlarına yönelik bir üretim için gerekli olan insan modeli yaratılması amaçlanmaktadır. Eğitim, genel hatlarıyla emperyalist eğitimin özelliklerini yansıtmaktadır. Zaman zaman ortaya atılan bütün biçimsel «devrimci» laflara rağmen, eğitim idealist dünya görüşüne göre biçimlendirilmektedir. Daha ilkokuldan itibaren «göç haritaları», «güneş dil teorileri», tarihi gelişimi krallara, sultanlara, diktatörlere bağlayan idealist tarih anlayışı ile, çocuklara şoven eğitim verilmekte, bireyci şartlandırmalar alfabeedeki sloganlarla başlatılmakta, atasözleri, vecizeler hep burjuva ideolojisini benimsetecek şekilde seçilmekte, münazaralarla çocuklar inanmadıkları şeylerin savunmasını yapmaya zorlanmakta, şoven ve bireyci tutkuları körükleyecek müsamereelerde çocuklara rol verilmekte, okul-aile birlikleri bu şartlandırmaya geniş ölçüde hizmet etmektedir. Ülkenin sorunlarından kopuk, yaptığı işi bile düşünmeyen robot teknokrat ve bürokratlar yetiştirmeye yönelik eğitim, kişileri bilinçli olarak işbirlikçi burjuvazinin hizmetine ve emperyalist ülkelere «beyin göçü»ne hazırlanmaktadır.

Türkiye'de resmi eğitim, kürt halkının kültürünü boğazlamaya çalıştığı için ırkçıdır, şovendir. Faşizmin emrindedir. Çocukluğundan itibaren oyuncak silahlarla başlayan saldırgan ve militarist şartlandırma, şoven duygular körüklenerek orta ve yüksek eğitimde daha yoğun hale getirilmektedir.

Ordu içinde eratin eğitimi de, genel eğitim politkasının bir parçası olarak aynı niteliklere sahiptir. Büyük köylü kitlelerinin dış dünyaya açılabilirdiği tek alan ordu saflarında cahil işçi ve köylü çocukları, bir yandan askeri törenlerle, öte yandan yüksek kademenin talimatlarına uygun olarak sık sık tekrarlanan karşı-devrimci konuşmalarla şovenizm ve militarizme şartlandırılmaktadır. Okumayazma eğitimi de, amerikancı sistemle yürütülmektedir.

Üniversite ve yüksek okullardaki eğitim ise, tüketici toplumun burjuva erdemleri, zenginlik, ünvan, düzene saygı, kişisel rahatlık, kişisel çıkar esasları üzerine kurulmuş, özellikle Robert Kolej gibi yabancı emperyalizmin kültür üslerinde ve son yıllarda açılan özel yüksek okullarla bu şartlandırmanın etkisi ve alanı daha da genişletilmiştir. Devrimci gençliğin bu şartlandırmayı yıkmak ve devrimci düşünceye açık demokratik bir üniversite kurmak yolundaki mücadelesi ise, kaba kuvvetle kırılmak

ve emperyalizmin eğitim sistemi üniversitelere tümüyle hakim kılınmak istenmektedir.

**radio kitlelerin beyinlerini yıkarken
daha büyük tehlike kapıda: televizyon!**

Kitleleri şartlandıran önemli bir araç ise, *radio ve televizyon*dur. Türkiye'ye radyoculuğun girişinden sonra yıllarca küçük burjuva ideolojisinin, kemalizmin propagandası için kullanılmış, 1946'dan sonra çok partili dönemde emperyalizmin ve büyük burjuvazinin borazanı haline gelmiştir.

Her ne kadar devletin resmi istatistikleri Türkiye'de 1967 yılında toplam radyo alıcısı sayısını 2.721.000 olarak göstermek ise de, özellikle transistorlu uzuz radyoların yapımı ve piyasaya sürülmesi, Türkiye'de radyo montaj sanayiinin kurulması, Avrupa'ya giden işçilerin Türkiye'ye bol miktarda radyo sokmasından sonra bu miktar birkaç misline çıktı; ve çoğu ruhsatsız kullanıldığından, sayısını resmen tesbit etmenin mümkün olamadığı muhakkaktır. Resmi kayıtlara göre toplam radyo alıcılarının %95'i konutlarda kullanılmaktadır. Her evde ortalama dört kişinin zorunlu olarak ve aile reisinin zevkine göre radyo dinlemek durumunda oldukları dikkate alınırsa, radyonun etkin bir beyin yıkama aracı olduğu, nüfusun hemen hemen tamamına yakın kısmını etkilediği dikkati çekecektir.

Her ne kadar, 27 Mayıs'tan sonra TRT Kurumu'na özerklik tanınmışsa da, devlet burjuvazinin devleti olduğu göre, TRT de ister kemalist görüntüde olsun, ister iktidardaki partinin dümensuyunda olsun, burjuvazinin borusunu öttürmek zorundadır. Nisbi özerkliğin verdiği imkanla radyoda yapılabilen bazı gerçekçi yayınların ise, TRT radyolarının genel programı içerisinde, etkisi çabuk silinmeye mahkumdur. Çünkü 1967 istatistiklerine göre, Türkiye radyoları prgoramlarının yüzde 10'u haberlere, yüzde 30'u türk müziğine, yüzde 30'u batı müziğine, yüzde 10'u reklamlara ayrılmakta, söz programları ise yüzde 20'de kalmaktadır. Bu yüzde 20'lik söz programlarının ezici çoğunluğu ise, tam anlamıyla şartlandırıcı konuşmalara ayrılmaktadır. Haber, programları günlük politikada tarafsız görünmeye çalışsa bile, bu tarafsızlık, burjuva örgütleri arası bir tarafsızlıktır. Türkiye proleter hareketinin sesi devlet radyolarında binde bir oranında dahi yansımamaktadır. Dış haberler ve yorumlar ise yüzde yüz emperyalizmin dümensuyunda yapılmaktadır.

Müzik yayınları, çok nadir olarak kullanılan folklor müziğinin dışında, emperyalizmin kültürünü benimsetici, burjuva zevklerini okşayıcı, bireyselliği kamçılایıcı niteliktedir.

Yüzde 10 oranındaki reklam programları ise, ayrıca izaha ihtiyaç göstermeyecek bir beyin yıkama kampanyasıdır. 1968 yılında burjuvazinin reklama harcadığı toplam 245 milyon liranın 95 milyon lirası gazete ve dergi reklamlarına ayrılırken, radyo reklamlarına 65 milyon lira tahsis edilmiştir, ki bu miktar gün geçtikçe artmaktadır. Özerkliği içinde kendi masraflarını kendi karşılaması zorunluluğu da bulunan TRT'nin, başlıca gelirini sağladığı büyük burjuvazinin çıkarları karşısında yeralması esasen düşünülmek gerekir.

Ayrıca, emperyalist ülkelerin güçlü radyo istasyonları da, Türkiye'yi en ücra köşelere kadar karşı-propaganda altında tutmaktadır.

Türkiye'ye yeni yeni sokulmaya çalışılan televizyon ise, özellikle nüfus yoğunluğunun fazla bulunduğu yerleşme merkezlerinde, katmerli bir şartlandırma aracıdır. Bugün Türkiye'de Ankara ve İstanbul'da televizyon deneme yayınları yapılmaktadır. Ancak uluslararası radyo ve televizyon tekelleri, özellikle Avrupa'da çalışan işçiler aracılığıyla Türkiye'ye çok sayıda televizyon alıcısı sokarak talep hacmi yarattıkları ve büyük burjuvazi de pazarlamayı artırabilmek için daha etkin reklam araçları aradığı için bütün Türkiye çapında televizyon yayını gündemdedir, nitekim yeni hükümetin programında televizyon yayını üzerinde önemli durulmuştur. Amerikalıların «idiot box» (aptallaştırma kutusu) dedik-

leri televizyonun Türkiye'de de şartlandırmaya ve aptallaştırmaya hizmet edeceği muhakkaktır. TRT radyolarındaki uyutma programları, üstelik çok daha etkin şekilde, kulaktan başka gözü de meşgul ederek televizyonda da uygulanacak, üstelik hareketli reklamlar burjuva zevklerini tahrik edecek, en önemlisi ailece bütün gece televizyon alıcısının önünde kapanıp çevreden soyutlanmak ve sadece bir tatlı rüyalar aleminde yaşamak, karşı-propagandanın amacını tam anlamıyla gerçekleştirecektir. Giderek yankı peyklerinin bütün dünyaya aynı anda televizyon yayını yapılmasını sağlaması, emperyalizmin beyin yıkama kampanyasını dakikası dakikasına oturma salonlarına, yatak odalarına kadar en etkin biçimde sokacaktır.

**plaklar ve teyplerle sesli karşı-propaganda
en ücra köşelere kadar girmektedir**

Karşı-propagandada en önemli araçlardan biri de, kuşkusuz, *plaklar*dır. Resmi istatistiklere göre Türkiye'de bir yılda 7-8 milyon plak satılmaktadır. Plak piyasasındaki ciro ise 50-60 milyon lirayı bulmaktadır. Özellikle 45 devirli plakların yapılması, montaj sanayiinin imalatı ve yurt dışındaki işçilerin beraberlerinde getirmesiyle pikap sayısının süratle artması, plak talebini büyük ölçüde çoğaltmış, plak fabrikalarının sayısı 6 yıl içinde 2'den 11'e çıkmıştır. Aynı süre içinde, bu fabrikalarda plak yaptıran firmaların sayısı ise 5'ten 80'e yükselmiştir. Unutulmamalıdır ki, bu rakamlara, kaçak plak yaptıran firmalar ve onların piyasaya sürdükleri plaklar dahil değildir.

Gazetelerin müzik sayfalarının, radyoların diskotek programlarının da etkisiyle son yıllarda «aranjman» adı altında dejenerer müzik türü ön plana çıkmıştır. Esasen emperyalizmin müzik zevkinin yozlaştırıcı etkileri, radyolar, plaklar ve basın aracılığıyla günü gününe geri bırakılmış ülkeler halkları üzerinde de etkisini göstermektedir. Örneğin Elvis Presley'in plakları, reklamın da etkisiyle, sadece Amerika'da 10 yılda 51 milyon satmıştır. Menejerler, şarkıcıların gelirlerinin yüzde 40'ını alarak bunun yarısından fazlasını reklama harcamakta, böylece bu dejenerer müzik, doğal bir beğeniden çok, reklam kuvvetiyle kitlelere benimsetilmektedir. Türkiye'de de «Vereimli Kız» türünden plaklar 100 binin üzerinden satılmaktadır. Portatif pikaplar ve araçlara monte edilen pikaplar, «şoför diskoteği» denilen yozlaşmış müziğin yayılmasında ayrıca büyük rol oynamaktadır.

Bu koşullar altında, proleter ideolojisine uygun olarak folklor müziği ve devrimci müziğin kitlelerde yaygınlaştırılması büyük engellerle karşı karşıyadır, müziğe yatkın kulaklar sadece şartlandırıcı müziğe açıktır.

Bir başka ses kayıt aracı olan teypin Türkiye'de kullanılışı, burjuva zevklerini, daha doğrusu zevksizliğini kamçılایıcı yönde olduğu gibi, ümmetçi ideolojinin hizmetinde de geniş ölçüde kullanılmaktadır. Mevlut, vaaz, toplu namaz gibi dini gösterilerin son yıllarda en göze batan aksesuarı, hatibin, mevludhanın yada vaizin etrafını çeviren yüzlerce mikrofondur. Teype kaydedilen sesler, kısa zamanda yüzlerce bantla çoğaltılmakta ve ümmetçi örgütler aracılığıyla Türkiye'nin dört bir yanına dağıtılmaktadır. Bugün İstanbul'un herhangi bir camiin-

de çekilen cihad nutuklarını, bu teypler aracılığıyla birkaç gün sonra Anadolu'nun en ücra köşelerinde aynı canlılık dinlemek mümkündür.

sinema, tiyatro, folklor gösterileri de
türkiye'de karşı-propagandanın hizmetinde

Göze ve kulağa hitabetmek bakımından son derece büyük etki gücü olan sinemanın Türkiye'de kullanılışı da yüzde 99 karşı-propagandanın emrindedir. Yaklaşık olarak 2. 000'in üzerinde gösteri salonu Türkiye'nin dört bir yanında, okuma-yazma bilmeyen kitleleri dahi etkilemektedir. Her yıl çekilen 250'ye yakın yerli film ve ithal edilen 400'e yakın yabancı film bu salonlarda gösterilmektedir. Sinema alanında yapımıyla gösterisiyle dönen para yılda 300 milyon lirayı bulmaktadır. Film yapım sanayii gerçek anlamda kurulamadığı için, genellikle tefeciden alınan kredilerle kapkaç usulü çevrilen filmler, kısa zamanda parasını döndürebilmek için önyargılara seslenen, ezan, göbek, mevlüt, gözyaşı ile şartlanmaları pekiştiren filmlerdir. Film piyasasına, yapımcıdan çok, mali gücü elinde bulunduran tefeci-işletmeci-salon sahibi üçlüsü hakimdir. «Salon ayakları» denilen çeteler, özellikle büyük kentlerde 10-15 salona birden sahiptir, bu yüzden yapımcısı, rejisörü ve oyuncusu ile film yapımında yer alan herkesin boynu bu ayaklar karşısında büküktür. Türkiye'deki ithal veya yerli olmak üzere her yıl piyasaya sürülen 700'e yakın filmin içinde, devrimci propaganda sağlayabilecek film sayısı üç beşi geçmemektedir. Son zamanlarda bazı firmaların birleşmesi ve tefecilerin yerini de bankaların alması suretiyle filmcilikte gerçek bir sanayileşme eğilimi vardır, ancak bunun filmciliği büyük burjuvazinin daha bilinçli kontrolü altına sokacağı şüphesizdir. Son zamanlarda devlet imkanlarını istismar ederek yabancı sermayenin de iştirakiyle yapılan co-production (ortak yapım) renkli ve sinemaskop filmler, emperyalist şartlandırmayı daha da artırmaktadır. Kaldı ki, dünyada benzeri pek bulunmayan faşist sansür uygulaması, devrimci film yapımı olanağını daha baştan ortadan kaldırmaktadır.

Türkiye'de tiyatro ise, daha ilk okuldan, hatta ana okulundan itibaren şartlandırıcı bir karşı-propaganda aracıdır. Bu okullarda burjuva özentisini, bireyciliği yada şoven duyguları tahrik edici biçimdeki müsamerelerle başlayan tiyatro hayatı, büyük kentlerde bir yandan devlet tiyatroları ve şehir tiyatrolarının, bir yandan da büyük çoğunluğuyla özel tiyatroların elinde tam bir beyin yıkama kampanyasıdır. Devletin olanaklarıyla bugün büyük kentlerin lüks salonlarında gösteri yapan devlet tiyatroları siyonizmin propagandası için bir Anatevka'yı yüzbinler sarfederek sahneye koymakta, halkın parasıyla halka ihanet etmektedir. Şehir tiyatrolarının çeşitli sahnelerinde devrimci çizgide oyuna rastlamak mümkün değildir. Özel tiyatrolar ise, büyük güçlükler içinde varlıklarını sürdürmeye çalışan birkaç devrimci topluluk dışında, tamamen gişe endişesiyle sahneye konulmuş «Hair» gibi bulvar oyunları ile beyin yıkamaktadır. Özellikle ge-

rici çevrelerin kaba kuvvet saldırılarından sonra, Anadolu turneleri de kitleleri burjuva ideolojisine şartlandırmaktadır. Tiyatro adı altında Anadolu'yu yada büyük kentlerin sefil bölgelerini dolaşan çadır tiyatroları ise, behimi duyguları tatmin etmekten öteye gitmemektedir. Son zamanlarda, ümmetçi ideolojiye göre karşı-propaganda yapan bazı tiyatrolar da yaygınlaşmaktadır.

Bunların dışında büyük kentlerde eğlence yeri olarak faaliyet gösteren saz, caz salonları, pavyonlar, diskotekler, kokteyl salonları, maç salonları, kahvehaneler, tümüyle karşı propagandanın hizmetindedir.

Folklor gösterileri ise, özünde halkın sanatını yansıtarak devrimci eyleme hizmet etmesi gerekirken, çıkar gruplarının elinde karşı-propagandaya hizmet etmektedir. Özellikle son yıllarda finans-kapital kurumlarının düzenledikleri folklor gösterileri, bu saptırmayı açıkça ortaya koymaktadır.

Folklor gösterileri daha okul çağlarında çocukların şoven duygularını tahrik etmek için kullanılmakta, ayrıca burjuva gazetelerinin girişimleriyle «aranjman» adı altındaki yozlaştırıcı müzik, liseler arası yarışmalar düzenlenerek teşvik edilmektedir.

dini kurumların, masonik ve mesleki örgütlerin
yardım cemiyetlerinin karşı-propagandası

Türkiye'de dini kurumlar ise, özellikle okuma-yazma bilmeyen çoğunluğu ümmetçi ideoloji ile şartlandırmak bakımından en etkin karşı-propaganda araçları olarak kullanılmaktadır. Her şeyden önce, Türkiye'de mevcut 50.000'in üzerindeki cami ve mescit, devlet bütçesiyle ayakta durması sağlanan karşı-propaganda ocaklarıdır. Bu camilerde görevli onbinlerce imam, müezzin, hayrat hademesi, devletten maaş alarak maddi problemlerini çözümlemeleri, sürekli olarak kitlelerle karşı karşıya bulunmaları nedeniyle, karşı-propagandanın profesyonel görevlileridir.

Türkiye'deki ümmetçi örgütlenme ve karşı-propaganda, ANT Haftalık Dergi'nin 19.3.1968 tarih ve 64. sayısında da açıklandığı gibi, Aramco'nun finansmanı ile beslenen Müslüman Kardeşler Teşkilatı'ndan kaynaklanmaktadır. Müslüman Kardeşler Teşkilatı Türkiye'deki ana bağlantısını İlim Yayma Cemiyeti ile sağlamaktadır. (Ümmetçi örgütler ve diğer karşı-devrimci örgütlenme,er hakkında Çetin Özek'in bu sayıdaki yazısında ayrıntılı bilgi verilmektedir.)

İlim Yayma Cemiyetleri, bir yandan islam enstitüsü, imam hatip okulları ve kuran kurslarıyla, öte yandan Bugün, Bâbü'l-ide Sabah, İttihat, Bizim Anadolu gibi gazetelerle karşı-propagandayı sürdürmektedir. İlim Yayma Cemiyetleri ile diğer gerici örgütlenmeler, başta Akbank Grubu olmak üzere, büyük finans-kapital örgütleri tarafından desteklenmektedir.

Ümmetçi gazeteler, ümmet ideolojisini kitlelere yaymak için emperyalizmin ve egemen sınıfların himayesinde en çüretkar yayınları yapabilmekte. parababaları tarafından masrafları karşılanarak Türkiye'nin en ücra köşelerine kadar bu yazılı karşı-propaganda bedava gönderilmektedir. Namazlar, ramazan gelenekleri, hac ziyaretleri, mevlütler, toplu namazlar, vaazlar karşı-propaganda olarak kullanılmakta, dini konuşmalar teype alınarak bandlar en kısa zamanda çoğaltılıp Türkiye'nin dört bir yanına dağıtılmaktadır. Yoksul kitlelerin bir yandan merhamet duygularını, bir yandan da «öteki dünyaya» yatırım yaparak bu dünyada bulamadığı huzur ve mutluluğu ölümlünden sonra bulma özlemlerini istismar ederek yeni ümmetçi ocakları kurmak üzere cami yaptırma dernekleri yoğun faaliyette bulunmaktadır. Ümmetçi basın, si-

yani boksör Muhammed Ali Clay'ın başarılarını ve güreşte elde edilen başarıları da, karşı-propaganda için yoğun biçimde kullanılmaktadır. Türkiye'de tarihi eserler, müzeler, türbeler, geçmiş tanıtmaktan öte, birer karşı-propaganda aracı olarak istismar edilmektedir. Milli bayramlar, dini bayramlar, anma günleri, devletçe organize edilen «hafta»lar, ramazan gelenekleri, mehter gösterileri de tümüyle bu karşı-propagandanın emrindedir.

Öte yandan, hristiyanlık ve siyonizm de, Türkiye'de yaygın karşı-propaganda faaliyetinde bulunmaktadır. Lozan Andlaşması'yla dokunulmazlık kazanan kiliseler, sinagog ve havralar, cemaat kurumları, azınlık okulları, Anadolu'da cirit atan misyonerler, türkçe basılmış dini yayınlar, azınlık sermayesi tarafından kendi amaçları doğrultusunda desteklenen karşı-propaganda araçları ve kurumlarıdır.

Dini karşı-propagandaya karşılık, batıcı-laik hüviyetteki örgütler, kulüpler, büyük sermayenin emrindeki beyin yıkama araçlarından başka bir şey değildir. Mason locaları, odalar, Rotary Club, Lions Club, esas itibarıyla vergi kaçırmak için kurulan vakıflar, manevi silahlanma cemiyetleri büyük burjuvazinin emperyalizme organik bağımlı sağlayan örgütlerdir. Bunlar, büyük gazetelerin ve diğer kitle haberleşme araçlarının başında bulunanları içlerine alarak, yayınları da yönlendirebilmektedirler. Ayrıca halka direkt yayınlarla da karşı-propaganda yapılmaktadır. Büyük kentlerde faaliyet gösteren bu loca ve kulüplerin dışında, özellikle Anadolu'nun dört bir yanında kolları bulunan kültür dernekleri, halkevleri, çoğunca, gençliği küçük burjuva ideolojileriyle şartlandırmaya hizmet etmektedirler. Mesleki örgütler, yardımlaşma dernekleri, kızılây, yeşilây, çocuk esirgeme kurumu, yardım sevenler cemiyetleri aracılığıyla yürütülen karşı-propaganda ise, özellikle son zamanlarda büyük burjuvaziye mensup yüksek sosyete kadınlarının yardım kampanyalarıyla en gösterişli biçimini bulmuştur. Şehir-küçük burjuvazisinin genellikle evde oturan kadınları ise, dar imkanlarla yürütülen bir gösteriş yarışından başka bir şey olmayan kabul günlerinde, yüksek sosyete kadınlarının lüks otellerde düzenledikleri «beş çay»nın, partilerin şartlandırma işlevini daha küçük çapta yerine getirmeye çalışmaktadırlar.

reklamcılık, düzmece «gün»ler, banka ikramiyeleri, moda, lotarya tuzakları

Özellikle kadınlar için en büyük şartlandırma mekanizması ise, daha önce genel hatlarıyla değindiğimiz reklamlardır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşik Amerika'da her çeşit endüstri hızla gelişip piyasayı mala boğunca, bunları satmak bir mesele olmuş, alıcının satın alma iştihasını artırmak için başlıca çare olarak «reklam»a başvurulmuştur. Yüksek tiraj peşindeki gazetelerin, en yeni teknolojiyi uygulamak zorunluluğunun da etkisiyle satış dışında ek gelir kaynağı bulması gerekince, basın ıle satıcının çıkarları birleşmiş ve 20. yüzyılın en büyük beyin yıkama mekanizmalarından birisi meydana getirilmiştir.

Bugün Türkiye'de de yılda 245 milyon lira direkt olarak reklama harcanmaktadır. Direkt reklam yolları 95 milyon lira ile gazete ve dergiler, 65 milyon lira ile radyo, 25 milyon lira ile hediyelikler, 10 milyon lira ile tabelalardır. Bugün başlıbaşına bir sanayi dalı haline gelmiş bulunan reklamcılığın ana niteliği, burjuva yazarları ne kadar dürüstlük atfederlerse etsinler, sermayeye kazanç sağlayacak yeni yatırım alanları yaratmak ve kitlelere hiç de ihtiyacı olmayan nesneleri binbir yalan do-

lanla tükettirmektir. Böylece kitleler burjuva özlemleri tahrik edilerek tutucu, bireyci çizgide şartlandırılmaktadır.

Reklamın etkisine en açık kişiler ise, kadınlardır. Çünkü evin bütçesi genellikle kadının elindedir, ihtiyaçları tesbit de kadına düşmektedir. Yukarıda sayılan reklam araçları dışında, kadınları ve çocukları etkilemek için, bireysel zaafı istismar eden çeşitli yollar bulunmuş ve Türkiye'de de uygulanmağa başlamıştır.

Artık özel bir sanat kolu haline getirilmiş bulunan vitrincilik, neon ışıkları, kadını da erkeği de «alis harikalar diyarında» şaşkınlığına ve mal alma zaafına sürükleyen emtia meşheri halindeki büyük mağazalar, taksitli satışlar, yılbaşı, bayram, doğum günü, evlenme yıldönümü, yada hiç yoktan varedilen «analar günü», «babalar günü» gibi tuzaklar, hep gereksiz tüketimi kamçılayıcı, şartlandırıcı unsurlardır.

Daha önce değindiğimiz «kar pulu», «pay kuponu», «ikramiyeli satış» gibi reklamların en büyük uygulamasını ise Türkiye'de finans-kapitalin kasaları olan bankalar yapmaktadır. Dar gelirli kitlelerin tasarruflarını düşük faizlerle toplayıp büyük kapitalistlere peşkeş çeken bankalar, mevduatı teşvik için, yıllardan beri «ev sahibi olma» tutkusunu istismar ederek, milyonluk çekilişler düzenlemektedirler. Bankaların basılı yada sözlü reklam kampanyalarına ayırdıkları yıllık tahsisat 22 milyon iken, ikramiyelere 100 milyon liranın üzerinde para yatırılmaktadır. Örneğin 1969 yılında reklam vasıtalarına 10 milyon lira yatıran İş Bankası, 20 milyon liranın üstünde ikramiye dağıtmıştır. 1969 yılında Türkiye'deki 2551 banka şubesinde, bu göz boyamalar sonucunda, 8. 434. 779 adet küçük tasarruf hesabı açılmıştır. «Başını soka-cak bir ev» sahibi olabilmek için, küçük tasarruf sahipleri, bankaların çekiliş tarihlerini gözleyerek üç-beş yüz liralık tasarrufunu bankadan bankaya dolandırmaktadır. Gazetelerin de zaman zaman giriştikleri bu «ikramiye» kampanyaları, kitlelerde küçük burjuva mülkiyet hırsını adamaklı körüklemektedir.

Kadınlara hazırlanan en büyük tuzaklardan biri de modadır. Kitle haberleşme araçlarının da tiraj sağlamak amacıyla körükledikleri moda iletisi yüzünden kadın erkek herkes kişiliğinden uzaklaştırılmakta, «Atatürk Devrimi»ne karşı geldiği gerekçesiyle takke giyen erkek, başını örten kadın karakola sürüklenirken, kent burjuvazisi ve küçük burjuvazi «modaya uyma» gerekçesiyle en soy-tarıca ve insanlık dışı kılıklara bürünmektedir. Bu sayede büyük burjuvazi, mini-eteği, maksi-eteği, mini-sortu ve favorisiyle kişileri kendi şahsiyetlerinden kopartıp şartlandırmakta, maskara etmekte, hem de sık sık giyim kuşam değişimine zorlayarak büyük servetler vurmaktadır. Kuaför, güzellik müstahzaratı v.b. hep şartlandırma ve soyma yolunda hazırlanmış tuzaklardır.

Milli piyango, spor toto, at yarışları, para-rulet oyunları da tıpkı banka ikramiyeleri gibi, kolay kazanç hırsını ve bireyciliği kamçılarken kitleleri sınıf mücadelesinden kopartan beyin yıkama araçlarıdır.

profesyonelleştirilen sporun şartlandırıcı fonksiyonu ve spor-toto uyutmacılığı

İnsanın kafa ve vücut sağlığı için gerekli olan *spor* bile, bütün kapitalist ve geri bırakılmış toplumlar da olduğu gibi, Türkiye'de de bir karşı-propaganda aracıdır. Örneğin futbol, Türkiye'de yıllık cirosu en büyük sanayi kollarına eş bir sanayi kolu haline gelmiştir. Türkiye'nin 67 ilinden 47'sinde ve 10 ilçesinde Türkiye liglerine katılan 88 takım bulunmaktadır. Bu takımların 44'ü her hafta takriben 20.000 kilometre yol katederek maç yapmak üzere diğer kentlere gitmektedir. Deplasmana çıkan takımlarını desteklemek üzere binlerce taraftar her hafta otobüsler kiralayarak, özel trenler kaldırarak başka kentlere akın etmektedir. Ortalama bir hesapla hemen her hafta 30.000 kişi 500 otobüsle takımlarının peşinden gitmektedir. Sadece trenle gidenlerin sayısı 10.000 olarak saptanmıştır. Bu takım ve seyirci trafiğinde her hafta toplam 450 bin lira harcanmaktadır. Her hafta ortalama yarım milyon kişi maç seyretmekte ve 2,5 milyon liraya yakın giriş ücreti ödemektedir. 88 kulübün toplam bütçeleri ise 100 milyon liradır. Futbolcusu ve idarecisiyle toplam olarak 1750 kişi profesyonel statüde olup 1,5 milyon liranın üzerinde ücret almaktadırlar. Birçok şehir ve kasabanın belediye bütçeleri dahi, futbol kulüplerinin bütçeleri yanından düşük kalmaktadır. Bu rakamlara, Türkiye liglerine katılmayan yüzlerce kulüp dahil değildir.

Futbol maçları, bütün geri bırakılmış ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de sadece stadyuma gidecek mali gücü olan seyircileri değil, radyodaki naklen yayınlar, spor haberleri ve gazetelerin en masraflı ve yüksek kadrolu kesimleri olan spor sayfaları aracılığıyla bütün insanları şartlandırmaktadır. Bu yakıştırma takım tutuculuğu sınıf bilincini engellemekte, bölgesel düşmanlıkları körüklemekte, kitleler içinde bulundukları şartların yarattığı öfke-lerini stadyumlarda, radyo başlarında boşalarak gidermektedirler. Profesyonel futbolcuların sinema yıldızlarını da bastıran şöhretleri, astronomik transfer ücretleri, yaşadıkları sefahat hayatı, özellikle gençleri hiçbir zaman gerçekleştiremeyecek bir burjuva yaşamı özlüğü içinde lumpenliğe sürüklemektedir.

Futbola dayanan spor-toto ise, her hafta maç heyecanının yanında kolay zengin olma ihtirasını da körüklemekte, her hafta yeniden başlayan 13'ü tutturma hayali, ezilen kişilerin gerçek mücadele hedeflerini görmelerine engel olmaktadır. 1968 yılı istatistiklerine göre her hafta 1,5 milyon kişi spor-toto oynamakta ve ortalama 5 milyon lirayı totoya yatırmaktadır. Spor-toto'nun sadece 1968 hasılatı 240 milyon lirayı bulmuştur. Paranın gücüyle Spor-toto, bütün kitle haberleşme araçlarını her yıl daha fazla kontrol altına alabilmekte, radyo reklamlarında «*Oynayın, kazanın!*» diye bağırtarak daha büyük kitleleri etkileyebilmektedir.

turizm, fuar ve sergiler, dış yardımlar, kültürel ilişkiler, askeri paktlar ve üsler

Emperyalizmin baskısı altında sanayileşemeyen ve geri tarım ülkesi durumunda kalan ülkeler için *turistik yatırımlar* ölmeden yaşayabilmesini sağlayabilecek gelir kaynaklarıdır. Bu döviz kaynağı, aynı zamanda karşı-propaganda işlevi görmektedir. Yabancı turist celbetmek için, emperyalizmin empoze ettiği bütün yaşama biçimleri, giyimi, kuşamı, seksüel rahatlığı, dansı, hippileri, ye-ye müziği, coca-cola'sıyla, başta sahil şeridi olmak üzere, turistik değer taşıyan her yerde uygulanmakta, yerli halk tarafından da giderek aynen benimsenmektedir. Böylece, Ortak Pazar planlarında da öngörüldüğü gibi, emperyalistler Türkiye'yi hem ucuz bir dinlenme yeri olarak kullanmak-

ta, hem de kitlelere kendi yaşama biçimini benimseterek karşı-propagandasını rahat rahat yürütmektedir.

Bu alanda etkin araçlardan biri de, *fuarlar* ve *sergiler*dir. Uluslararası pazarları zorlamak, yeni yatırım ve tüketim alanları bulmak amacıyla sadece 1970 yılında bütün dünyada 358 fuar açılmıştır. Türkiye'de de enternasyonal nitelikte İzmir Fuarı yıllardan beri emperyalizmin propagandasına hizmet etmektedir. Özellikle 1950'lerde İzmir'de açılan Amerikan Pavyonu NATO'suyla, USIS'i ile, «mucizevi» gösterileriyle, bedava dağıttığı amerikan dalkavukluğu dolu plaklarıyla tam şartlandırıcı bir rol oynamıştır.

Dış yardım antlaşmaları, uluslararası *kültürel ilişkiler*, emperyalizme bağımlı ülkelerde karşı-propaganda sağlayıcı doğrultuda işlemektedir. Aslında Türkiye'yi sömürmek için bir tuzak olarak kullanılan ve halklarımızın sırtından fazlasıyla çıkartılan yardım antlaşmaları, kitlelere bir «iane» gibi gösterilerek, aşağılık kompleksi yaratılmakta, «Amerika buğday vermese üç günde aç kalırız» gibisinden minnettarlık duyguları körüklenmektedir. Uluslararası kültürel ilişkiler sadece emperyalist ülkelerle sürdürülmekte, Türkiye gençleri, finans-kapitalin burslarıyla emperyalist ülkelere gönderilerek şartlandırılmakta ve büyük sermayenin hizmetine hazırlanmakta, AFS gibi öğrenci mübadeleleri, lisan kursları, gençlere amerikan yaşam tarzını benimsetmekte kullanılmaktadır. Türkiye'nin eğitimine yardım gerekçesiyle gönderilen Barış Gönüllüleri ise, emperyalizmin profesyonel ajanları olarak çalışmaktadır.

NATO, CENTO gibi *askeri paktlar* ve Türkiye'deki *amerikan üsleri* ise, «komünizme karşı hürriyetleri savunma» yutturmacasıyla karşı-propaganda araçları olarak kullanılmakta, bu paktların karargahlarında ve amerikan üslerinde görevli subay, assubay ve erler, amerikan yaşamı biçimiyle kaynaştırılarak kendi halkına yabancılaştırılmaktadır.

amerikancı sendikacılık ve avrupa'ya göçün işçi sınıfı üzerinde şartlandırıcı etkisi

Gerçek devrimci sınıf olan Türkiye işçi sınıfı, Türk-İş gibi *amerikancı sendikaların* uyguladığı uzlaşmacı politika ile sınıf mücadelesinin dışında tutulurken, uygulanan amerikancı seminerlerle de işçilerin ve sendikacıların beyni yıkanmakta, Türk-İş'in yayınlarında, sendikacı olmak, bir sınıf kavgasının yöneticisi olmak değil, burjuva toplumunda mevki ve itibar sahibi olmak şeklinde gösterilerek bireyci eğilimler tahrik edilmekte, yüksek maaşlar ve bol harcırahlı gezilerle de sendikacı kadrolar burjuva yaşamına kaynaştırılmaktadır. «İşçilerin kâra ortak edilmesi» aldatmacası ile, işçilerin kendilerini «patron» sayarak sınıf kavgasından tamamen uzaklaştırılması sağlanmaya çalışılmaktadır. Avrupa'ya emek ihracı da, devrimci açıdan yararlı yanları olmakla beraber, Avrupa'daki burjuva yaşamının etkisi yanında, Türkiye'deki egemen sınıflar tarafından özel olarak görevlendirilmiş karşı-propagandacıların çabalarıyla, işçi tasarruflarıyla holdingler kurdurmak girişimleriyle, Türkiye'ye dönüşlerinde araba işletmek yada dükkan açmak gibi küçük burjuva özlüklerini tahrik etmek suretiyle yarım milyona yakın Türkiye'li işçinin bilinçlendirilmesini baltalamaktadır.

yenilmez görünen bütün karşı-propaganda kaleleri birer birer çökertilecektir

Görüldüğü gibi, Türkiye’de, bir süreden beri son derece zayıf imkanlarla ve çoğunca örgütsüz olarak sürdürülen devrimci ajitasyon ve propagandanın karşısında emperyalizm ve yerli işbirlikçileri tarafından, beş duygunun hepsine birden hitap eden, tüm hücrelerine kadar işleyen bir karşı-propaganda yürütülmektedir. Hiç şüphesiz, bu yazımızda sergilenenlerden çok daha fazla ve çeşitli beyin yıkama yöntemleri ve araçları mevcuttur. Proleter sosyalistler, bu çalışmamızı bir ilk yaklaşım kabul ederek karşı-propaganda konusu üzerine daha derinliğine durmalı ve gerek burada zikredilen, gerekse kendilerinin bulabilecekleri örnekler üzerinde en geniş bilgileri toplayarak bunlara karşı mücadele yöntemlerini araştırmalıdır.

Kalın çizgileriyle tesbit ettiğimiz böylesine şartlandırıcı bir beyin yıkama ortamında, ister küçük burjuvaziden, ister yoksul köylülükten, isterse işçi sınıfından gelsin, kişinin gerici ideolojilerin şartlandırmalarını yıkarak devrimci saflara gelebilmesi, militanlığa adaylığını koymuş olması, gerçekten saygı duyulacak bir bilinçlilik, yüreklilik ve feragat örneğidir. Bütün bu şartlandırmalara rağmen, kişi, devrimci saflara katılabilmiş ve sürekli karşı-propagandaya direnerek o saflarda kalabilmişse, ayrıntıdaki anlaşmazlıklardan dolayı hiçbir şekilde toptan reddedilmemeli, bilimsel sosyalist teorinin rehberliğinde ideoloji ve örgüt birliğini sağlamak için eleştiri, özeleştir ve ikna metodları en olumlu ve yapıcı biçimde kullanılmalıdır.

Asla gözden uzak tutulmamalıdır ki, böylesine körleş-tiren ve sağırлаştıran bir ortamda, bütün imkansızlıklara rağmen, bütün engelleri yıkarak devrimci ajitasyon ve propagandayı kitlelere ulaştırabilmek için, feragatını, yürekliliğini, bilinçliliğini ispatlamış militanlar gerekmektedir. Bu militanlar ise, hiçbir zaman Türkiye dışından gelmeyecek, yine kendi kitlelerimizden kazanılacaktır. Ve öncelikle, bugün çeşitli gruplara bölünmüş olan militanlar, bu tarihi göreve adaydılar, hatta o görevin uygulanması içindedirler.

Karşı-propaganda engelini aşabilmiş tüm proleter sosyalistler, marksist-leninist teoriyle ve dünya devrimci pratiğinin tecrübesiyle donanarak, Türkiye koşullarına uygun ajitasyon ve propaganda yöntemleriyle kitlelere gitmelidirler. Karşı-propagandanın kaleleri birer birer çökertilmelidir. Emperyalizmin ve faşizmin gerici saldırısının şiddetlendiği, hareketimizin merkezi otoriteden yoksun ve dağınık bulunduğu bir dönemde, bu, devrimci görevdir.

Bu sorumluluğu göz önünde tutarak, karşı-propagandanın etkisiz hale getirilmesi, «işçi sınıfı partisi»ni oluşturmak, «devrimci halk cephesi»ni gerçekleştirmek, giderek «devrimci işçi-köylü iktidarı»ni kurmak yolunda devrimci ajitasyon ve propagandanın Türkiye koşullarına uygun olarak yürütülmesi üzerine öneriler, gelecek yazımızın konusu olacaktır.

f. d. h. k. c.’nin filistin’deki son durum üzerine görüşü

filistin devrimi’nin sorunları ve eylül dersleri

Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi, Filistin Ulusal Konseyi’nin çalışmalarının sonuçları konusundaki görüşünü ve değerlendirmesini, Nayif Havatme’nin El-Nehar Gazetesine verdiği demeçte belirtmiştir. Filistin’deki halk savaşının son durumuna da ışık tutan bu demecin tam metnini aynen sunuyoruz.

Cephe, Konsey’in bu toplantısının yeni birşey getiremeyeceğini daha başlamadan önce bilmekteydi. Çünkü Direnme Hareketi ve genel olarak Filistin Ulusal Hareketi geçen üç yıllık tecrübelerden, özellikle Eylül ayının getirdiği acı tecrübeden gerekli dersleri almasını bilememişti.

Direnme Hareketi’ni yürüten grupların çoğunun, durumları ve politikaları konusunda geniş kapsamlı herhangi bir öz-eleştiriye başvurmamışlarını ve bu konuda susmayı tercih ettiklerini gördük. Yalnız Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi, gerek kendi çalışmaları ve gerekse öteki direnme gruplarının çalışmaları konusunda, «Eylül Saldırısı: Çıkarılan Dersler ve Sonuçlar» başlığı altında, öz-eleştiri niteliğinde bir rapor yayınladı. Bu alandaki diğer girişimler ise bireyseldi ve örgütlerini bağlayıcı değildi.

Eylülden sonra ortaya çıkan durumdan anlaşıldı ki, Direnme Hareketi’ni yürüten grupların çoğu, özellikle sağcı gruplar, Eylül ayının getirdiği tecrübelerden hiçbir ders almamışlardı. Eylül ayının getirdiği tecrübelerden alınacak dersler şu şekilde özetlenebilir:

1 — Ürdün’deki gerici düzen, Direnme Hareketi ve Ulusal Hareketle olan tali çelişkisine, siyonist düşmanla olan ana çelişkisinden daha fazla önem verdiğini ve bunda ısrar ettiğini bin defa ispat etmiştir. Ve bu gerici düzen böylece, Direnme Hareketi’nin bazı gruplarınca öne sürülen ve ana çelişkinin tali çelişkilere galebe çaldığını iddia eden görüşlerin geçerli olmadığını ispat etmiştir.

Artık açıkça anlaşılmıştır ki, silahlı mücadeleyi sürdürüp geliştirmek ve Filistin halkının, tarihi sorunu hesabına herhangi bir siyasi çözüm yoluna katılmasını engellemek; Amman'daki gerici düzenle olan çelişkinin çözümlemesi ve orada Direnme Hareketi'ne dost olacak, ona bütün tüfeklerini siyonist düşmanın göğsüne çevirme olanağını verecek bir yönetimin kurulması için mücadele edilmesine bağlıdır.

2 — Ürdün toplumu ile Filistin toplumu arasında boylu boyuna bir bölünme meydana gelmiş bulunmaktadır. Artık mesele, tüm ulusal sınıf ve güçlerin, emperyalizmden ve gerici sınıflardan meydana gelen güçler birliğine karşı birleşmeleri meselesi olmaktan çıkmış; Eylül'den sonra Ürdün toplumu Filistin toplumunun karşısına, Ürdün ordusu da Direnme Hareketi'nin karşısına çıkarılmıştır.

Aslında bu bölünmeyi hazırlayan ve bunun tohumlarını eken, gericilik olmuştur. Gericiliğin amacı, mücadeleyi sürdürmek ve kendi hesabına birtakım çözüm yollarına girişmesini reddetmek kararında olan Direnme Hareketi'ne ve Filistin halkına karşı girişeceği bir çatışmada, dayanacağı geniş bir taban yaratmaktır. Ne var ki Direnme Hareketi'ndeki bölgecilik eğilimi de bu bölünmeye etkin derecede katkıda bulunmuştur. Bu bölgecilik eğilimini, Direnme Hareketi'ni yürüten sağcı gruplar, Filistin Sorunu'nun «filistinleştirilmesi»nde ve bir taraftan silahlı mücadelenin geliştirilmesi gerektiği, diğer taraftan da bu mücadelenin Amman'da cereyan eden olaylarla ilişkili bulunduğu konusunu anlamamakta ısrar etmek suretiyle teşvik etmiştir.

3 — Arap düzenlerinin Direnme Hareketi'nin sağ kanadıyla yürüttüğü ilişkiler ve Direnme Hareketi'nin sağ kanadının, ulusal kurtuluş hareketleriyle değil de arap düzenleriyle yürüttüğü ilişkiler, Direnme Hareketi'ni geniş ölçüde araplararası çelişkilerin ve resmi ilişkilerin esiri durumuna getirmiştir. Bu durum da, Direnme Hareketi'nin politik mücadelelerini boğmuş ve Amman'daki egemen güçle olan çelişkileri çözümlemek konusunda insiyatifi eline almasını engellemiştir. Oysa bu alanda Direnme Hareketi'nin insiyatifi eline alması zorunluydu.

4 — Bütün bunların sonucu olarak Direnme Hareketi, gericiliğin saldırıları ve emperyalizmin planları karşısında kendi kendini savunma durumuna geçmek zorunda kalmıştır. Böylece Direnme Hareketi, Amman'daki gericiliğin saldırılarını felce uğratmaktan aciz kalmış; bütün politik, kitlesel ve silahlı mücadelelerini, bu gericiliğin saldırılarına karşı koymakta yoğunlaştırmakla yetinmiş; bu savunma politikasında insiyatifi ele alıp egemen gücün saldırıları önüne bir set çekememiş ve onunla olan çelişkilerini çözememiştir.

İşte bütün bunlar, bizi, şu sonuçları çıkarmaya sevk etmektedir:

Şu anda Direnme Hareketi'nin ve Ulusal Hareket'in önünde duran ödev, bu esaslı dersleri kavramaktır. Çün-

kü Direnme Hareketi, ancak bu dersleri kavramakla, şimdiki durumda şu iki ulusal ve devrimci amacı gerçekleştirebilecektir:

A) Direnme Hareketi'nin ve Ulusal Hareket'in özel güçlerini korumak ve bu hareketleri tasfiye edilmekten kurtarmak. Bu tasfiye, politik ve askeri alanda düzensiz bir şekilde gerilemekle olabileceği gibi, Eylül'den sonra Ürdün-Filistin alanında güçler dengesinde meydana gelen köklü değişiklik muvacehesinde bir intihar sayılacak olan silahlı bir maceraya girişmekle de olabilir. Aslında bu değişiklik, Direnme Hareketi ile iktidarın askeri güçleri arasında yeni meydana gelmiş bir durum değildir; çünkü bu dengesizlik, geçen üç yıl boyunca da, nicel üstünlük sayesinde ve iktidarın lehine olarak zaten mevcuttu. Gerçek denge bozukluğu, Ürdün-Filistin toplumları arasında boylu boyunca meydana gelen bölünmeden doğdu ve bu bölünme gerici iktidara, yakın tarihinde ilk defa olarak, Doğu Ürdün'de halktan bir taban-kuvvet verdi; gerici iktidar bu kuvvete dayanarak Devrim'e karşı çarpışma olanağını buldu.

B) Filistin halkının, herhangi bir siyasi çözüm yolunu kabul etmeyi reddedecek ulusal tutumunu koruması. Çünkü böyle bir çözüm yolunu kabul etmesi, Filistin halkını, Filistin'in toprak bütünlüğü konusundaki tarihsel ve doğal haklarından vazgeçip, Batı Yakası ve Gazze Kesimi üzerinde kurulacak bir filistin devletciğine razı olmaya sevkedecektir. Böyle bir devletciğin kurulması ve Filistin halkının bunu kabul etmesi ise, Filistin Sorunu'nun tasfiyesini öngören geniş kapsamlı bir planın parçasıdır.

İşte burada, «ortadaki sorunun Filistin ölçüsünde bir çözüm şekli yoktur; çözüm şekli, araplararası bir çözüm şekli olacaktır» sözünün doğruluğu ortaya çıkmaktadır.

eylül dersleri

Bu iki ödevin gerçekleştirilebilmesi için, adı geçen Eylül Dersleri'nin sonuçlarını ortaya koymak gerekir. Bu derslerin verdiği sonuçlar şunlardır:

1 — Direnme Hareketi'nin korunması ve Filistin halkının şimdiki çözüm şekline katılmaktan alıkonması, egemen güçte temsil edilen şimdiki Ürdün-Filistin cephesinin karşısında bir Ürdün-Filistin Ulusal Cephesi'nin kurulmasını gerektirmektedir. Bu cephenin gündem maddesinde, toplumun vücudunda meydana getirilmiş olan bölünmeyi ortadan kaldıracak tedbirlerin alınması yer alacaktır. Ayrıca bu cephe, Doğu Yakası halkının ulusal demokratik haklarını ve Filistin Devrimi'nin sorunlarını birlikte içerecek bir program hazırlayacaktır.

2 — Filistin halkına, Doğu Yakası'nda ulusal bir yönetimin kurulması için ulusal alternatif gösterilmesi. Kurulacak olan bu yönetim, halkımızın birçok kesiminin, gericiliğin saldırılarından ve bu saldırıların doğurduğu günlük işkence ve acılardan kurtulmak için Filistin Devleti'nin kurulması fikrine eğilim göstermesi yerine, halkımıza

ve Direnme Hareketi'ne, tüm namlularını ve tüm kavgalarını siyonist düşmana yöneltme olanağını verecek bir yönetim olacaktır.

3 — Direnme Hareketi'nin korunması, Doğu Yakası'ndaki ulusal demokratik kurtuluş hareketinin yürütülmesi ve emperyalizm ile Arap bölgesinde ona bağlı olan yerli gerici güçlere karşı kavga verilmesi için, ortak mücadeleye girmek amacıyla, arap kitleleriyle doğrudan doğruya ilişki kurularak araplararası ilişkilerin düzeltilmesi.

Oysa, gerek Direnme Hareketi'ni yürüten gruplar tarafından açıkça ortaya atılan görüşlerden, gerekse Merkez Komitesi'nde yapılan tartışmalardan, Direnme Hareketi'nin gruplarından çoğunun ve özellikle sağ kanadın, bu derslerden hiçbirini kavramamış olduğu anlaşılmış bulunuyordu. Bunlar, Eylül'den önce takınmış oldukları tavırları aynen korumakta ısrar etmekteydiler. Böylece Direnme Hareketi'ni yürüten grupların lider kadrolarının, şimdiki aşamayı ve onun gerektirdiği görevleri kavramaktan aciz oldukları görülmekteydi.

İşte Direnme Hareketi, bu ortam içinde Filistin Ulusal Konseyi'ne geldi. Bu sırada egemen olan görüş, bütün örgütlerin bir tek örgüt içinde birleştirilmesi anlamında kullanılan «önce ulusal birlik» görüşüydü; sanki bu ulusal birlik, Direnme Hareketi'nin öznel ve nesnel problemlerini çözümleyecek sihirli bir çözüm yoluymuş gibi öne sürüldü. Oysa böyle bir birlik, aslında, Direnme Hareketi'nin saflarındaki ve şu grupla bu grup arasındaki öznel çelişkileri toplayıp bir araya getirmekten öteye gidemeyecekti. Ve bilimsel olmayan bu yönetime çağırınlar, Eylül'den sonra halkın safları arasında meydana gelen duygusal akımı istismar ederek siyasi bir demagoji hamlesine giriştiler. İşte öne sürdükleri sihirli çözüm yolu bu oldu.

Bu nedenle biz, Ulusal Konsey'in toplantısının başından beri, bu Konsey'in yeni birşey getiremeyeceğini gördük ve anladık. Konsey'in bütün tartışmalarında, Direnme Hareketi'nin ve Filistin Sorunu'nun içine düştüğü çıkmaza birbirine karşıt açılardan bakan iki ana akımın mevcut olduğu ortaya çıktı:

Bu akımlardan biri, Eylül derslerinin kavranmasını ve değerlendirilmesini istiyor; öteki akım ise, «ulusal birlik» sloganını, hiç bir gerçek muhteva kazandırmadan ortaya atarak, eski görüşün geçerli olması yönünde gidiyordu. Bu ikinci akım, Ürdün-Filistin ortak cephesinin kurulmasını reddetmekle, Filistin kavgasının «bölgesel» kalmasında ısrar ederek toplumun gövdesinde meydana gelmiş bölünmenin devam etmesinde diretmeyle, ilişkilerin köklü bir cephe kurulması şeklinde düzenlenmesini reddetmekle ve arap düzenleri ile Direnme Hareketi arasındaki ilişkilerin yeniden ele alınmasını reddetmekle niyetini açığa vurdu.

Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi delegeleri, Konsey'de, «ulusal birliği» muhtevassız olarak ve sadece sözde kalarak isteyenlerin, eski durumun devam et-

mesinde ısrar etmekle, aslında pratik ve objektif olarak birlik istemediklerini ısrarla savundular.

Bütün bunlar bizi, şunları söylemek zorunda bırakmaktadır: Eski durumun olduğu gibi kalması, ancak Direnme Hareketi'nin saflarını daha çok felce uğratmak demektir. Bunun sonucu olarak, Amman'da egemen olan gericiliğin karşısında askeri alanda daha çok gerileme, araplararası baskılar karşısında da siyasi alanda daha çok gerileme meydana gelecektir. Aynı zamanda bu, her gün halkımızın bir kesiminin daha, Filistin Devleti fikrine itilmesine yolaçacaktır. Çünkü şimdiki durumda, bunun dışında bir alternatif bulunmayacağı izlenimini verecektir.

Ulusal Konsey'de ayrıca, direnmeyi yürüten grupları yalnız felcetmekle kalmayacak, aynı zamanda Direnme Hareketi'nin çeşitli grupları arasında mevcut bulunan eylem birliğini de parçalayacak olan bir eğilim de gördük. Bu, bağımsız unsurlarla Kurtuluş Ordusu ve El-Fetih arasında, öteki güçlere karşı bir özel mihverin kurulması çabalarıydı. Bu da, Direnme Hareketi'ni iki aşamada mevcut araplararası politikanın emrine vermekle sonuçlanacak bir tutumdur. Bu iki aşama şunlardır:

A) Direnme Hareketi'nin içindeki ilerici güçlerin tecrit edilmesi ve öteki gruplardan daha çok gericiliğin saldırılarına uğratılmaları.

B) İlerici güçlerin El-Fetih ve Kurtuluş Ordusu'nun içinde eritilmesi ve böylece Direnme Hareketi'nin biçimsel ve aciz bir duruma getirilerek araplararası duruma teslimiyetinin sağlanması.

Bu iki aşama sonucunda, mevcut problemin Filistin açısından çözümünü imkansız hale getirilecek ve bu problem arap düzenleri açısından ve Güvenlik Konseyi'nin kararı çerçevesi içinde çözüme bağlanacaktır.

daha çok gerileme:

Konsey'in içinde ve dışında cereyan eden bir dizi tartışmalar sonucunda, Direnme Hareketi'ni parçalamayı ve direnmeyi yürüten grupların birbirleriyle çarpışmaya girmelerini öngören teşebbüsler başarısızlığa uğratıldı. Ama sonuç, gerek siyasi ve askeri alanlarda, gerekse direnmeyi yürüten gruplar arasındaki ilişkiler alanında hiçbir durum değişikliği yaratmadı.

Konsey'de alınan kararlara gelince, benim kanımcı bunlar, biçimsel birtakım kağıt parçalarından başka birşey değildir; çünkü hepsi muhtevadan yoksun bulunmaktadır. Ayrıca bu kararlar, Filistin Sorunu ve Direnme Hareketi'nin şimdiki durumu için de bir çare bulamamıştır.

Konsey içinde bazı güçler de vardı ki, aydınlığı görmeye niyetli değillerdi.

Benim değerlendirmeme göre, Direnme Hareketi'nin Eylül'den önce ve Eylül'den sonra içinde bulunduğu buhran, hem araplararası planda, hem de Filistin'liler açısından, bağrında geniş ölçüde askeri ve siyasi gerileme

taşımaktadır. Bana öyle geliyor ki, bir süre sonra kendimizi tıkanmış bir yolun ağzında bulacağız ve o zaman buhran için gösterilen araplararası çözüm yollarına teslim olmaktan başka çare bulamayacağız; yada en azından bu sonuçlara karşı çıkmaktan aciz kalacağız.

Benim kanımca Direnme Hareketi'nin şimdi içinde bulunduğu buhranın çözüm yolu, hem Direnme Hareketi'nin içindeki, hem de Ürdün'deki bütün ulusal ve ilerici güçler arasında, ortak bir program etrafında ulusal bir cephenin kurulmasıdır. Ve bu çözümü yolu da, bundan sonra toplanacak olan Konsey salonlarının dışında bulunacaktır. Kurulacak olan cephenin de, şu üç görev için mücadele etmesi gerekmektedir:

- 1 — Direnme Hareketi'nin öznel gücünü korumak.
- 2 — Filistin halkının siyasi çözüm yollarına katılmasına götürebilecek yolu kapatmak.
- 3 — Bunların mümkün olması için, Direnme Hareketi ve Ürdün Ulusal Hareketi ile Amman'daki egemen güçler arasındaki çelişkilerin çözülmesi için mücadele etmek. Bu mücadelenin, Direnme Hareketi'nin devam etmesi ve silahlı bir halk ihtilaline dönüştürülmesi gerekliliğine inanan ulusal bir yönetimin kurulması amacına yönelmesi gereklidir.

(Beyrut'ta yayınlanan haftalık *El-Hürriyye* Dergisi'nin 15 Mart 1971 tarihli sayısından çevrilmiştir.)

FAŞİST-PASİFİST İTTİFAKI

«Bugüne kadar Savas Anıları (*Che Guevara*), Gerilla Günlüğü (*Che Guevara*), Gerilla Nedir (*Alberto Bayo*), Milli Kurtuluş Cephesi (*Douglas Bravo*), Anarşizm (*Cohn-Bendit*) çeşidinden eserlerin başlıca yayıncılığını yapan Ant Yayınları, son olarak Carlos Marighella'nın Şehir Gerillası adlı kitabını yayınladı. (...) Küçük burjuva anarşist ideolojiyi açığa çıkarmalı ve mahkum etmeliyiz.»

(P.D. AYDINLIK - 23.3.1971, s. 2)

«... bir kısmı da, özünde 'Castro-Guevara-Debra- yizm' teorisinin sınırlarını aşmayan başka terörist, anarşist karakterli teorilere sarılmışlardır. Bu sonuncular için en çarpıcı örnek Carlos Marighella tarafından formüle edilen 'şehir gerillası'dır. Marighella'nın aynı adlı bir kitabı, sosyalizmin ticari yönüyle meşgul bir yayınevi tarafından Türkiye'de de yayınlanmıştır.»

(EMEK, - Nisan 1971, s. 53)

«Şehir gerillacılarının El-Kitabı» adlı eseri solcular tarafından vakit kaybedilmeden türkçeye çevrilerek yayınlanmıştır. Bu kitap yıkıcı faaliyetler alanında tedhişçilere faydalı bilgiler verdiği için 1970'te Havana'da yeniden basılarak dış ülkelere dağıtılmıştır.»

(İSMET GİRİTLİ - 1st. Ticaret, 16.4.1971)

türkiye'de sosyalizm:

dr. şefik hüsnü'nün aydınlık dergisi'ndeki yazıları hakkında bibliyografik notlar

a. cerraçoğlu

SORBON Üniversitesi Tıp Fakültesinde, «Belkemiği Neoplazmaları» (*Néoplasmes vertebraux*) konusundaki doktora teziyle tıp doktoru unvanını alan Şefik Hüsnü (Deymer), sosyal, politik ve ekonomik meseleleri işleyen yazılarına, *Kurtuluş*'tan sonra *Aydınlık* Dergisi'nde devam etmiştir(1).

Aydınlık Dergisi, «Fevkalade Amele Nüshaları» hesaba katılmazsa- otuz bir sayı çıktı. Bu sayıların ikisi hariç- hepsinde, Şefik Hüsnü'nün telif ve tercüme yazıları muntazaman yer alıyordu: Şefik Hüsnü veya Ş.H. imzalarıyla. İmzasını ihtiva etmeyen sayı, *Aydınlık*'ın «Fevkalade Gençlik Nüshası» (Yıl 4, Sayı 31, 18 Şubat 1925) ile sekizinci sayıdır (20 Ağustos 1922).

Dr. Şefik Hüsnü'nün yazılarını ihtiva eden *Aydınlık* Dergisi'ni -başlıkları vermek suretiyle-, tarih sırasını gözeterek, kaydedelim:

Sayı 1 (1 Haziran 1921): *Türkiye'de İktisadi Sınıflar*, S. 9-15. Kapakta bu başlık, şu şekildeydi: *Bizde İktisadi Sınıflar*. Bu sayıdaki «Şayha-i Beşer» adlı şiir çevirisi de onundur.

Sayı 2 (1 Ağustos 1921): *İktisadi İnkılab ve Kadınlarımız*, S. 35-40.

Sayı 3 (1 Eylül 1921): *Lonca Sosyalizmi*, S. 71-73.

Sayı 4 (1 Teşrinievvel 1921): *Türkiye'de İnkılabın Lüzumu*, S. 98-102.

Sayı 5 (1 Teşrinisani 1921): *Türkiye'de İnkılabın Şekli*, S. 130-134. Bu sayıda, adının baş harfleri olan Ş.H. imzasıyla: a) *Yukarı Silezya'nın İki Paya Bölünmesi*; b) *Yeni Kambiyo Buhranı*; c) *1917 Senesinden Beri İnkılabi Amele Hareketleri*, S. 147-148.

Sayı 6 (1 Kânunuevvel 1921): *Karl Marks, Feylesof*, S. 155-159. Kapakta: *Karel Marks, Filozof* biçiminde dizi yanlışıyla.

Sayı 7 (20 Temmuz 1922): *Halk ve Sanat*, S. 183-186. Kapakta, Türkçe ve Fransızca olarak: *Halk ve Sanat* -Şefik Hüsnü; ve *Le peuple et l'art*- Dr. Chefik Husni.

Sayı 9 (20 Eylül 1922): Kapakta, *Halkçılığa Dair Mülâhazat* -Şefik Hüsnü; ve Fransızca olarak, *Considérations sur le «Populisme»*- Ch. Hussni. İçte: Sansür edilmiş boş bir sayfa altında «Doktor Şefik Hüsnü» imzası, S. 226. Bu sayıda, Ş.H. imzasıyla: a) *Anadolu Zaferi*; b) *Mübhem Noktaları Tenvir*, S. 243-244.

Sayı 10 (1 Teşrinisani 1922): Kapakta, *Türk Münevverleri* -Şefik Hüsnü; ve *Les Intellectuels Turcs*- Dr. Ch. Husny. Yine kapakta: *İslam Aleminde* -Ş.H. İçte: *Türk Münevverleri*-, S. 250-252; ve *İstam Aleminde İktisadi İnkılabın Menşeleri*, S. 260-263. Bunlardan başka, yine Ş.H. imzalı yazı: *Anadoludan Gelen Fikirler Etrafındaki Münakaşalar*, S. 265-267.

(1) Şefik Hüsnü'nün, bu arada, başka yerlerde yazıları yayınlanmıştır.

Sayı 11 (10 Kânunuevvel 1922): Kapakta, *Hakiki İnkılaba Doğru* -Doktor Şefik Hüsnü; *Vers la vraie révolution*- Dr. Ch. Husny. Ve yine kapakta: *İştirakiyyun Beyannamesi* (tercüme-Doktor Şefik Hüsnü; *Manifeste communiste (de K. Marx et F. Engels)* -Dr. Ch. Husny. İçte: *Hakiki İnkılaba Doğru*, S. 274-279; ve *İştirakiyyun Beyannamesi* (tercüme)- Doktor Şefik Hüsnü, S. 285-289.

Aynı sayıda, «Türkiye Büyük Millet Meclisine» çekilen telgraf. İmza: Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi namına Doktor Şefik Hüsnü, S. 295.

Sayı 12 (6 Kânunusani 1923): Kapakta, *İnkılabımızın İnkişafı* -Doktor Şefik Hüsnü; *Developpement de notre révolution*- Dr. Ch. Husny. Ve *Komünist Beyannamesi (maba'd)* -Doktor Şefik Hüsnü; *Manifeste communiste, K. Marx et Engels*.

İçte: *İnkılabımızın İnkişafı*, S. 298-302; ve *Komünist Beyannamesi (maba'd)*, S. 309-312.

Dahili Şûun (yani İç Olaylar): a) *Esnaf Cemiyetleri Heyet-i Müttehidesi*; b) *İstanbul İşçileri Arasında*; c) *Düvân-i Umumiye'nin Küçük Memurları*. İmza: Ş.H. S. 316-319.

Sayı 13 (10 Şubat 1339-1923): «32 sahife çıkan bu nüsha tamamen amele hareketlerine tahsis edilmiştir. *Ce numero en 32 pages est entièrement consacré aux ouvriers*».

Şefik Hüsnü'nün, bu sayıda, iki yazısı ve Manifest çevirisinin devamı vardır.

Kapakta: *Memleketimizde Amele Sınıfının Vaziyeti* -Doktor Şefik Hüsnü (*Situation de la classe ouvrière en turquie*- Dr. Ch. Husny); *İktisat Kongresi ve İşçi ve Köylü Sınıfları* - Ş.H. (Congrès économique de Smyrne); *İştirakiyyun Beyannamesi*- K. Marks, F. Engels (*Manifeste Communiste* - K. Marx, F. Engels).

İçte: a) *Memleketimizde Amele Sınıfının Vaziyeti* -Doktor Şefik Hüsnü, S. 322-325; b) *İktisat Kongresinde İşçi ve Köylü Sınıflarının Mevkii*- Ş.H., S. 333-335; c) *İştirakiyyun Beyannamesi*, S. 336-343.

Sayı 14 (Nisan 1339-1921): Kapakta, *İktisat Kongresinden Sonra «Umumi İntihabat Arifesinde»* - Doktor Şefik Hüsnü (*Après le congrès économique «à la veille des élections générales»* -Dr. Ch. Husny); *İştirakiyyun Beyannamesi* -K. Marks, F. Engels (*Manifeste communiste* - K. Marx, F. Engels).

İçte: Birinci yazının tuttuğu yer, S. 354-356; Manifest çevirisinin dizildiği sayfalar, 365-372.

TUSTAV

Ant Abonelerine

Büyük İndirim

ANT'A ABONE OLUNUZ!

Yıllık : 40 Lira

6 Aylık : 20 Lira

3 Aylık : 10 Lira

**ANT'IN KİTAPLARINDA DA
YÜZDE 20 İNDİRİM**

Abone Adresi: Ant - P.K. 934 - Sirkeci İstanbul